

DIREKTYVOS

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2014/17/ES

2014 m. vasario 4 d.

dėl vartojimo kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2008/48/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 114 straipsnį,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos Centrinio Banko nuomonę ⁽¹⁾,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽²⁾,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽³⁾,

kadangi:

- (1) 2003 m. kovo mėn. Komisija pradėjo procesą siekdama nustatyti ir įvertinti kliūčių kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vidaus rinkai poveikį. 2007 m. gruodžio 18 d. ji priėmė Baltąją knygą dėl ES hipotekinių kreditų rinkų integracijos. Baltojoje knygoje pranešta apie Komisijos ketinimą įvertinti, be kita ko, galimų politikos sprendimų, susijusių su ikisutartine informacija, kreditų duomenų bazėmis, kreditingumu, bendros kredito kainos metine norma (toliau – BKKMN) ir konsultavimu kredito sutarčių klausimais, poveikį. Komisija įsteigė Skolinimosi istorijų ekspertų grupę, kuri skirta padėti Komisijai rengti priemones, skirtas kreditų duomenų prieinamumui, palyginamumui

ir išsamumui gerinti. Taip pat buvo pradėti kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto teikiančių kredito tarpininkų ir ne kredito įstaigų vaidmens ir operacijų tyrimai;

- (2) pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) vidaus rinką sudaro erdvė be vidaus sienų, kurioje užtikrinamas laisvas prekių bei paslaugų judėjimas ir įsisteigimo laisvė. Skaidresnės ir veiksmingesnės kreditų rinkos plėtojimas toje erdve yra itin svarbus tarpvalstybinės veiklos vystymui skatinti ir kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vidaus rinkai kurti. Įvairių valstybių narių įstatymų nuostatos, susijusios su verslo etika sudarant kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, labai skiriasi, taip pat labai skiriasi kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto teikiančių kredito tarpininkų ir ne kredito įstaigų reguliavimas ir priežiūra. Dėl tokių skirtumų atsiranda kliūčių, kuriomis ribojamas tarpvalstybinės veiklos mastas pasiūlos ir paklausos atžvilgiu, o dėl to mažėja konkurencija ir pasirinkimas rinkoje, didėja skolinimo sąnaudos paslaugos teikėjams ir net užkertamas kelias jiems vykdyti veiklą;

- (3) finansų krizė parodė, kad neatsakingas rinkos dalyvių elgesys gali pažeisti finansų sistemos pagrindus ir lemti visų šalių, visų pirma vartotojų, pasitikėjimo trūkumą ir turėti galimų rimtų socialinių bei ekonominių pasekmių. Daugelis vartotojų prarado pasitikėjimą finansų sektoriumi, o skolininkams paskolos tapo vis brangesnės – dėl to padaugėjo išipareigojimų neįvykdymo ir privertinio pardavimo atvejų. Todėl G20 gavo Finansinio stabilumo valdybos pavedimą parengti patikimų kreditavimo standartų, susijusių su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turto, principus. Nors su kai kuriomis didžiausiomis finansų krizės problemomis buvo susidurta už Sąjungos ribų, Sąjungos vartotojų išiskolinimas yra didelis ir didelę šio išiskolinimo dalį sudaro gyvenamosios paskirties nekilnojamojamam turtui įsigyti paimti kreditai. Todėl tikslinga užtikrinti, kad Sąjungos reguliavimo sistema šioje srityje būtų tvirta, neprieštarautų tarptautiniams principams ir joje būtų tinkamai naudojamosi įvairiomis turimomis priemonėmis, kurios gali apimti minimalaus paskolos ir turto vertės santykio, paskolos ir pajamų santykio, išiskolinimo ir pajamų santykio arba panašių santykių taikymą, kai esant už šiuos minimalius santykius žemesniam lygiui joks kreditas nebūtų laikomas

⁽¹⁾ OL C 240, 2011 8 18, p. 3.

⁽²⁾ OL C 318, 2011 10 29, p. 133.

⁽³⁾ 2013 m. gruodžio 10 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2014 m. sausio 28 d. Tarybos sprendimas.

- priimtinas, arba kitas kompensacines priemones, taikomas tais atvejais, kai egzistuojanti rizika yra vartotojų atžvilgiu didesnė arba kai reikia užkirsti kelią pernelyg dideliame namų ūkių išskolinimui. Atsižvelgdama į finansų krizės metu išryškėjusias problemas ir siekdama užtikrinti veiksmingą bei konkurencingą vidaus rinką, kuria būtų prisidedama prie finansinio stabilumo, 2009 m. kovo 4 d. komunikate „Europos ekonomikos atkūrimo skatinimas“ Komisija pasiūlė tam tikrų priemonių, susijusių su kredito sutartimis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, įskaitant patikimą kredito tarpininkavimo sistemą, siekdama prisidėti prie atsakingų bei patikimų ateities rinkų sukūrimo ir vartotojų pasitikėjimo atkūrimo. 2011 m. balandžio 13 d. komunikate „Bendrosios rinkos aktas. Dvylika svertų augimui skatinti ir pasitikėjimui stiprinti“ Komisija dar kartą patvirtino įsipareigojimą siekti sukurti veiksmingą ir konkurencingą vidaus rinką;
- (4) Sąjungos hipotekinių kreditų rinkose nustatyta problemų, susijusių su neatsakingu skolinimu ir skolinimusi bei galimybėmis, kad rinkos dalyviai, įskaitant kredito tarpininkus ir ne kredito įstaigas, elgsis neatsakingai. Kai kurios problemos buvo susijusios su kreditais užsienio valiuta, kurias vartotojai ėmė ta valiuta siekdami pasinaudoti siūloma skolinimosi norma, tačiau neturėdami tinkamos informacijos arba supratimo apie susijusią valiutos kurso riziką. Tų problemų kyla dėl rinkos ir reguliavimo trūkumų, taip pat kitų veiksnių, pavyzdžiui, bendrų ekonomikos sąlygų ir menko finansinio raštingumo. Kitos problemos susijusios su neveiksminga, nenuoseklia arba nesama kreditus gyvenamosios paskirties nekilnojamajam turtui įsigyti teikiantiems kredito tarpininkams ir ne kredito įstaigoms taikoma tvarka. Nustatytos problemos gali turėti didelį šalutinį makroekonominį poveikį, būti žalingos vartotojams, sudaryti ekonominių arba teisinių kliūčių tarpvalstybinei veiklai ir sukurti nevienodas rinkos subjektų veiklos sąlygas;
- (5) siekiant sudaryti palankesnes sąlygas sukurti sklandžiai veikiančią vidaus rinką, kurioje būtų užtikrinta aukšto lygio vartotojų apsauga kredito sutarčių dėl nekilnojamojo turto srityje, ir siekiant užtikrinti, kad vartotojai, norintys sudaryti tokias kredito sutartis, galėtų tą padaryti tvirtai žinodami, kad įstaigos, su kuriomis jie susiduria, veiklą vykdo profesionaliai ir atsakingai, keliose srityse reikia nustatyti tinkamai suderintą Sąjungos teisinę sistemą, atsižvelgiant į kredito sutarčių skirtumus, kurių atsiranda visų pirma dėl nacionalinių ir regioninių nekilnojamojo turto rinkų skirtumų;
- (6) todėl šia direktyva turėtų būti sukurta skaidresnė, veiksmingesnė ir konkurencingesnė vidaus rinką, kurioje būtų naudojamos nuoseklios, lanksčios ir teisingos kredito sutartys dėl nekilnojamojo turto, kartu skatinant tvarų skolinimą ir skolinimąsi bei finansinę įtrauktį, taigi užtikrinant aukšto lygio vartotojų apsaugą;
- (7) siekiant sukurti tikrą vidaus rinką, kurioje būtų užtikrinta aukšto ir lygiavėrcio lygio vartotojų apsauga, šioje direktyvoje nustatomos kuo labiau suderintos nuostatos, reglamentuojančios ikisutartinės informacijos teikimą naudojant Europos standartinio informacijos lapo (toliau – ESIL) standartinę formą ir BKKMN apskaičiavimą. Tačiau atsižvelgiant į kredito sutarčių dėl nekilnojamojo turto specifiką ir rinkos pokyčių bei sąlygų skirtumus valstybėse narėse, visų pirma susijusių su rinkos struktūra ir rinkos dalyviais, turimų produktų kategorijomis ir kreditų suteikimo proceso procedūromis, valstybėms narėms turėtų būti leidžiama palikti galioti arba nustatyti griežtesnes nei šioje direktyvoje įtvirtintas nuostatas tose srityse, kurios aiškiai nenurodytos kaip sritys, kurioms taikomas kuo didesnis suderinimas. Toks tikslinis požiūris būtinas, kad būtų išvengta neigiamo poveikio vartotojų apsaugos lygiui dėl kredito sutarčių, kurios patenka į šios direktyvos taikymo sritį. Valstybėms narėms turėtų, pavyzdžiui, būti leista palikti galioti arba priimti griežtesnias nuostatas dėl darbuotojams keliamų žinių bei gebėjimų reikalavimų ir ESIL užpildymo instrukcijų;
- (8) šia direktyva reikėtų gerinti vidaus rinkos sukūrimo ir veikimo sąlygas suderinant valstybių narių įstatymus ir nustatant tam tikrų paslaugų kokybės standartus, visų pirma susijusių su kreditorių ir kredito tarpininkų vykdomu kreditų platinimu bei teikimu ir skatinant rėmimąsi gerąja praktika. Nustatant kreditų teikimo paslaugų kokybės standartus būtina turi būti nustatytos tam tikros nuostatos dėl įgaliojimo, priežiūros ir rizikos ribojimo reikalavimų;
- (9) tose srityse, kuriose ši direktyva netaikoma, valstybėms narėms leidžiama palikti galioti arba priimti nacionalinės teisės aktus. Visų pirma valstybės narės gali palikti galioti arba nustatyti nacionalines nuostatas, be kita ko, tokiose srityse kaip antai sutarčių teisės kredito sutarčių galiojimo, nuosavybės teisės, žemės sklypų registravimo, sutartinės informacijos ir posutartinių klausimų, kai šie klausimai nėra reglamentuojami šioje direktyvoje. Valstybės narės gali nustatyti, kad šalis tarpusavio susitarimu gali pasirinkti vertintoją, vertinimo bendrovę arba notarą. Atsižvelgiant į gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto pirkimo arba pardavimo procesų skirtumus valstybėse narėse, yra galimybė, kad kreditoriai arba kredito tarpininkai sieks gauti iš vartotojų išankstinius mokėjimus, motyvuodami tuo, kad tokie mokėjimai galėtų padėti garantuoti kredito sutarties sudarymą arba nekilnojamojo turto įsigijimą ar pardavimą ir kad tokia praktika bus piktnaudžiaujama visų pirma tais atvejais, kai vartotojai nežino reikalavimų ir įprastos praktikos toje valstybėje narėje. Todėl tikslinga leisti valstybėms narėms nustatyti tokiems mokėjimams taikomus apribojimus;

- (10) ši direktyva turėtų būti taikoma neatsižvelgiant į tai, ar kreditorius arba kredito tarpininkas yra juridinis ar fizinis asmuo. Vis dėlto ši direktyva neturėtų turėti įtakos valstybių narių teisei, laikantis Sąjungos teisės, apriboti pagal šią direktyvą kreditoriaus arba kredito tarpininko atliekamo vaidmens, ją taikant tik juridiniams asmenims arba tam tikroms juridinių asmenų rūšims;
- (11) kadangi vartotojų ir įmonių padėtis skiriasi, jiems nereikia vienodo apsaugos lygio. Nors svarbu užtikrinti vartotojų teises nustatant nuostatas, nuo kurių negalima nukrypti sudarant sutartį, pagrįsta leisti įmonėms ir organizacijoms sudaryti kitas sutartis;
- (12) termino „vartotojas“ apibrėžtis turėtų apimti fizinius asmenis, kurie siekia su jų komercine veikla, verslu arba profesija nesusijusių tikslų. Tačiau dvigubos paskirties sutarčių atveju, kai sutartis sudaroma iš dalies asmens komercinės veiklos, verslo arba profesiniais tikslais ir iš dalies ne komercinės veiklos, verslo arba profesiniais tikslais, ir jeigu, atsižvelgiant į bendras sutarties sąlygas, komercinės veiklos, verslo arba profesinis tikslas yra ribotas ir nepagrindinis, tas asmuo taip pat turėtų būti laikomas vartotoju;
- (13) nors šia direktyva reglamentuojamos kredito sutartys, kurios yra išimtinaai arba labiausiai susijusios su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu, valstybėms narėms nedraudžiama išplėsti laikantis šios direktyvos priimtų priemonių siekiant apsaugoti vartotojus kredito sutarčių, susijusių su kitų rūšių nekilnojamoju turtu, atveju arba kitais būdais reguliuoti tokias kredito sutartis;
- (14) šioje direktyvoje nustatytose terminų apibrėžtyse nustatyta suderinimo apimtis. Todėl valstybių narių pareigos perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę turėtų būti apribotos jos taikymo sritimi, kaip nustatyta tose terminų apibrėžtyse. Pavyzdžiui, valstybių narių pareigos perkelti šią direktyvą į nacionalinę teisę yra susijusios tik su kredito sutartimis, sudarytomis su vartotojais, t. y. fiziniiais asmenimis, kurie, vykdydami sandorius, kuriems taikoma ši direktyva, siekia su jų komercine veikla, verslu arba profesija nesusijusių tikslų. Analogiškai valstybės narės į nacionalinę teisę privalo perkelti šios direktyvos nuostatas, reglamentuojančias asmenų, veikiančių kaip kredito tarpininkai, kaip apibrėžta šioje direktyvoje, veiklą. Vis dėlto šia direktyva neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių šios direktyvos taikymui, laikantis Sąjungos teisės, srityse, kurios nepatenka į jos taikymo sritį. Be to, šioje direktyvoje nustatytoomis terminų apibrėžtimis neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių galimybei pagal nacionalinę teisę konkrečiais tikslais priimti smulkesnes terminų apibrėžtis, jei šios apibrėžtys tebėra suderinamos su šioje direktyvoje nustatytoomis apibrėžtimis. Pavyzdžiui, valstybėms narėms turėtų būti leista pagal nacionalinę teisę nustatyti kredito tarpininkų pakategorės, kurios nėra nurodytos šioje direktyvoje, kai tokios pakategorės yra būtinos nacionaliniu lygiu, pavyzdžiui, siekiant diferencijuoti žinių ir gebėjimų reikalavimų, kurių turi laikytis įvairūs kredito tarpininkai, lygi;
- (15) šios direktyvos tikslas – užtikrinti, kad vartotojams sudarant kredito sutartis dėl nekilnojamojo turto būtų užtikrinta aukšto lygio apsauga. Todėl ji turėtų būti taikoma nekilnojamoju turtu užtikrintiems kreditams, nepriklausomai nuo kredito paskirties, refinansavimo sutartims ar kitoms kredito sutartims, kurios padėtų savininkui ar bendrasavininkui išlaikyti teises į nekilnojamojo turto arba žemės nuosavybę, ir kreditams, kurie naudojami nekilnojamojam turtui kai kuriose valstybėse narėse įsigyti, įskaitant kreditus, kurių atveju nereikia grąžinti pagrindinės paskolos sumos, arba, išskyrus atvejus, kai valstybės narės yra įdiegusios atitinkamą alternatyvią sistemą, paskolas, kurių paskirtis – suteikti laikiną finansavimą laikotarpiu tarp vieno nekilnojamojo turto objekto pardavimo ir kito objekto įsigijimo, bei užtikrintiems kreditams, skirtiems gyvenamosios paskirties nekilnojamam turtui renovuoti;
- (16) ši direktyva neturėtų būti taikoma tam tikroms kredito sutartims, pagal kurias kreditorius sumoka vienkartinę įmoką, moka periodines įmokas arba kitų formų kredito įmokas mainais už pinigų sumą, kuri bus gauta pardavus nekilnojamojo turto objektą, ir kurių pirminė paskirtis – palengvinti vartojimą, pavyzdžiui, pajamų iš ikeisto turto produktams arba kitiems lygiaverčiams specializuotiems produktams. Tokioms kredito sutartims būdingos konkrečios ypatybės, kurioms ši direktyva netaikoma. Pavyzdžiui, nėra svarbu įvertinti vartotojo kreditingumą, nes mokėjimus atlieka kreditorius vartotojui, o ne atvirkščiai. Sudarant tokį sandorį reikėtų, *inter alia*, iš esmės skirtingos ikisutartinės informacijos. Be to, teikiant kitus produktus, pavyzdžiui, perleidžiant būsto nuosavybės teises už rentą, kuriems būdingos panašios funkcijos kaip ir atvirkštinei hipotekai arba hipotekai iki gyvos galvos, kreditas nėra teikiamas, todėl jiems ši direktyva nebūtų taikoma;
- (17) ši direktyva taip pat neturėtų būti taikoma kitoms aiškiai nurodytoms specializuotų kredito sutarčių rūšims, kurios nuo standartinių hipotekos kreditų skiriasi savo pobūdžiu ir susijusia rizika, ir todėl joms turi būti taikomas pritaikytas požiūris, o visų pirma kredito sutartims, sudarytomis dėl teisme ar kitoje valstybės institucijoje pasiekto susitarimo ir tam tikroms kredito sutarčių rūšims, kai kreditą darbuotojui tam tikromis sąlygomis suteikia jo darbdavys, kaip jau nustatyta 2008 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2008/48/EB dėl vartojimo kredito sutarčių⁽¹⁾. Tikslinga leisti valstybėms narėms šios direktyvos netaikyti tam tikroms kredito sutartims, pavyzdžiui, sudaromoms su tam tikros visuomenės dalies atstovais palankiomis sąlygomis, arba kurias suteikė kredito unijos, su sąlyga, kad yra įdiegtos tinkamos alternatyvios priemonės, kuriomis siekiama

(¹) OL L 133, 2008 5 22, p. 66.

užtikrinti, kad politikos tikslus, susijusius su finansiniu stabilumu ir vidaus rinka, būtų galima pasiekti neribojant finansinės įtraukties ir galimybės gauti kreditą. Kredito sutartys dėl nekilnojamojo turto, kurio vartotojas arba vartotojo šeimos narys neturi naudoti kaip namo, buto arba kitos gyvenamosios vietos ir kuris yra naudojamas kaip namas, butas arba kita gyvenamoji vieta remiantis nuomos sutartimi, yra rizikingos ir joms būdingos kitos ypatybės nei standartiniams kredito sutartims, todėl joms gali reikėti geriau pritaikytos sistemos. Todėl valstybės narės turėtų galėti šios direktyvos netaikyti tokioms kredito sutartims tais atvejais, kai šioms sutartims taikoma tinkama nacionalinė sistema;

- (18) neužtikrintoms kredito sutartims, kurių tikslas – renovuoti gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, kurio bendra suma sudaro daugiau nei 75 000 EUR, turėtų būti taikoma Direktyva 2008/48/EB, siekiant užtikrinti vienodą apsaugos lygį tiems vartotojams ir išvengti reguliavimo spragų tarp tos ir šios direktyvų. Todėl Direktyva 2008/48/EB turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeista;
- (19) siekiant teisinio tikrumo, Sąjungos teisinė sistema kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto srityje turėtų atitikti ir papildyti kitus Sąjungos aktus, visų pirma vartotojų apsaugos ir rizikos ribojimu pagrįstos priežiūros srityse. Tam tikros esminės terminų apibrėžtys, įskaitant terminų „vartotojas“ ir „patvarioji laikmena“, apibrėžtis, ir pagrindinės sąvokos, vartojamos standartiniame informacijoje finansinėms kredito savybėms nurodyti, įskaitant terminus „bendra vartotojo mokama suma“ ir „kredito palūkanų norma“, turėtų atitikti Direktyvoje 2008/48/EB nustatytas apibrėžtis, kad tais pačiais terminais būtų nurodomi tos pačios rūšies faktai, nepriklausomai nuo to, ar kreditas yra vartojimo kreditas, ar kreditas, susijęs su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turto. Todėl valstybės narės, šią direktyvą perkeldamos į nacionalinę teisę, turėtų užtikrinti šių esminių terminų apibrėžčių ir pagrindinių sąvokų taikymo ir aiškinimo nuoseklumą;
- (20) siekiant užtikrinti nuoseklią sistemą vartotojams kredito srityje ir kuo labiau sumažinti administracinę naštą kreditoriams ir kredito tarpininkams, pagrindinė šios direktyvos sistema turėtų atitikti Direktyvos 2008/48/EB struktūrą, kai įmanoma – visų pirma nuostatas, kad reklamoje pateikiama informacija apie kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vartotojui būtų teikiama naudojant tipinį pavyzdį, išsami ikisutartinė informacija jam būtų pateikiama standartiniame informacijos lape, vartotojas gautų tinkamų paaiškinimų prieš sudarydamas kredito sutartį, būtų nustatyta BKKMN apskaičiavimo bendra bazė, neįskaitant notaro mokesčių,

o kreditoriai įvertintų vartotojo kreditingumą prieš suteikdami kreditą. Panašiai turėtų būti užtikrinta galimybė kreditoriams nediskriminuojamai gauti prieigą prie atitinkamų kreditų duomenų bazių siekiant sudaryti vienodas veiklos sąlygas pagal nuostatas, kurios nustatytos Direktyvoje 2008/48/EB. Panašiai kaip Direktyva 2008/48/EB, šia direktyva turėtų būti užtikrintas tinkamas visų kreditorių, teikiančių kredito sutartis dėl nekilnojamojo turto, įgaliojimo procesas bei priežiūra ir turėtų būti nustatyti reikalavimai nustatyti neteisminio ginčų sprendimo mechanizmus ir suteikti galimybę jais pasinaudoti;

- (21) šia direktyva turėtų būti papildyta 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/65/EB dėl nuotolinės prekybos vartotojams skirtomis finansinėmis paslaugomis⁽¹⁾, kurioje reikalaujama, kad nuotolinėje prekyboje vartotojas būtų informuotas apie tai, ar jis turi teisę atsisakyti sutarties ar tokios teisės neturi, ir numatoma teisė atsisakyti sutarties. Vis dėlto, nors Direktyvoje 2002/65/EB numatyta galimybė tiekėjui ikisutartinę informaciją pateikti po sutarties sudarymo, o tai netiktų kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto atveju atsižvelgiant į vartotojo prisimamo finansinio išsipareigojimo dydį. Šia direktyva neturėtų būti daroma įtaka nacionalinei bendrajai sutarčių teisei, pavyzdžiui, sutarties galiojimą, sudarymą arba poveikį reglamentuojančioms taisyklėms, tiek, kiek bendrosios sutarčių teisės aspektai nėra reglamentuojami šia direktyva;
- (22) be to, svarbu atsižvelgti į kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto ypatumus, dėl kurių yra pagrindo taikyti diferencijuotą požiūrį. Atsižvelgiant į kredito sutarties dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto pobūdį ir galimas pasekmes vartotojui, į reklaminę medžiagą ir asmeniškai pritaikytą ikisutartinę informaciją reikėtų įtraukti atitinkamus išpėjimus apie konkrečią riziką, pavyzdžiui, apie galimą valiutos kursų svyravimų poveikį sumai, kurią vartotojas turi grąžinti, ir jei, valstybių narių nuomone, tinkama, apie užstato pateikimo pobūdį ir pasekmes. Atsižvelgiant į tai, ką jau dabar savanoriškai daro šio sektoriaus subjektai teikdami būsto paskolas, bendro pobūdžio ikisutartinė informacija turėtų būti visuomet pateikiama kartu su asmeniškai pritaikyta ikisutartine informacija. Be to, yra pagrindo taikyti diferencijuotą požiūrį siekiant atsižvelgti į patirtį, įgytą per finansų krizę, ir siekiant užtikrinti, kad kreditas būtų suteiktas tinkamai. Šiuo atžvilgiu kreditingumo vertinimo nuostatos turėtų būti sugriežtintos, palyginti su vartojimo kreditu, kredito tarpininkai turėtų teikti tikslesnę informaciją apie savo statusą ir ryšį su kreditoriais, kad atskleistų galimus interesų konfliktus, o visiems subjektams, dalyvaujantiems sudarant kredito sutartis dėl nekilnojamojo turto, turėtų būti taikoma tinkama įgaliojimų išdavimo ir priežiūros tvarka;

⁽¹⁾ OL L 271, 2002 10 9, p. 16.

- (23) būtina reglamentuoti kai kurias papildomas sritis, siekiant atsižvelgti į kreditų, susijusių su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu, specifiką. Atsižvelgiant į sandorio svarbą būtina užtikrinti, kad vartotojai turėtų pakankamai laiko (bent septynias dienas) jo padariniams apsvarstyti. Valstybėms narėms turėtų būti suteikta lankstumo nustatyti šį pakankamą laiko tarpą, jį įvardijant kaip svarstyimo laikotarpį prieš sudarant kredito sutartį, laikotarpį atsakyti sutarties po kredito sutarties sudarymo arba abiejų šių laikotarpių derinį. Tikslinga valstybėms narėms suteikti lankstumo nustatyti, kad vartotojui būtų privilegija pasinaudoti ne ilgesniu nei 10 dienų svarstyimo laikotarpiu, tačiau kitais atvejais vartotojai, kurie svarstyimo laikotarpio metu nori tęsti procesą, turėtų galėti tą daryti, ir siekiant teisinio tikrumo sandoriuose su turtu valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad svarstyimo laikotarpis arba teisė atsakyti sutarties turėtų baigtis tais atvejais, kai vartotojas imasi veiksmų, kuriais pagal nacionalinę teisę sukuriama arba perduodama teisė į turto nuosavybę, susijusi su lėšomis, gautomis pagal kredito sutartį, arba su tų lėšų naudojimu, arba atitinkamai atvejais – su lėšų perdavimu trečiajai šaliai;
- (24) atsižvelgiant į tam tikras su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu susijusių kredito sutarčių ypatybes, įprasta, kad kreditoriai siūlo vartotojams produktų arba paslaugų, kurios gali būti įsigytos kartu su kredito sutartimi, rinkinį. Todėl, atsižvelgiant į tokių sutarčių svarbą vartotojams, tikslinga nustatyti konkrečias taisykles dėl siejimo. Kredito sutarties ir vienos ar kelių kitų finansinių paslaugų arba produktų susiejimas į rinkinius yra vienas iš būdų kreditoriams įvairinti savo pasiūlą ir konkuruoti tarpusavyje su sąlyga, kad tokio rinkinio dalis taip pat galima įsigyti atskirai. Nors kredito sutarčių ir vienos ar daugiau kitų finansinių paslaugų arba produktų susiejimas į rinkinius gali būti naudingas vartotojams, tai gali turėti neigiamos įtakos vartotojų judumui ir jų galimybėms priimti pagrįstus sprendimus, nebent tokio rinkinio dalis taip pat galima įsigyti atskirai. Svarbu užkirsti kelią tokiai veiklai, pavyzdžiui, tam tikrų produktų siejimui, dėl kurio vartotojai gali būti įtikinti sudaryti kredito sutartis, kurios nėra jiems naudingos, tačiau neriboti produktų grupavimo, kuris gali būti naudingas vartotojams. Vis dėlto valstybės narės turėtų tęsti mažmeninių finansinių paslaugų rinkų glaudžią stebėseną siekdamas užtikrinti, kad grupavimu nebūtų iškraipomos vartotojų pasirinkimo galimybės ir konkurencija rinkoje;
- (25) paprastai siejimas neturėtų būti leidžiamas, nebent finansinės paslaugos arba produkto, kurie siūlomi kartu su kredito sutartimi, nebūtų galima pasiūlyti atskirai, nes jie yra visiškai neatsiejama kredito dalis, pavyzdžiui, garantija užtikrinto sąskaitos lėšų pereinimo atveju. Vis dėlto kitais atvejais gali būti pateisinama, kad kreditoriai siūlytų ar parduotų kredito sutartį, susietą su mokėjimo sąskaita, taupomąją sąskaita, investiciniu produktu ar pensijų produktu, pavyzdžiui, tais atvejais, kai lėšos sąskaitoje naudojamos kreditui grąžinti arba yra būtina sąlyga lėšoms sukaupti norint gauti kreditą, arba tais atvejais, kai, pavyzdžiui, investicinis produktas arba privačių pensijų produktas panaudojamas kaip papildoma kredito garantija. Nors pateisinama, kad kreditoriai galėtų reikalauti, jog vartotojas turėtų atitinkamą draudimo liudijimą, kuriuo būtų garantuojamas kredito grąžinimas arba užtikrinama garantijos vertė, vartotojas turėtų turėti galimybę pasirinkti draudiką, jei to draudiko liudijimu suteikiama tokio paties lygio garantija kaip kreditoriaus pateiktu ar pasiūlytu draudimo liudijimu. Be to, valstybės narės gali visiškai arba iš dalies standartizuoti draudimo sutarčių draudimo aprėptį, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos palyginti pateiktus skirtingus pasiūlymus tiems vartotojams, kurie nori atlikti tokius palyginimus;
- (26) svarbu užtikrinti, kad prieš sudarant kredito sutartį, ypač tais atvejais, kai vertinimas turi įtakos vartotojo likutinei pareigai išpareigojimų nevykdymo atveju, gyvenamosios paskirties nekilnojamas turtas būtų tinkamai įvertintas. Todėl valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų įdiegti patikimi vertinimo standartai. Siekiant, kad vertinimo standartai būtų laikomi patikimais, juose turėtų būti atsižvelgta į tarptautiniu lygiu pripažintus vertinimo standartus, ypač Tarptautinio vertinimo standartų komiteto, Europos vertintojų asociacijų grupės arba *Royal Institution of Chartered Surveyors* (Karališkojo atestuotųjų matininkų instituto) parengtus standartus. Tie tarptautiniu mastu pripažinti standartai apima aukšto lygio principus, pagal kuriuos reikalaujama, kad kreditoriai, be kita ko, patvirtintų tinkamus vidaus rizikos valdymo ir garantijų valdymo procesus, kurie apimtų patikimus vertinimo procesus, ir jų laikytųsi, nustatytų vertinimo standartus ir metodus, kurių laikantis būtų gaunami tikroviški ir pagrįsti turto įvertinimai, siekiant užtikrinti, kad visas įvertinimo ataskaitas rengtų tinkamų profesinių gebėjimų turintys atidūs vertintojai, atitinkantys tam tikrus kvalifikacinius reikalavimus, ir saugotų atitinkamus įvertinimo dokumentus, susijusius su garantijomis, kurie būtų visapusiški ir patikimi. Šiuo atžvilgiu pageidautina užtikrinti tinkamą gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto rinkos stebėseną ir numatyti, kad tokiomis nuostatomis nustatyti mechanizmai atitiktų 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/36/ES dėl galimybės verstis kredito įstaigų veikla ir dėl riziką ribojančios kredito įstaigų ir investicinių įmonių priežiūros⁽¹⁾. Šios direktyvos nuostatos dėl nuosavybės vertinimo standartų gali būti įvykdomos, pavyzdžiui, teisės pagalba arba vykdant savireguliaciją;
- (27) atsižvelgiant į svarbius teisių naudotis turtu atėmimo padarinius kreditoriams, vartotojams ir galbūt finansiniam stabilumui, tikslinga skatinti kreditorius aktyviai spręsti atsirandančios kredito rizikos problemas ankstyvajame etape ir įdiegti būtinas priemones siekiant užtikrinti, kad kreditoriai demonstruotų deramą pakantumą ir dėtų pagrįstas pastangas padėčiai ištaisyti imdamiesi kitų priemonių prieš inicijuojant teisių naudotis turtu atėmimo procedūrą. Kai įmanoma, turėtų būti randami sprendimai, kuriais būtų atsižvelgta į vartotojo praktines aplinkybes ir

(¹) OL L 176, 2013 6 27, p. 338.

pagrįstą poreikį padengti pragyvenimo išlaidas. Tais atvejais, kai po teisių naudotis turtu atėmimo procedūros lieka negražinta skola, valstybės narės turėtų užtikrinti minimalių gyvenimo sąlygų apsaugą ir įdiegti priemones, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos gražinti skolą ir kartu išvengta ilgalaikio pernelyg didelio išiskolinimo. Bent tais atvejais, kai už nekilnojamąjį turtą gauta kaina turi įtakos sumai, kurią yra skolingas vartotojas, valstybės narės turėtų skatinti kreditorius imtis pagrįstų priemonių, kad už nekilnojamąjį turtą, naudojimosi kuriuo teisės buvo atimtos, būtų gauta geriausia rinkos sąlygomis įmanoma kaina. Valstybės narės neturėtų kliudyti kredito sutarties šalims aiškiai susitarti, kad norint gražinti kreditą kreditoriui pakanka perduoti garantiją;

- (28) tarpininkai dažnai vykdo ne tik kredito tarpininkavimo, bet ir kitą veiklą, visų pirma draudimo tarpininkavimo arba investicinių paslaugų teikimo veiklą. Todėl šia direktyva taip pat reikėtų užtikrinti tam tikrą nuoseklumą su 2002 m. gruodžio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/92/EB dėl draudimo tarpininkavimo ⁽¹⁾ ir 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/39/EB dėl finansinių priemonių rinkų ⁽²⁾. Visų pirma kredito įstaigos, turinčios veiklos leidimą pagal Direktyvą 2013/36/ES, ir kitos finansų įstaigos, kurioms taikoma lygiavertė įgaliojimo tvarka pagal nacionalinę teisę, neturėtų reikalauti atskiro įgaliojimo kredito tarpininko veiklai vykdyti siekiant supaprastinti kredito tarpininko įsteigimo procesą ir veikimą tarpvalstybiniu lygiu. Visapusiška ir besąlygiška atsakomybė, tenkanti kreditoriams ir kredito tarpininkams už susietųjų kredito tarpininkų arba paskirtųjų atstovų veiklą, turėtų apimti tik tą veiklą, kuriai taikoma ši direktyva, išskyrus atvejus, kai valstybės narės nusprendžia šią atsakomybę išplėsti kitose srityse;
- (29) siekdamas išplėsti vartotojų galimybes patiems priimti pagrįstus sprendimus dėl atsakingo skolinimosi ir skolos valdymo, valstybės narės turėtų skatinti priemones, kuriomis būtų remiamas vartotojų švietimas atsakingo skolinimosi ir skolos valdymo klausimais, ypač susijusiais su hipotekinio kredito sutartimis. Itin svarbu teikti gaires vartotojams, kurie hipotekinį kreditą ima pirmą kartą. Tuo atžvilgiu Komisija turėtų nustatyti geriausios praktikos pavyzdžius, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos toliau plėtoti vartotojų informuotumo finansiniais klausimais didinimo priemones;
- (30) dėl didelės rizikos, susijusios su skolinimosi užsienio valiuta, būtina numatyti priemones, kuriomis būtų

užtikrinta, kad vartotojai suvoktų prisiimamą riziką ir turėtų galimybę apriboti jiems kylančią valiutų kurso riziką kredito gražinimo laikotarpiu. Ši rizika galėtų būti apribota suteikiant vartotojui teisę konvertuoti kredito valiutą arba taikant kitas priemones, kaip antai viršutines ribas, arba tais atvejais, kai jų pakanka valiutos kurso rizikai apriboti, – išpėjimus;

- (31) taikant teisinę sistemą vartotojams turėtų būti suteikta tikrumo, kad kreditoriai, kredito tarpininkai ir paskirtieji atstovai atsižvelgia į vartotojo interesus, remiantis informacija, su kuria tuo metu gali susipažinti kreditorius, kredito tarpininkas ir paskirtasis atstovas, ir pagrįstomis prielaidomis apie vartotojui atitinkamoje padėtyje kylančią riziką siūlomos kredito sutarties galiojimo laikotarpiu. Tai, be kita ko, galėtų reikšti, kad kreditoriai neturėtų siūlyti kreditų taip, kad šia rinkodaros veikla būtų arba galėtų būti labai pakenkta vartotojo sugebėjimui atidžiai apsvarstyti kredito ėmimo aspektus, arba tai, kad kreditorius neturėtų naudoti kredito suteikimo kaip vieno iš pagrindinių savo prekybos veiklos metodų paruošdamas prekes, paslaugas arba nekilnojamąjį turtą vartotojams. Vienas iš pagrindinių tokio vartotojų pasitikėjimo užtikrinimo aspektų – reikalavimas užtikrinti šio sektoriaus subjektų aukšto lygio sąžiningumą, garbingumą ir profesionalumą, tinkamą interesų konfliktų, įskaitant tuos, kurie kyla dėl darbo užmokesčio, valdymą ir reikalauti, kad būtų teikiamos vartotojui naudingos konsultacijos;
- (32) tinkama užtikrinti, kad atitinkami kreditorių, kredito tarpininkų ir paskirtųjų atstovų darbuotojai turėtų tinkamo lygio žinių ir gebėjimų, kad būtų pasiektas aukšto lygio profesionalumas. Todėl šioje direktyvoje turėtų būti reikalaujama, kad bendrovės lygiu būtų įrodytos atitinkamos žinios ir gebėjimai, remiantis šioje direktyvoje nustatytais būtiniausiais žinių ir gebėjimų reikalavimais. Valstybės narės turėtų būti leidžiama nustatyti arba palikti galioti tokius reikalavimus atskiriems fiziniams asmenims. Valstybės narės turėtų galėti leisti kreditoriams, kredito tarpininkams ir paskirtiesiems atstovams diferencijuoti būtiniausių žinių reikalavimų lygius pagal darbuotojų funkcijas teikiant konkrečias paslaugas arba vykdant konkrečius procesus. Šiame kontekste darbuotojams priskiriami užsakomąsias paslaugas teikiantys darbuotojai, dirbantys kreditoriui, kredito tarpininkui ar paskirtiesiems atstovams arba su kreditoriumi, kredito tarpininku ar paskirtaisiais atstovais taip pat jų darbuotojai. Šios direktyvos tikslais darbuotojams, tiesiogiai vykdančioms veiklą pagal šią direktyvą, turėtų būti priskirti su klientais dirbantys ir administracijos darbuotojai, įskaitant vadovybę, kuriems tenka svarbus vaidmuo kredito sutarčių procese. Pagalbines su kredito sutarčių procesu nesusijusias funkcijas atliekantys asmenys (pavyzdžiui, žmoniškųjų išteklių ir informacinių ir komunikacijos technologijų skyrių darbuotojai) neturėtų būti laikomi darbuotojais pagal šią direktyvą;

⁽¹⁾ OL L 9, 2003 1 15, p. 3.

⁽²⁾ OL L 145, 2004 4 30, p. 1.

- (33) tais atvejais, kai kreditorius arba kredito tarpininkas, naudodamasis laisve teikti paslaugas, teikia paslaugas kitos valstybės narės teritorijoje, buveinės valstybė narė turėtų būti atsakinga už darbuotojams taikomų būtiniausių žinių ir gebėjimų reikalavimų nustatymą. Vis dėlto priimančiosios valstybės narės, kurios mano tai esant reikalinga, turėtų galėti tam tikrose apibrėžtose srityse nustatyti savo gebėjimų reikalavimus, taikomus kreditoriams ir kredito tarpininkams, teikiantiems paslaugas tos valstybės narės teritorijoje naudojantis laisve teikti paslaugas;
- (34) atsižvelgdamos į tai, kad svarbu užtikrinti, jog žinių ir gebėjimų reikalavimai būtų taikomi ir jų būtų laikomasi praktikoje, valstybės narės turėtų reikalauti, kad kompetingos valdžios institucijos prižiūrėtų kreditorius, kredito tarpininkus bei paskirtuosius atstovus ir suteiktų jiems įgaliojimus gauti tuos duomenis, kurių jiems reikia patikimam reikalavimų laikymuisi įvertinti;
- (35) tai, kaip kreditoriai, kredito tarpininkai ir paskirtieji atstovai moka darbo užmokestį savo darbuotojams, turėtų būti vienas pagrindinių vartotojų pasitikėjimo finansų sektoriumi užtikrinimo aspektų. Šioje direktyvoje nustatytos taisyklės dėl darbuotojų darbo užmokesčio, kad būtų ribojami neapdairaus kredito teikimo atvejai ir užtikrinta, kad tai, kaip darbuotojams mokamas darbo užmokestis, nekliudytų laikytis pareigos atsižvelgti į vartotojo interesus. Visų pirma kreditoriai, kredito tarpininkai ir paskirtieji atstovai neturėtų rengti tokios darbo užmokesčio politikos, pagal kurią darbuotojai būtų skatinami sudaryti tam tikrą kredito sutarčių skaičių ar tam tikros rūšies kredito sutartis, ar pasiūlyti tam tikras papildomas paslaugas vartotojams, deramai neatsižvelgiant į vartotojų interesus ar poreikius. Šiame kontekste valstybės narės gali padaryti išvadą, jog būtina priimti sprendimą, kad tam tikri veiksmai, pavyzdžiui, susietųjų tarpininkų imami mokesčiai, prieštarauja vartotojo interesams. Valstybės narės taip pat turėtų galėti patikslinti, kad darbuotojų darbo užmokestis nepriklauso nuo kredito sutarčių, sudarytų su vartotoju, skaičiaus ir rūšies;
- (36) šioje direktyvoje numatomos suderintos taisyklės dėl tų sričių žinių ir gebėjimų, kuriuos kreditorių, kredito tarpininkų ir paskirtųjų atstovų darbuotojai turėtų turėti kredito sutarties parengimo, siūlymo, suteikimo ir su šiomis sutartimis susijusio tarpininkavimo srityse. Šioje direktyvoje nenumatoma konkreti tvarka, tiesiogiai susijusi su profesinių kvalifikacijų, kurias asmuo įgijo vienoje valstybėje narėje, pripažinimu žinių ir gebėjimų reikalavimų atitikties tikslais kitoje valstybėje narėje. Todėl 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo⁽¹⁾ turėtų būti toliau taikoma pripažinimo sąlygoms ir kompensacinėms priemonėms, kurių gali reikalauti
- priimančioji valstybė narė iš asmens, kurio kvalifikacija išduota ne jos jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje;
- (37) kreditoriai ir kredito tarpininkai dažnai naudoja reklamą, kurioje dažnai nurodomos specialios sąlygos, kad konkrečiu produktu priviliotų vartotojus. Todėl vartotojai turėtų būti apsaugoti nuo nesąžiningos ar klaidinančios reklamavimo praktikos ir turėtų turėti galimybę palyginti reklamas. Būtina nustatyti konkrečias nuostatas dėl kredito sutarčių reklamavimo ir punktų, kurie turi būti įtraukti į vartotojams skirtą reklamą ir rinkodaros medžiagą, kai tokioje reklamoje tiksliai nurodomi kredito palūkanų normos arba duomenys apie kredito kainą, sąrašą, kad vartotojai galėtų palyginti įvairius pasiūlymus. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama savo nacionalinės teisės aktuose nustatyti arba palikti galioti informacijos atskleidimo reikalavimus dėl reklamos, kurioje nenurodoma palūkanų norma arba nepateikiama jokių duomenų apie kredito kainą. Visuose tokiuose reikalavimuose turėtų būti atsižvelgta į kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto ypatybes. Bet kuriuo atveju pagal 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje⁽²⁾ turėtų būti užtikrinta, kad kredito sutarčių reklama nebūtų kuriama klaidinantis šio produkto įspūdis;
- (38) reklamoje paprastai daugiausia dėmesio skiriama vienam ar keliems konkretiems produktams, tačiau vartotojai turėtų galėti priimti sprendimus žinodami viską apie įvairius siūlomus kredito produktus. Tuo atžvilgiu svarbus vaidmuo tenka bendro pobūdžio informacijai, kurioje vartotojui paaiškinama apie įvairiausių turimų produktų ir paslaugų ir jų pagrindines ypatybes. Todėl vartotojai turėtų visuomet turėti galimybę susipažinti su bendro pobūdžio informacija apie turimus kredito produktus. Tais atvejais, kai šis reikalavimas netaikomas nesusietiesiems kredito tarpininkams, tai neturėtų daryti poveikio jų pareigai teikti vartotojams asmeniškai pritaikytą ikisutartinę informaciją;
- (39) siekiant užtikrinti vienodas veiklos sąlygas ir tam, kad vartotojo sprendimas būtų pagrįstas informacija apie siūlomus kredito produktus, o ne priklausytų nuo jų platinimo kanalo, kuriuo sužinoma apie tokius kredito produktus, vartotojai turėtų gauti informaciją apie kreditą nepaisant to, ar jie kreipiasi tiesiogiai į kreditorių, ar į kredito tarpininką;
- (40) be to, vartotojai asmeniškai pritaikytą informaciją turėtų gauti likus pakankamai laiko prieš sudarant kredito sutartį, kad jie galėtų palyginti kredito produktų ypatybes ir jas apsvarstyti. Remiantis 2001 m. kovo 1 d. Komisijos

⁽¹⁾ OL L 255, 2005 9 30, p. 22.

⁽²⁾ OL L 149, 2005 6 11, p. 22.

- rekomendacija 2001/193/EB dėl ikisutartinės informacijos, kurią vartotojams turi suteikti paskolų būstui pirkti teikėjai ⁽¹⁾, Komisija išpareigojo stebėti, kaip laikomasi Savanoriškojo elgesio kodekso, susijusio su informacija, pateiktina iki būsto paskolos sutarties pasirašymo, kuriame pateiktas ESIL, kuriame pateikiama vartotojui asmeniškai pritaikyta informacija apie teikiamą kredito sutartį. Komisijos surinkti faktai parodė, kad reikia patikslinti ESIL turinį ir pateikimą siekiant užtikrinti, kad jis būtų aiškus, suprantamas ir jame būtų pateikta visa informacija, kuri laikoma svarbia vartotojams. ESIL turinys ir išdėstymas turėtų atspindėti būtinus patobulinimus, nustatytus vartotojų tyrimuose visose valstybėse narėse. ESIL struktūrą, visų pirma informacijos punktų tvarką, reikėtų patikslinti, jo formuluotės turėtų būti paprastesnės, o kai kuriuos skirsnius, kaip antai „Nominalioji palūkanų norma“ ir „Bendros kredito kainos metinė norma“, reikėtų sujungti, taip pat reikėtų įtraukti naujų skirsnių, pavyzdžiui, skirsnį, skirtą lanksčioms sutarčių ypatybėms. Kai kreditas grindžiamas atidėtu kredito mokėjimu, kuriuo pagrindinės skolos sumos grąžinimas pradiniu laikotarpiu atidedamas ar kai visai kredito sutarties trukmei kredito palūkanų norma yra fiksuotoji, ESIL vartotojams turėtų būti pateikiama paaiškinamoji amortizavimo lentelė. Valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad tokia paaiškinamoji amortizavimo lentelė ESIL nėra privaloma kitų kredito sutarčių atveju;
- (41) vartotojų tyrimuose buvo pabrėžta, kad teikiant vartotojams informaciją svarbu vartoti paprastą ir suprantamą kalbą. Todėl terminai, kurie vartojami ESIL, nebūtinai tiksliai atitinka šioje direktyvoje apibrėžtus teisinius terminus, tačiau jie turi tą pačią prasmę;
- (42) ESIL pateikiami reikalavimai kredito sutartims neturėtų daryti poveikio Sąjungos ar nacionaliniams reikalavimams, taikomiems informacijai apie kitus produktus ar paslaugas, kaip antai draudimą nuo gaisro ar gyvybės draudimą arba investicinius produktus, kurie gali būti siūlomi su kredito sutartimi, kaip antai sąlygos kredito sutarčiai dėl nekilnojamojo turto sudaryti arba siūlomi siekiant sutartį sudaryti taikant mažesnę skolinimosi normą. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama palikti galioti arba priimti nacionalinės teisės aktus, kai suderintų nuostatų nėra, pavyzdžiui, reikalavimus dėl informacijos apie tai, kokios palūkanų normos yra lupikiškos, teikimo ikisutartiniu laikotarpiu arba dėl informacijos, kuri gali būti naudinga finansinio švietimo tikslais ar sprendžiant ginčus neteisėtine tvarka. Tačiau bet kokia papildoma informacija turėtų būti teikiama atskiru dokumentu, kurį galima pateikti kaip ESIL priedą. Valstybės narės turėtų turėti galimybę keisti ESIL formuluotes savo nacionalinėmis kalbomis, nepakeičiant jo turinio ir informacijos pateikimo tvarkos, kai to reikia siekiant naudoti vartotojui lengviau suprantamas formuluotes;
- (43) siekiant užtikrinti, kad ESIL būtų pateikta visa vartotojui reikiama informacija, jog jis galėtų priimti informacija pagrįstą sprendimą, kreditorius, užpildydamas ESIL, turėtų laikytis šioje direktyvoje pateiktų instrukcijų. Valstybės narės turėtų galėti išplėtoti ar labiau patikslinti ESIL pildymo instrukcijas, remdamosi šioje direktyvoje nustatytomis instrukcijomis. Pavyzdžiui, valstybės narės turėtų galėti papildomai patikslinti, kokia informacija turi būti pateikiama apibūdinant „kredito palūkanų normos rūšį“, kad būtų atsižvelgta į nacionalinių produktų ir rinkos ypatumus. Tačiau tokie papildomi patikslinimai neturėtų prieštarauti šioje direktyvoje pateiktoms instrukcijoms ir neturėtų sudaryti prielaidos atlikti ESIL modelio teksto pakeitimus; kreditorius turėtų išlaikyti šį modelį. Valstybės narės, atsižvelgdamos į savo nacionalinę rinką ir praktiką, turėtų galėti pateikti kitus išpėjimus dėl kredito sutarčių, jeigu tokie išpėjimai dar nėra aiškiai įtraukti į ESIL. Valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad ESIL pateikta informacija kreditoriams yra privalomojo pobūdžio, jeigu kreditorius nusprendžia suteikti kreditą;
- (44) vartotojas turėtų palyginti kredito produktų ypatybes ir jas apvarstyti bei prireikus pasikonsultuoti su trečiąja šalimi, po to, kai vartotojas pateikia reikiamą informaciją apie savo poreikius, finansinę padėtį ir pageidavimus, nepagrįstai nedelsiant jam turėtų būti pateikta informacija pasitelkiant ESIL; ši informacija turėtų būti pateikta likus pakankamai laiko iki to momento, kai kredito sutartis ar pasiūlymas tampa įpareigojantys. Visų pirma, tais atvejais, kai vartotojui pateikiamas įpareigojantis pasiūlymas, kartu turėtų būti pateikiamas ir ESIL, išskyrus atvejus, kai ESIL jau buvo pateiktas vartotojui, o pasiūlymo ypatybės atitinka anksčiau pateiktą informaciją. Tačiau valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad ESIL privaloma pateikti ir prieš pateikiant bet kokį įpareigojantį pasiūlymą, ir kartu su įpareigojančiu pasiūlymu tais atvejais, kai ESIL, kuriame pateikiama ta pati informacija, anksčiau nebuvo pateiktas. Nors ESIL pateikta informacija turėtų būti asmeniškai pritaikyta ir atspindėti vartotojo pareikštus pageidavimus, tokios asmeniškai pritaikytos informacijos teikimas neturėtų reikšti, kad privaloma teikti konsultacijas. Kredito sutartys turėtų būti sudarytos tik tuo atveju, jeigu vartotojas turėjo pakankamai laiko pasiūlymams palyginti, jų pasekmėms įvertinti, prireikus pasikonsultuoti su trečiąja šalimi ir priėmė informacija pagrįstą sprendimą, ar priimti pasiūlymą;
- (45) jeigu vartotojas yra pasirašęs užtikrintą kredito sutartį nekilnojamojamam turtui ar žemei įsigyti ir tos garantijos trukmė yra ilgesnė nei kredito sutarties trukmė, ir jeigu vartotojas gali vėl skolintis grąžintą pagrindinę paskolos sumą pasirašydamas naują kredito sutartį, tam vartotojui prieš naujos kredito sutarties pasirašymą turi būti pateiktas naujas ESIL su nurodyta BKKMN, pagrįstas konkrečiomis naujos kredito sutarties ypatybėmis;

⁽¹⁾ OL L 69, 2001 3 10, p. 25.

- (46) bent tais atvejais, kai netaikoma teisė atsisakyti sutarties, kreditorius arba, kai taikoma, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas kreditorių įpareigojančio pasiūlymo pateikimo metu vartotojui turėtų pateikti kredito sutarties projekto kopiją. Kitais atvejais įpareigojančio pasiūlymo pateikimo metu vartotojui turėtų būti bent pasiūloma pateikti kredito sutarties projekto kopiją;
- (47) siekiant užtikrinti kuo didesnę skaidrumą ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui dėl galimų interesų konfliktų vartotojams naudojantis kredito tarpininkų paslaugomis, pastariesiems turėtų būti taikomos tam tikros informacijos suteikimo prieš teikiant savo paslaugas pareigos. Tai turėtų būti informacija apie jų tapatybę ir ryšius su kreditoriais, pavyzdžiui, tai, ar jie pasiūlo labai įvairių kreditorių ar tik kai kurių kreditorių produktus. Prieš atliekant bet kokią kredito tarpininkavimo veiklą vartotojams turėtų būti pateikta informacija apie komisinius arba kitas paskatas, kuriuos pagal kredito sutartį kreditoriai arba trečiosios šalys turi mokėti kredito tarpininkui, ir vartotojams tuo laikotarpiu turėtų būti pranešta arba tokių mokėjimų suma, jei ji yra žinoma, arba tai, kad informacija apie tą sumą bus pateikta vėlesniu ikisutartiniu laikotarpiu pasitelkiant ESIL, ir tai, kad jie turi teisę tuo laikotarpiu gauti informaciją apie tokių mokėjimų lygį. Vartotojai turi būti informuojami apie visus mokesčius, kuriuos jie privalo sumokėti kredito tarpininkams už jų suteiktas paslaugas. Nedarant poveikio konkurencijos teisės nuostatomis valstybėms narėms turėtų būti leidžiama nustatyti arba palikti galioti nuostatas, kuriomis vartotojų mokesčių mokėjimas tam tikros kategorijos ar visų kategorijų kredito tarpininkams yra draudžiamas;
- (48) vartotojui vis tiek gali prireikti papildomos pagalbos, kad jis galėtų nuspręsti, kuri kredito sutartis iš siūlomų produktų geriausiai atitinka jo poreikius ir finansinę padėtį. Kreditoriai ir, kai taikytina, kredito tarpininkai turėtų teikti tokią pagalbą, susijusią su kredito produktais, kuriuos jie siūlo vartotojui, vartotojui asmeniškai pritaikytu būdu paaiškindami svarbią informaciją, įskaitant visų pirma esmines siūlomų produktų savybes, kad jis galėtų suprasti, koks gali būti tų produktų poveikis jo ekonominei padėčiai. Kreditoriai ir, kai taikoma, kredito tarpininkai tokių paaiškinimų teikimo būdą turėtų pritaikyti pagal aplinkybes, kuriomis siūlomas kreditas, ir pagal pagalbos vartotojui poreikį, atsižvelgiant į vartotojo žinias ir patirtį kreditų srityje bei į atskirų kredito produktų pobūdį. Tokie paaiškinimai neturėtų būti asmeninė rekomendacija;
- (49) siekiant paskatinti vidaus rinkos kūrimą ir veikimą bei užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį visoje Sąjungoje, būtina vienodai užtikrinti informacijos apie BKKMN palyginamumą visoje Sąjungoje;
- (50) bendra kredito kaina vartotojui turėtų apimti visas su kredito sutartimi susijusias išlaidas, kurias turi sumokėti vartotojas ir kurios kreditoriui yra žinomos. Todėl į tą kainą turėtų būti įskaičiuotos palūkanos, komisiniai, mokesčiai, mokesčiai už kredito tarpininkų paslaugas, turto vertinimo išlaidos hipotekos atveju ir visi kiti mokesčiai, išskyrus notaro mokesčius, būtini norint gauti kreditą, pavyzdžiui, gyvybės draudimo paslaugų išlaidos, arba norint kreditą gauti reklamuojamomis sąlygomis, pavyzdžiui, draudimo nuo gaisro paslaugų išlaidos. Šios direktyvos nuostatos dėl papildomų produktų ir paslaugų (pavyzdžiui, nuostatos dėl banko sąskaitos atidarymo ir išlaikymo išlaidų) neturėtų daryti poveikio Direktyvos 2005/29/EB ir 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais⁽¹⁾ nuostatomis. Į bendrą kredito kainą vartotojui neturėtų būti įtrauktos su nekiliojamojo turto ar žemės pirkimu susijusios išlaidos, kurias turi sumokėti vartotojas, pavyzdžiui, susiję mokesčiai ir išlaidos notarui ar žemės sklypo registravimo išlaidos. Tai, ar išlaidos kreditoriui yra faktiškai žinomos, turėtų būti įvertinama objektyviai, atsižvelgiant į profesinio atidumo reikalavimus. Tuo atžvilgiu daroma prielaida, kad kreditorius turi žinoti, kokios yra papildomų paslaugų, kurias jis pats arba trečiosios šalies vardu siūlo vartotojui, išlaidos, išskyrus atvejus, kai jų kaina priklauso nuo konkrečių su vartotoju susijusių ypatybių ar jo padėties;
- (51) jeigu naudojami apytiksliai įvertinti duomenys, vartotojas turi tai žinoti, taip pat tai, kad manoma, jog pateikta informacija yra tipinė atitinkamai sutarties ar praktikos rūšiai. Papildomomis prielaidomis, skirtomis apskaičiuoti BKKMN, siekiama užtikrinti, kad BKKMN būtų apskaičiuojama nuosekliai, ir užtikrinti palyginimo galimybę. Tam tikrų kredito sutarčių rūšių atveju yra būtinos papildomos prielaidos, pavyzdžiui, tais atvejais, kai kredito suma, trukmė ar kaina nėra tiksliai žinoma ar kinta priklausomai nuo to, kaip sutartis vykdoma. Jeigu vien šių nuostatų nepakanka siekiant apskaičiuoti BKKMN, kreditorius turėtų naudotis I priede nustatytais papildomomis prielaidomis. Vis dėlto atsižvelgiant į tai, kad BKKMN apskaičiavimas priklausys nuo konkrečios kredito sutarties sąlygų, turėtų būti naudojamosi tik tomis prielaidomis, kurios yra būtinos ir aktualios konkrečiam kreditui;
- (52) siekiant ir toliau užtikrinti dideles galimybes palyginti įvairių kreditorių pasiūlymų BKKMN, apskaičiavime naudojami laikotarpiai tarp datų neturėtų būti išreikšti dienomis, kai juos galima išreikšti sveikuoju metų, mėnesių ar savaitių skaičiumi. Tokiomis aplinkybėmis daroma prielaida, kad jeigu BKKMN formulėje naudojami tam tikri laikotarpiai, tie laikotarpiai turėtų būti naudojami siekiant nustatyti toje formulėje naudojamas palūkanų ir kitų mokesčių sumas. Todėl kreditoriai mokėtinų mokesčių apskaičiavimui turėtų naudoti I priede aprašytą

(1) OL L 95, 1993 4 21, p. 29.

laikotarpių matavimo metodą. Vis dėlto tai taikytina tik BKKMN apskaičiavimo tikslais ir nedaro įtakos faktiškai kreditoriui pagal kredito sutartį mokėtinų sumų. Kai minėtos sumos skiriasi, gali prireikti jas paaiškinti vartotojui, kad vartotojas nebūtų suklaidintas. Tai reiškia, kad nesant ne palūkanų mokesčių ir darant prielaidą, kad naudotas identiškas apskaičiavimo metodas, BKKMN bus lygi faktinei kredito palūkanų normai;

(53) kadangi BKKMN reklamavimo laikotarpiu gali būti nurodyta tik kaip pavyzdys, toks pavyzdys turėtų būti tipinis. Todėl ji turėtų atitikti, pavyzdžiui, pagal atitinkamos rūšies kredito sutartis suteikto kredito vidutinę trukmę ir bendrą sumą. Nustatant, kokį tipinį pavyzdį pateikti, turėtų būti atsižvelgiama į tai, kokios tam tikros kredito sutarčių rūšys vyrauja tam tikroje konkrečioje rinkoje. Gali būti pageidautina, kad kiekvienas kreditorius tipinį pavyzdį pagrįstų kredito suma, kuri yra tipinė to kreditoriaus siūlomų produktų ir numatomos klientų bazės atžvilgiu, nes šie parametrai pagal skirtingus kreditorius gali labai skirtis. ESIL pateikiant BKKMN, kai įmanoma, turėtų būti atsižvelgta į vartotojo pareikštus pageidavimus ir pateiktą informaciją, o kreditorius arba kredito tarpininkas turėtų aiškiai nurodyti, ar pateikta informacija yra paaiškinamojo pobūdžio, ar atspindi pareikštus pageidavimus ir pateiktą informaciją. Visais atvejais tipiniai pavyzdžiai neturėtų prieštarauti Direktyvos 2005/29/EB reikalavimams. Svarbu, kad atitinkamais atvejais ESIL būtų aiškiai nurodoma vartotojui, kad BKKMN yra pagrįsta prielaidomis ir gali kisti; taip vartotojas turės galimybę į tai atsižvelgti palygindamas produktus. Svarbu, kad apskaičiuota BKKMN apimtų visus tiesiogiai vartotojui ar trečiajai šaliai vartotojo vardu vykdomus lėšų išmokėjimus pagal kredito sutartį;

(54) siekiant užtikrinti, kad įvairių kredito rūšių BKKMN apskaičiavimas būtų nuoseklus, panašaus pobūdžio kredito sutarčių tikslais naudojamos prielaidos apskritai turėtų būti nuoseklios. Šiuo požiūriu turėtų būti įtrauktos prielaidos, kurios yra numatytos 2011 m. lapkričio 14 d. Komisijos direktyvoje 2011/90/ES, kuria iš dalies keičiama Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/48/EB I priedo II dalis, kurioje numatomos bendros kredito kainos metinės normos apskaičiavimo papildomos prielaidos⁽¹⁾, ir kuriomis keičiamos BKKMN apskaičiavimo tikslais naudojamos prielaidos. Nors nebūtinai visos prielaidos bus taikomos dabar naudojamiems kredito sutartims, produktų inovacijos šiame sektoriuje diegiamos aktyviai, todėl būtina, kad prielaidos būtų parengtos. Be to, BKKMN apskaičiavimo tikslais nustatant, koks yra dažniausiai taikomas lėšų išmokėjimo mechanizmas, turėtų būti remiamasi pagrįstais lūkesčiais, grindžiamais mokėjimo mechanizmu, kuris yra dažniausiai vartotojų naudojamos tokio tipo produkto, kurį siūlo

tas konkretus kreditorius, atveju. Esamų produktų atveju lūkesčiai turėtų būti grindžiami ankstesnio 12 mėnesių laikotarpio vertėmis;

(55) labai svarbu prieš sudarant kredito sutartį įvertinti ir patikrinti vartotojo gebėjimą ir ketinimą išmokėti kreditą. Atliekant tą kreditingumo vertinimą turėtų būti atsižvelgiama į visus būtinus ir reikšmingus veiksnius, kurie galėtų daryti poveikį vartotojo gebėjimui išmokėti kreditą per visą sutarties galiojimo laikotarpį. Visų pirma, vertinant vartotojo gebėjimą mokėti palūkanas ir iki galo išmokėti kreditą, turėtų būti atsižvelgiama į būsimas įmokas arba į įmokų padidinimą, kurio reikia dėl neigiamos amortizacijos ar dėl atidėtų pagrindinės paskolos sumos arba palūkanų mokėjimų, ir turėtų būti atsižvelgiama į kitas reguliarias išlaidas, skolas ir kitus finansinius įsipareigojimus, taip pat į pajamas, santaupas ir turtą. Reikėtų deramai atsižvelgti į būsimus įvykius per siūlomos kredito sutarties trukmės laikotarpį, pavyzdžiui, pajamų sumažėjimą, kai kredito terminas sueina po išėjimo į pensiją, arba, tam tikrais atvejais, skolinimosi normos padidėjimą arba neigiamus valiutos kurso pokyčius. Nors nekilnojamojo turto vertė yra svarbus elementas nustatant kredito, kuris gali būti suteiktas vartotojui, sumą pagal užtikrintą kredito sutartį, vertinant kreditingumą dėmesys turėtų būti sutelkiamas į vartotojo gebėjimą vykdyti savo įsipareigojimus pagal kredito sutartį. Vadinasi tai, kad nekilnojamojo turto vertė galėtų viršyti kredito sumą arba galėtų padidėti ateityje, apskritai neturėtų būti pakankamas pagrindas atitinkamam kreditui suteikti. Vis dėlto tais atvejais, kai kredito sutartis sudaroma siekiant statyti ar renovuoti esamą nekilnojamojį turtą, kreditorius turėtų galėti atsižvelgti į šią galimybę. Valstybės narės turėtų galėti teikti papildomas gaires dėl tų ar papildomų kriterijų ir dėl vartotojo kreditingumo vertinimo metodų, pavyzdžiui, nustatydamos paskolos ir turto vertės santykio arba paskolos ir pajamų santykio ribas, ir turėtų būti skatinamos įgyvendinti Finansų stabilumo tarybos nustatytus Gyvenamosios paskirties nuosavybės hipotekos kreditų garantavimo tinkamos praktikos principus;

(56) gali prireikti specialių nuostatų, kad būtų galima atsižvelgti į įvairias aplinkybes vertinant kreditingumą tam tikrų rūšių kredito sutarčių atveju. Pavyzdžiui, kredito sutarčių dėl nekilnojamojo turto atveju, kai tose sutartyse aiškiai nurodoma, kad nekilnojamoji turtas vartotojo ar vartotojo šeimos nario nebus naudojamas kaip namas, butas arba kita gyvenamoji vieta (sutartys dėl pirkimo nuomos tikslais), valstybės narės turėtų galėti nuspręsti patikslinti, kad vertinant vartotojo gebėjimą grąžinti kreditą būtų atsižvelgiama į būsimas pajamas iš nuomos. Valstybėse narėse, kuriose toks patikslinimas nacionalinėmis nuostatomis nenustatytas, kreditoriai gali nuspręsti įtraukti rizikos ribojimo principais pagrįstą būsimų pajamų iš nuomos vertinimą. Atliekamas kreditingumo įvertinimas neturėtų reikšti, kad kreditoriui perkeliamas atsakomybė už bet kokius atvejus, kai vėliau vartotojas nesilaiko savo įsipareigojimų pagal kredito sutartį;

⁽¹⁾ OL L 296, 2011 11 15, p. 35.

- (57) kreditoriaus sprendimas dėl kredito suteikimo neturi prieštarauti kreditingumo vertinimo rezultatams. Pavyzdžiui, kreditoriaus galimybės perkelti dalį kredito rizikos trečiajam šaliai neturėtų jo paskatinti nepaisyti kreditingumo vertinimo išvadų ir pasiūlyti kredito sutartį vartotojui, kuris, tikėtina, negalės to kredito gražinti. Valstybės narės turėtų galėti perkelti į savo nacionalinę teisę šį principą reikalaujamas, kad kompetentingos institucijos imtųsi atitinkamų veiksmų vykdydamos priežiūros veiklą ir stebėtų, kaip laikomasi kreditorių kreditingumo vertinimo procedūrų. Vis dėlto teigiamas kreditingumo vertinimas neturėtų reikšti, kad kreditorius privalo suteikti kreditą;
- (58) vadovaujantis Finansų stabilumo tarybos rekomendacijomis, kreditingumo vertinimas turėtų būti grindžiamas informacija apie vartotojo finansinę ir ekonominę padėtį, įskaitant pajamas ir išlaidas. Ta informacija gali būti gaunama iš įvairių šaltinių, įskaitant vartotoją, o kreditorius, prieš suteikdamas kreditą, turėtų tinkamai patikrinti tokią informaciją. Tuo aspektu vartotojai turėtų pateikti informaciją, kad būtų lengviau įvertinti kreditingumą, nes to nepadarius gali būti atsisakyta suteikti jų prašomą kreditą, nebent informacija gali būti gauta iš kitur. Nedarant poveikio privačiosios sutarčių teisės nuostatomis, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad kreditoriai negalėtų nutraukti kredito sutarties dėl to, kad po kredito sutarties pasirašymo jie suprato, kad kreditingumo vertinimas buvo atliktas neteisingai dėl tokio vertinimo rengimo metu turėtos nepakankamos informacijos. Tačiau tai neturėtų daryti poveikio valstybių narių galimybei leisti kreditoriams nutraukti kredito sutartį tais atvejais, kai gali būti nustatyta, kad kreditingumo vertinimo metu vartotojas sąmoningai pateikė netikslią ar suklastotą informaciją arba apgalvotai nepateikė informacijos, kuria remiantis galėjo būti parengtas neigiamas kreditingumo įvertinimas, arba tais atvejais, kai esama kitų pagrįstų priežasčių, suderinamų su Sąjungos teise. Nors būtų netinkama taikyti sankcijas vartotojams, jeigu jie negali pateikti tam tikros informacijos ar vertinimų arba jei jie nusprendžia nebetęsti paraiškos teikimo kreditui gauti proceso, valstybės narės turėtų galėti numatyti sankcijas dėl tų atvejų, kai vartotojai tyčia pateikia neišsamią arba neteisingą informaciją, kad jų kreditingumo įvertinimas būtų teigiamas, ypač tais atvejais, kai pateikus išsamią ir teisingą informaciją būtų buvęs gautas neigiamas kreditingumo įvertinimas ir kai vartotojas vėliau negali vykdyti sutarties sąlygų;
- (59) naudingas kreditingumo vertinimo elementas – kreditų duomenų bazės tikrinimas. Kai kurios valstybės narės reikalauja, kad kreditoriai įvertintų vartotojų kreditingumą atlikę patikrinimą atitinkamoje duomenų bazėje. Kreditoriai taip pat turėtų turėti galimybę tikrinti kreditų duomenų bazę kredito sutarties galiojimo laikotarpiu, išimtinai tik kad nustatytų ir įvertintų įsipareigojimų neįvykdymo tikimybę. Tokiam kreditų duomenų bazės tikrinimui turėtų būti taikomos tinkamos apsaugos priemonės siekiant užtikrinti, kad ja būtų naudojamos vartotojo interesais atliekamo kredito rizikos ankstyvojo nustatymo ir jos pašalinimo tikslais, o ne renkant informaciją komercinėms deryboms. Vadovaudamiesi 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ⁽¹⁾ kreditoriai turėtų informuoti vartotojus apie kreditų duomenų bazės patikrinimą prieš atlikdami tokį patikrinimą, vartotojai taip pat turėtų turėti teisę susipažinti su tokioje kreditų duomenų bazėje apie juos saugoma informacija, kad prireikus galėtų ištaisyti, ištrinti ar užblokuoti savo asmens duomenis, tvarkomus toje duomenų bazėje, jeigu jie neteisingi arba tvarkomi neteisėtai;
- (60) siekiant išvengti kreditorių konkurencijos iškraipymo, visiems kreditoriams, įskaitant kredito įstaigas arba ne kredito įstaigas, teikiančias kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, nediskriminacinėmis sąlygomis turėtų būti užtikrinta prieiga prie visų viešųjų arba privačiųjų kreditų duomenų bazių, susijusių su vartotojais. Atitinkamai šios sąlygos neturėtų apimti reikalavimo kreditoriams būti įsisteigusiems kaip kredito įstaigoms. Turėtų ir toliau būti taikomos tokios prieigos sąlygos, kaip mokama prieiga prie duomenų bazės arba reikalavimai abipusiškumo principo pagrindu teikti informaciją duomenų basei. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama nustatyti, ar jų teritorijoje kredito tarpininkams gali būti suteikiama prieiga prie tokių duomenų bazių;
- (61) jei sprendimas, kuriuo atmetama paraiška gauti kreditą, yra paremtas duomenimis, gautais atlikus patikrinimą duomenų bazėje, arba tuo, kad joje trūksta duomenų, kreditorius turėtų apie tai informuoti vartotoją ir pateikti duomenų bazės, kurioje atliktas patikrinimas, pavadinimą ir jam pranešti visą kitą informaciją, kurios reikalaujama pagal Direktyvą 95/46/EB, kad vartotojas galėtų pasinaudoti teise susipažinti su toje duomenų bazėje tvarkomais savo asmens duomenimis ir, jei yra pagrindo, juos ištaisyti, ištrinti ar užblokuoti. Jei sprendimas, kuriuo atmetama paraiška gauti kreditą, yra grindžiamas neigiamu kreditingumo įvertinimu, kreditorius turėtų nepagrįstai nedelsdamas apie atmetimą pranešti vartotojui. Valstybėms narėms turėtų būti leidžiama nuspręsti, ar jos reikalaus kreditorių pateikti papildomų paaiškinimų dėl atmetimo priežasčių. Vis dėlto iš kreditoriaus neturėtų būti reikalaujama pateikti tokią informaciją, jeigu tai draudžiama pagal kitus Sąjungos teisės aktus, kaip antai nuostatas dėl pinigų plovimo ar terorizmo finansavimo. Tokia informacija neturėtų būti pateikiama, jei tai prieštarautų viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo tikslams, pavyzdžiui, nusikaltimų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar patraukimo baudžiamojon atsakomybėn tikslams;

(1) OL L 281, 1995 11 23, p. 31.

- (62) šioje direktyvoje asmens duomenų naudojimas aptariamam vartotojų kreditingumo vertinimo kontekste. Siekiant užtikrinti asmens duomenų apsaugą, atliekant tokius vertinimus vykdomai duomenų tvarkymo veiklai turėtų būti taikoma Direktyva 95/46/EB;
- (63) konsultacijų teikimas asmeniškai pritaikytos rekomendacijos forma yra atskira veiklos rūšis, kuri gali, bet nepivalo būti derinama su kitais kredito suteikimo arba tarpininkavimo ji suteikiant aspektais. Todėl tam, kad vartotojai galėtų suprasti jiems teikiamų paslaugų pobūdį, jie turėtų būti informuoti, ar jiems teikiamos ar gali būti suteiktos konsultacinės paslaugos bei kokiais atvejais tos paslaugos neteikiamos, taip pat ką tos paslaugas apima. Atsižvelgiant į tai, kokią svarbą vartotojai teikia vartojamiems terminams „konsultacija“ ir „konsultantai“, tikslinga, kad valstybėms narėms būtų leista uždrausti vartoti tuos ar panašius terminus, kai vartotojams teikiamos konsultacinės paslaugos. Tikslinga užtikrinti, kad valstybės narės nustatytų apsaugos priemones dėl tų atvejų, kai konsultacijos apibūdinamos kaip nepriklausomos, siekiant užtikrinti, kad aptartų produktų spektras ir užmokesčio sąlygos būtų proporcingi su tokiomis konsultacijomis siejamiems vartotojų lūkesčiams;
- (64) konsultacines paslaugas teikiantys asmenys turėtų laikytis tam tikrų standartų siekiant užtikrinti, kad vartotojui būtų pristatyti produktai, atitinkantys jo poreikius ir aplinkybes. Konsultacinės paslaugos turėtų būti pagrįstos sąžininga ir pakankamai išsamia siūlomų produktų analize, kai konsultacines paslaugas suteikia kreditoriai arba susietieji kredito tarpininkai, arba rinkoje esančių produktų analize, kai konsultacines paslaugas suteikia nesusietieji kredito tarpininkai. Konsultacines paslaugas teikiantys asmenys turėtų išmanyti tam tikrus nišinius produktus, kaip antai trumpalaikes paskolas, su sąlyga, kad pasiūlomas tam tikras tos specialios nišos produktų asortimentas ir kad tai, jog jie specializuojasi tų nišinių produktų srityje, būtų išaiškinama vartotojui. Bet kuriuo atveju kreditoriai ir kredito tarpininkai turėtų atskleisti vartotojui, ar rekomendacija pagrįsta tik jų pačių siūlomu produktų asortimentu, ar plačiu visoje rinkoje siūlomų produktų asortimentu, kad vartotojas suprastų, kuo grindžiama rekomendacija;
- (65) konsultacinės paslaugos turėtų būti pagrįstos tinkamu vartotojo finansinės padėties, pageidavimų ir tikslų žinojimu, grindžiamu reikalinga naujausia informacija ir pagrįstomis prielaidomis dėl rizikos, susijusios su vartotojo aplinkybėmis kredito sutarties galiojimo laikotarpiu. Valstybės narės turėtų galėti išaiškinti, kaip turi būti vertinamas tam tikro produkto tinkamumas teikiant konsultacines paslaugas;
- (66) galimybė vartotojui grąžinti kreditą prieš pasibaigiant galiojimo kreditui sutarčiai gali būti svarbi skatinant konkurenciją vidaus rinkoje ir laisvą Sąjungos piliečių judėjimą, taip pat padedant per visą kredito sutarties galiojimo laikotarpį suteikti lankstumo, kurio reikia siekiant skatinti finansinį stabilumą, kaip nurodoma Finansų stabilumo tarybos rekomendacijose. Tačiau yra reikšmingų skirtumų tarp nacionalinių principų ir sąlygų, kuriais remdamiesi vartotojai gali grąžinti savo kreditą, taip pat sąlygų, kuriomis toks išankstinis kredito grąžinimas gali vykti. Nors pripažįstama, kad hipotekinio finansavimo mechanizmų ir siūlomų produktų esama daug ir įvairių, labai svarbu Sąjungos lygmeniu nustatyti tam tikrus išankstinio kredito grąžinimo standartus siekiant užtikrinti, kad vartotojai turėtų galimybę įvykdyti savo įsipareigojimus iki kredito sutartyje sutartos datos ir galėtų pasitikėdami palyginti pasiūlymus siekiant rasti geriausiai jų poreikius atitinkančius produktus. Todėl valstybės narės, priimdamos teisės aktus arba taikydamos kitas priemones, pavyzdžiui, įvesdamos sutartines nuostatas, turėtų užtikrinti, kad vartotojai turėtų teisę kreditą grąžinti anksčiau. Vis dėlto valstybės narės turėtų turėti galimybę apibrėžti pasinaudojimo tokia teise sąlygas. Šios sąlygos gali apimti naudojimosi šia teise laiko apribojimus, skirtingas sąlygas priklausomai nuo kredito palūkanų normos rūšies arba apribojimus, susijusius su aplinkybėmis, kuriomis galima pasinaudoti šia teise. Tais atvejais, kai išankstinis grąžinimas atliekamas per tą laikotarpį, kuriam yra nustatyta fiksuotoji palūkanų norma, galimybė pasinaudoti šia teise gali priklausyti nuo to, ar vartotojas turi kurį nors iš teisėtų interesų, apibrėžiamų atitinkamos valstybės narės. Toks teisėtas interesas gali atsirasti, pavyzdžiui, skyrybų ar nedarbo atveju. Valstybių narių nustatytose sąlygose gali būti numatyta, kad kreditorius turi teisę į teisingą ir objektyviai pagrįstą kompensaciją už galimas išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu kredito grąžinimu. Tais atvejais, kai valstybės narės numato, kad kreditorius turi teisę į kompensaciją, tokia kompensacija turėtų būti teisinga ir objektyviai pagrįsta kompensacija už galimas išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu kredito grąžinimu, pagal nacionalines taisykles dėl kompensavimo. Kompensacija neturėtų viršyti kreditoriaus finansinių nuostolių;
- (67) svarbu užtikrinti pakankamą skaidrumą, kad vartotojams būtų paaiškinama, kokio pobūdžio yra prisiimti įsipareigojimai finansinio stabilumo užtikrinimo tikslais, ir kokių yra lankstumo galimybių per kredito sutarties galiojimo laikotarpį. Be to, informacija apie kredito palūkanų normą vartotojui turėtų būti teikiama sutartinių santykių laikotarpiu ir ikisutartiniu laikotarpiu. Valstybės narės turėtų galėti palikti galioti arba priimti apribojimus ar draudimus kreditoriui vienašališkai keisti kredito palūkanų normą. Valstybės narės taip pat turėtų galėti nustatyti, kad tais atvejais, kai kredito palūkanų norma kinta, vartotojas turi teisę gauti patikslintą amortizavimo lentelę;
- (68) nors kredito tarpininkai atlieka pagrindinį vaidmenį platinant kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto Sąjungoje, tebėra reikšmingų skirtumų tarp nacionalinių verslo etikos ir kredito tarpininkų priežiūros nuostatų, dėl kurių atsiranda kliūčių norint vidaus rinkoje pradėti ir vykdyti kredito tarpininkų veiklą. Tai, kad kredito tarpininkai negali laisvai veikti visoje Sąjungoje,

trukdo tinkamai funkcionuoti kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vidaus rinkai. Nors pripažįstama, kad kredito tarpininkavimo veikloje dalyvauja daug įvairių rūšių subjektų, labai svarbu Sąjungos lygmeniu turėti tam tikrus standartus siekiant užtikrinti aukšto lygio profesionalumą ir paslaugas;

- (69) prieš kredito tarpininkams pradėdant vykdyti savo veiklą, jų atžvilgiu jų buveinės valstybės narės kompetentinga valdžios institucija turėtų pritaikyti įgaliojimo procesą ir jie turėtų būti nuolat prižiūrimi, siekiant užtikrinti, kad jie atitinka griežtus profesinius reikalavimus, susijusius bent su jų gebėjimais, gera reputacija ir profesinės civilinės atsakomybės draudimu. Tokie reikalavimai turėtų būti taikomi bent įstaigos lygmeniu. Vis dėlto valstybės narės gali išaiškinti, ar tokie įgaliojimo reikalavimai taikomi atskiriems to kredito tarpininko darbuotojams. Buveinės valstybė narė gali nustatyti papildomus reikalavimus, pavyzdžiui, kad kredito tarpininko akcininkai būtų geros reputacijos arba kad susietasis kredito tarpininkas gali būti susietas tik su vienu kreditoriumi, kai tie reikalavimai yra proporcingi ir suderinami su Sąjungos teise. Atitinkama informacija apie įgaliotuosius kredito tarpininkus taip pat turėtų būti įrašoma į viešą registrą. Susietieji kredito tarpininkai, kurie dirba tik su vienu kreditoriumi visiškai ir besąlygine jo atsakomybe, turėtų turėti galimybę būti kompetentingos valdžios institucijos įgaliojami globojant kreditoriui, kurio vardu jie veikia. Valstybės narės turėtų turėti teisę palikti galioti arba nustatyti apribojimus, susijusius su tam tikrų kredito tarpininkų teisine forma – ar tarpininkams leidžiama veikti tik kaip juridiniams ar kaip fiziniams asmenims. Valstybės narės turėtų būti leidžiama nuspręsti, ar visi kredito tarpininkai įtraukiami į vieną registrą, ar reikia skirtingų registrų priklausomai nuo to, ar kredito tarpininkas yra susietasis, ar veikia kaip nepriklausomas kredito tarpininkas. Be to, valstybės narės turėtų būti leidžiama palikti galioti arba nustatyti apribojimus, susijusius su vieno ar kelių kreditoriaus (-ių) atžvilgiu susietų kredito tarpininkų galimybe imti iš vartotojų mokesčius;
- (70) kai kuriose valstybėse narės kredito tarpininkai gali nuspręsti naudotis paskirtųjų atstovų paslaugomis veiklai jų vardu vykdyti. Valstybės narės turėtų turėti galimybę taikyti šioje direktyvoje nustatytą specialią tvarką dėl paskirtųjų atstovų. Tačiau valstybės narės turėtų būti leidžiama nenustatyti tokios tvarkos arba leisti kitiems subjektams atlikti panašias į paskirtųjų atstovų funkcijas, jeigu tiems subjektams taikoma tokia pat tvarka kaip kredito tarpininkams. Pagal šioje direktyvoje nustatytas paskirtųjų atstovų taisykles valstybės narės neįpareigojamos leisti paskirtiesiems atstovams vykdyti veiklą jų teritorijoje, išskyrus atvejus, kai tokie paskirtieji atstovai pagal šią direktyvą laikomi kredito tarpininkais;
- (71) siekiant užtikrinti, kad kompetentingų valdžios institucijų vykdoma priežiūra būtų veiksminga, kredito tarpininkai, turintys juridinio asmens statusą, turėtų būti įgaliojami valstybėje narėje, kurioje jie turi savo registruotąją būstinę. Kredito tarpininkas, kuris nėra juridinis asmuo, turėtų būti įgaliojamas valstybėje narėje, kurioje yra jo pagrindinė buveinė. Be to, valstybės narės turėtų reikalauti, kad kredito tarpininko pagrindinė buveinė visuomet būtų buveinės valstybėje narėje ir kad kredito tarpininkas faktiškai veiktų šioje valstybėje narėje;
- (72) įgaliojimo reikalavimai turėtų sudaryti sąlygas kredito tarpininkams veikti kitose valstybėse narėse pagal įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principus, jeigu kompetentingos valdžios institucijos vadovavosi atitinkama pranešimų teikimo tvarka. NET tais atvejais, kai valstybės narės nusprendžia įgaliojoti visus atskirus kredito tarpininko darbuotojus, pranešimas apie ketinimą teikti paslaugas turėtų būti teikiamas kredito tarpininko, o ne atskiro darbuotojo lygmeniu. Vis dėlto nors šioje direktyvoje nustatomi visų įgaliojusių kredito tarpininkų, įskaitant tik su vienu kreditoriumi susietuosius kredito tarpininkus, veiklos visoje Sąjungoje principai, šia direktyva nėra nustatomi paskirtųjų atstovų veiklos principai. Todėl paskirtieji atstovai, norintys vykdyti veiklą kitoje valstybėje narėje, turėtų atitikti šioje direktyvoje nustatytus kredito tarpininkų įgaliojimo reikalavimus;
- (73) kai kuriose valstybėse narėse kredito tarpininkai gali vykdyti veiklą, susijusią su kredito sutartimis, kurias siūlo tiek ne kredito įstaigos, tiek kredito įstaigos. Įgaliojusiems kredito tarpininkams iš esmės turėtų būti leidžiama vykdyti veiklą visoje Sąjungos teritorijoje. Tačiau buveinės valstybės narės kompetentingų valdžios institucijų įgaliojimu kredito tarpininkams neturėtų būti leidžiama teikti paslaugų, susijusių su ne kredito įstaigų siūlomomis kredito sutartimis, vartotojui toje valstybėje narėje, kur tokių ne kredito įstaigų veikla nėra leidžiama;
- (74) valstybės narės turėtų galėti nustatyti, kad asmenims, kurie greta profesinės veiklos atsitiktiniais atvejais vykdo kredito tarpininkavimo veiklą, pavyzdžiui, advokatams arba notarams, nėra taikoma šioje direktyvoje nustatyta įgaliojimo procedūra, su sąlyga, kad ta profesinė veikla yra reglamentuota ir atitinkamomis taisyklėmis nedraudžiama atsitiktiniais atvejais greta atlikti ir kredito tarpininkavimo veiklą. Vis dėlto toks šioje direktyvoje nustatytos įgaliojimo procedūros netaikymas turėtų reikšti, kad minėtiems asmenims negalima pasinaudoti šioje direktyvoje nustatyta paso tvarka. Asmenys, kurie greta savo profesinės veiklos atsitiktiniais atvejais tik pristato ar nukreipia vartotoją kreditoriui arba kredito tarpininkui, pavyzdžiui, nurodo vartotojui, kad yra tam tikras kreditorius ar kredito tarpininkas, tam tikro kreditoriaus ar

- kredito tarpininko siūlomas tam tikros rūšies produktas, ir plačiau nereklamuoja arba nepristato, nesūlo, neatlieka parengiamojo darbo dėl kredito sutarties ir jos nesudaro, neturėtų būti laikomi kredito tarpininkais pagal šią direktyvą. Skolininkai, kurie subrogacijos tvarka tik perduoda kredito sutartį vartotojui ir nevykdo jokios kredito tarpininkavimo veiklos, taip pat neturėtų būti laikomi kredito tarpininkais pagal šią direktyvą;
- (75) siekdamas užtikrinti vienodas kreditorių veiklos sąlygas ir skatinti finansinį stabilumą bei atsižvelgdamas į būsimą tolesnį derinimą, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų nustatytos tinkamos priemonės, taikomos ne kredito įstaigų, teikiančių kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, įgaliojimui ir priežiūrai. Laikantis proporcingumo principo šioje direktyvoje neturėtų būti nustatomos išsamios sąlygos, taikomos kreditorių, kurie teikia tokias sutartis ir kurie nėra kredito įstaigos, kaip apibrėžta 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 575/2013 dėl prudencinių reikalavimų kredito įstaigoms ir investiciniams įmonėms⁽¹⁾, įgaliojimui ar priežiūrai; tokių įstaigų, veiklą vykdančių Sąjungoje, skaičius šiuo metu yra nedidelis, taip pat nedidelė ir jų rinkos dalis bei valstybių narių, kuriose jos veikia, skaičius, ypač prasidėjus finansų krizei. Be to, dėl tos pačios priežasties šioje direktyvoje nereikėtų numatyti paso tvarkos, taikytinos tokioms įstaigoms;
- (76) valstybės narės turėtų nustatyti taisykles dėl sankcijų, taikomų pažeidus pagal šią direktyvą priimtas nacionalines nuostatas, ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendinamos. Nors sankcijų nustatymas paliekamas valstybių narių nuožiūrai, numatytos sankcijos turėtų būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios;
- (77) vartotojai turėtų turėti galimybę pasinaudoti neteisminiu skundų pateikimo ir teisių gynimo tvarka kreditorių ir vartotojų, taip pat kredito tarpininkų ir vartotojų ginčams, kilusiems dėl šioje direktyvoje nustatytų teisių ir pareigų, spręsti. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad dalyvavimas tokiose alternatyviose ginčų sprendimo procedūrose kreditoriams ir kredito tarpininkams nebūtų neprivalomas. Siekdamas užtikrinti sklandų alternatyvių ginčų sprendimo procedūrų veikimą tarpvalstybinės veiklos byloje valstybės narės turėtų reikalauti ir skatinti, kad įstaigos, atsakingos už neteisminį skundų sprendimą ir teisių gynimą, bendradarbiautų. Tokiomis aplinkybėmis valstybių narių neteisminio skundų pateikimo ir teisių gynimo įstaigos turėtų būti skatinamos dalyvauti nacionalinių neteisminio sprendimo sistemų finansinių ginčų sprendimo tinkle (FIN-NET), skirtame spręsti vartotojų ir finansinių paslaugų teikėjų ginčus;
- (78) siekiant užtikrinti nuoseklų derinimą ir atsižvelgti į kredito sutarčių rinkų, kredito produktų raidos ar ekonominių sąlygų pokyčius, ir kad būtų galima papildomai nustatyti tam tikrus reikalavimus šioje direktyvoje, pagal SESV 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus dėl dalinio standartinės formuluotės arba ESIL pildymo instrukcijų keitimo ir dėl dalinio pastabų pakeitimo arba prielaidų, naudojamų apskaičiuoti BKKMN, atnaujinimo. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais. Atlikdama su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą ir rengdama jų tekstus Komisija turėtų užtikrinti, kad atitinkami dokumentai būtų vienu metu, laiku ir tinkamai perduodami Europos Parlamentui ir Tarybai;
- (79) siekiant palengvinti kredito tarpininkų galimybes teikti savo paslaugas tarpvalstybiniu mastu, kompetentingų valdžios institucijų tarpusavio bendradarbiavimo, informacijos mainų ir ginčų sprendimo tikslais kompetentingos valdžios institucijos, atsakingos už kredito tarpininkų įgaliojimą, turėtų būti tos institucijos, kurių veiklą koordinuoja Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija) (toliau – EBI), kaip nustatyta 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1093/2010, kuriuo įsteigiama Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija)⁽²⁾, arba kitos nacionalinės valdžios institucijos, jeigu jos bendradarbiauja su valdžios institucijomis koordinuojant EBI jų pareigoms pagal šią direktyvą atlikti;
- (80) valstybės narės turėtų paskirti kompetentingas valdžios institucijas, įgaliotas užtikrinti šios direktyvos vykdymą ir užtikrinti, kad joms būtų suteikti tyrimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai bei tinkami išteklių, būtini jų pareigoms atlikti. Kompetentingos valdžios institucijos turėtų galėti dėl tam tikrų šios direktyvos aspektų imtis veiksmų kreipdamosi į kompetentingus priimti teisinį sprendimą teismus, įskaitant, atitinkamais atvejais, pateikiant apeliaciją. Tai valstybėms narėms galėtų sudaryti galimybę, visų pirma tuo atveju, kai šios direktyvos nuostatos yra perkeltos į civilinę teisę, šių nuostatų vykdymo užtikrinimą patikėti pirmiau nurodytoms įstaigoms ir teismams. Valstybės narės turėtų turėti teisę paskirti įvairias kompetentingas valdžios institucijas, kad būtų užtikrintas įvairių šioje direktyvoje nustatytų įsipareigojimų vykdymas. Pavyzdžiui, kai kurių nuostatų atžvilgiu valstybės narės galėtų paskirti kompetentingas valdžios institucijas, atsakingas už vartotojų apsaugos vykdymo užtikrinimą, o kitų nuostatų atžvilgiu jos galėtų nuspręsti paskirti rizikos ribojimo priežiūros institucijas. Įvairių kompetentingų valdžios institucijų paskyrimo galimybė neturėtų daryti poveikio pareigoms dėl nuolatinės priežiūros ir kompetentingų valdžios institucijų bendradarbiavimo, kaip numatyta šioje direktyvoje;

⁽¹⁾ OL L 176, 2013 6 27, p. 1.

⁽²⁾ OL L 331, 2010 12 15, p. 12.

- (81) veiksmingą šios direktyvos veikimą, taip pat pažangą kuriant kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vidaus rinką, kurioje teikiama aukšto lygio vartotojų apsauga, reikės peržiūrėti. Atliekant peržiūrą, be kitų dalykų, turėtų būti vertinama atitiktis šiai direktyvai ir jos poveikis, vertinama, ar direktyvos taikymo sritis tebėra tinkama, analizuojama, kaip ne kredito įstaigos teikia kredito sutartis, ir vertinama, ar reikia papildomų priemonių, įskaitant paso tvarkos taikymą ne kredito įstaigoms, poreikio nustatyti papildomas teises ir pareigas, susijusias su kredito sutarčių posutartiniu laikotarpiu, nagrinėjimą;
- (82) valstybėms narėms veikiant atskirai greičiausiai būtų sukurtos skirtingos taisyklės, kurios galėtų pakenkti vidaus rinkos veikimui arba jam sukelti naujų kliūčių. Kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. sukurti veiksmingą ir konkurencingą kredito sutarčių dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vidaus rinką, tuo pačiu metu užtikrinant aukšto lygio vartotojų apsaugą, valstybės narės negali deramai pasiekti ir kadangi dėl siūlomo veiksmo veiksmingumo to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygiu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;
- (83) valstybės narės gali nuspręsti tam tikrus šioje direktyvoje reguliuojamus aspektus, pavyzdžiui, vartotojo kreditinumo vertinimą, į nacionalinę teisę perkelti rizikos ribojimo teisės aktais, o kitus aspektus – civilinės ar baudžiamosios teisės aktais, pavyzdžiui, pareigas, susijusias su atsakingu skolinimusi;
- (84) pagal 2011 m. rugsėjo 28 d. Bendrą valstybių narių ir Komisijos politinį pareiškimą dėl aiškinamųjų dokumentų⁽¹⁾ valstybės narės pagrįstais atvejais išipareigojo prie pranešimų apie perkėlimo priemones pridėti vieną ar daugiau dokumentų, kuriuose paaiškinamos direktyvos sudėtinių dalių ir nacionalinių perkėlimo priemonių atitinkamų dalių sąsajos. Šios direktyvos atveju teisės aktų leidėjas laikosi nuomonės, kad tokių dokumentų perdavimas yra pagrįstas;
- (85) vadovaujantis 2000 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 45/2001 dėl asmenų apsaugos Bendrijos institucijoms ir įstaigoms tvarkant asmens duomenis ir laisvo tokių duomenų judėjimo⁽²⁾ 28 straipsnio 2 dalimi Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas pateikė nuomonę 2011 m. liepos 25 d.⁽³⁾,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 SKYRIUS

DALYKAS, TAIKymo SRITIS, TERMINŲ APIBRĖŽTYS IR KOMPETENTINGOS VALDŽIOS INSTITUCIJOS

1 straipsnis

Dalykas

Šia direktyva nustatomi bendri principai, skirti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų tam tikriems aspektams, susijusiems su vartojimo kredito sutartimis, užtikrintoms hipoteka ar kitomis priemonėmis, susijusiomis su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu, įskaitant pareigą prieš suteikiant kreditą atlikti kreditinumo vertinimą, kurie yra pagrindas veiksmingiems kreditų garantavimo gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu standartams parengti valstybėse narėse, ir skirti tam tikriems rizikos ribojimo ir priežiūros reikalavimams, įskaitant kredito tarpininkų, paskirtųjų atstovų ir ne kredito įstaigų įsisteigimo ir priežiūros reikalavimus.

2 straipsnis

Suderinimo lygis

1. Šia direktyva valstybėms narėms netrukdoma toliau palikti galioti arba priimti griežtesnių nuostatų, kuriomis siekiama apsaugoti vartotojus su sąlyga, kad tokios nuostatos yra suderintos su jų išipareigojimais pagal Sąjungos teisę.

2. Nepaisant 1 dalies, valstybės narės nepalieka galioti arba nepriima savo nacionalinėje teisėje nuostatų, kurios skiriasi nuo nustatytųjų 14 straipsnio 2 dalyje ir II priedo A dalyje dėl standartinės ikisutartinės informacijos teikimo naudojant Europos standartinę informacijos lapą (toliau – ESIL) ir nustatytųjų 17 straipsnio 1–5 dalyse, 7 dalyje bei 8 dalyje ir I priede dėl bendro suderinto Sąjungos standarto, taikomo apskaičiuojant bendros kredito kainos metinę normą (toliau – BKKMN).

3 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma:

a) kredito sutartims, užtikrintoms hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu arba užtikrintoms su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu susijusia teise, ir

b) kredito sutartims, kurių paskirtis – įgyti arba išlaikyti teises į žemės arba esamo ar projektuojamo statinio nuosavybę.

⁽¹⁾ OL C 369, 2011 12 17, p. 14.

⁽²⁾ OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

⁽³⁾ OL C 377, 2011 12 23, p. 5.

2. Ši direktyva netaikoma:
- a) pajamų iš įkeisto turto kredito sutartims, pagal kurias kreditorius:
    - i) atlieka vienkartinį mokėjimą, moka periodines išmokas arba kitos formos kredito išmoką mainais už pinigų sumą, kuri bus gauta ateityje pardavus gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, arba su gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto susijusią teisę ir
    - ii) nereikalauja, kad kreditas būtų grąžintas iki vieno ar daugiau nurodytų vartotojo gyvenimo įvykių, kaip apibrėžė valstybės narės, išskyrus tuos atvejus, kai vartotojas pažeidžia savo sutartinius įsipareigojimus, dėl kurių kreditorius gali nutraukti kredito sutartį;
  - b) kredito sutartims, kai savo darbuotojams kreditą suteikia darbdavys, kuriam kreditavimas yra nepagrindinė veikla, ir kai tokia kredito sutartis siūloma be palūkanų arba su mažesne nei rinkoje vyraujanti BKKMN ir paprastai nėra siūloma visuomenei;
  - c) kredito sutartims, pagal kurias kreditas suteikiamas be palūkanų ir jokių kitų mokesčių, išskyrus tuos, kuriais padengiamos tiesiogiai su kredito užtikrinimu susijusios išlaidos;
  - d) kredito sutartims, kurios yra sudarytos kredito su galimybe pereinoti sąskaitos lėšas forma ir pagal kurias kreditas turi būti grąžintas per vieną mėnesį;
  - e) kredito sutartims, kurios yra sudarytos pagal susitarimą, pasiektą teisme arba kitoje valstybės institucijoje;
  - f) kredito sutartims, kurios yra susijusios su nemokamai atidėtu esamos skolos mokėjimu ir kurioms netaikomas 1 dalies a punktas.
3. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti:
- a) 11 ir 14 straipsnių ir II priedo vartojimo kredito sutartims, užtikrintoms hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto arba užtikrintoms su gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto susijusia teise, kurių paskirtis nėra įgyti arba išlaikyti teisę į gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, su sąlyga, kad tos valstybės narės tokioms kredito sutartims taiko Direktyvos 2008/48/EB 4 straipsnį, 5 straipsnį ir II bei III priedus;
  - b) šios direktyvos kredito sutartims dėl turto, kai kredito sutartyje nustatyta, kad šio nekilnojamojo turto vartotojas arba vartotojo šeimos narys negali bet kuriuo metu naudoti kaip namo, buto arba kitos gyvenamosios vietos ir kad jis turi būti naudojamas kaip namas, butas arba kita gyvenamoji vieta pagal nuomos sutartį;
  - c) šios direktyvos kredito sutartims dėl kreditų, kurie pagal įstatymų nuostatą, kuria siekiama bendro intereso, suteikiami tam tikros visuomenės dalies atstovams be palūkanų arba taikant mažesnę nei rinkoje vyraujančią skolinimosi normą, arba kitomis sąlygomis, kurios vartotojui yra palankesnės nei rinkoje vyraujančios sąlygos ir kurios suteikiamos taikant ne didesnę nei rinkoje vyraujančią skolinimosi normą;
  - d) šios direktyvos trumpalaikėms paskoloms;
  - e) šios direktyvos kredito sutartims, kai kreditorius yra organizacija, kuriai taikoma Direktyvos 2008/48/EB 2 straipsnio 5 dalis.
4. Valstybės narės, kurios naudoja 3 dalies b punkte nurodyta galimybę, užtikrina, kad nacionaliniu lygiu šios rūšies kreditui būtų taikomi tinkami principai.
5. Valstybės narės, kurios naudoja 3 dalies c arba e punkte nurodyta galimybę, užtikrina, kad būtų taikomos atitinkamos alternatyvios priemonės, kuriomis užtikrinama, jog ikisutartiniu laikotarpiu vartotojai laiku gautų informaciją apie tokių kredito sutarčių pagrindines ypatybes, riziką ir išlaidas ir kad tokių kredito sutarčių reklama būtų teisinga, aiški ir neklaidinanti.

4 straipsnis

Terminų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

1. vartotojas – vartotojas, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/48/EB 3 straipsnio a punkte;
2. kreditorius – fizinis arba juridinis asmuo, kuris vykdydamas komercinę veiklą, verslo arba profesinę veiklą teikia arba įsipareigoja suteikti kreditą, kuriam taikomas 3 straipsnis;
3. kredito sutartis – sutartis, pagal kurią kreditorius suteikia arba įsipareigoja suteikti vartotojui kreditą, kuriam taikomas 3 straipsnis, atidėtojo mokėjimo, paskolos ar kito panašaus finansinio susitarimo forma;
4. papildoma paslauga – paslauga, kuri siūloma vartotojui kartu su kredito sutartimi;

5. kredito tarpininkas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris veikia ne kaip kreditorius arba notaras ir kuris veikia ne vien tiesiogiai ar netiesiogiai pristatydamas vartotoją kreditoriui arba kredito tarpininkui bei kuris vykdydamas komercinę veiklą, verslo arba profesinę veiklą už užmokestį, kuris gali būti mokamas pinigais arba bet kuria kita sutarta finansinio atlygio forma:
- a) pateikia arba siūlo kredito sutartis vartotojams;
  - b) padeda vartotojams atlikti kredito sutarčių parengiamąjį darbą arba kitą ikisutartinį administravimą, negu numatyta a punkte, arba
  - c) sudaro kreditoriaus vardu kredito sutartis su vartotojais;
6. grupė – kreditorių, kurie turi būti sujungiami siekiant parengti konsoliduotąsias ataskaitas, kaip apibrėžta 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2013/34/ES dėl tam tikrų rūšių įmonių metinių finansinių ataskaitų, konsoliduotųjų finansinių ataskaitų ir susijusių pranešimų ⁽¹⁾, grupė;
7. susietasis kredito tarpininkas – kredito tarpininkas, kuris veikia:
- a) tik vieno kreditoriaus;
  - b) tik vienos grupės arba
  - c) tam tikro skaičiaus kreditorių ar grupių, kurie nesudaro daugumos rinkoje,
- vardu ir visiškai bei besąlygiškai jų atsakomybe;
8. paskirtasis atstovas – fizinis arba juridinis asmuo, vykdamas 5 punkte nurodytą veiklą ir veikiantis tik vieno kredito tarpininko vardu ir visiškai bei besąlygiškai jo atsakomybe;
9. kredito įstaiga – kredito įstaiga, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 575/2013 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte;
10. ne kredito įstaiga – kreditorius, kuris nėra kredito įstaiga;
11. darbuotojai:
- a) fizinis asmuo, dirbantis kreditoriui arba kredito tarpininkui, tiesiogiai dalyvaujantis veikloje, kuriai taikoma ši direktyva arba palaikantis ryšius su vartotojais vykdamas veiklą, kuriai taikoma ši direktyva;
  - b) fizinis asmuo, dirbantis paskirtajam atstovui, palaikantis ryšius su vartotojais vykdamas veiklą, kuriai taikoma ši direktyva;
  - c) fizinis asmuo, tiesiogiai vadovaujantis a ir b punktuose nurodytiems fiziniams asmenims arba prižiūrintis jų darbą;
12. bendra kredito suma – visa kredito suma, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/48/EB 3 straipsnio 1 punkte;
13. bendra kredito kaina vartotojui – visos su kreditu susijusios išlaidos vartotojui, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/48/EB 3 straipsnio g punkte, įskaitant nuosavybės vertinimo išlaidas, kai toks vertinimas būtinas kreditui gauti, bet neįskaitant nekilnojamojo turto nuosavybės teisių perleidimo registracijos mokesčių. Ji neapima mokesčių, kuriuos vartotojas moka už kredito sutartyje nustatytą išpareigojimų nevykdymą;
14. bendra vartotojo mokama suma – bendra vartotojo mokama suma, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/48/EB 3 straipsnio h punkte;
15. bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN) – bendra kredito kaina vartotojui, išreikšta metine bendros kredito sumos, prireikus įskaičiuavus išlaidas, nurodytas 17 straipsnio 2 dalyje, procentine dalimi; ši norma apskaičiuojama kasmet ir ją sudaro visa būsimų arba esamų kreditoriaus ir vartotojo sutartų išpareigojimų (išmokėtų lėšų, grąžinimo įmokų ir mokesčių) esama vertė;
16. kredito palūkanų norma – kredito palūkanų norma, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/48/EB 3 straipsnio j punkte;
17. kreditingumo vertinimas – galimybės, kad bus vykdomi sudarant kredito sutartį priimti skoliniai išpareigojimai, vertinimas;
18. patvarioji laikmena – patvarioji laikmena, kaip apibrėžta Direktyvos 2008/48/EB 3 straipsnio m punkte;
19. buveinės valstybė narė:
- a) kai kreditorius arba kredito tarpininkas yra fizinis asmuo – valstybė narė, kurioje yra jo pagrindinė buveinė;

⁽¹⁾ OL L 182, 2013 6 29, p. 19.

- b) kai kreditorius arba kredito tarpininkas yra juridinis asmuo – valstybė narė, kurioje yra jo registruotoji buveinė, arba, jeigu pagal savo nacionalinę teisę jis registruotosios buveinės neturi, – valstybė narė, kurioje yra jo pagrindinė buveinė;
20. priimančioji valstybė narė – valstybė narė, kuri nėra buveinės valstybės narė ir kurioje kreditorius arba kredito tarpininkas turi filialą arba teikia paslaugas;
21. konsultacinės paslaugos – asmeninių rekomendacijų teikimas vartotojui dėl vieno ar daugiau sandorių, susijusių su kredito sutartimis, kuris yra veikla, atskira nuo kredito suteikimo ir nuo 5 punkte nustatytos kredito tarpininkavimo veiklos;
22. kompetentinga valdžios institucija – valdžios institucija, kurią valstybės narės paskiria kompetentinga pagal 5 straipsnį;
23. trumpalaikė paskola – neterminuota kredito arba kredito, kuris turi būti gražintas per 12 mėnesių, sutartis, kuria vartotojas naudojasi kaip laikina finansavimo priemonė, kol sudarys kitą su nekilnojamuoju turtu susijusį finansinį susitarimą;
24. neapibrėžtasis įsipareigojimas arba garantija – kredito sutartis, kuri yra garantija kitam atskiram, bet papildomam sandoriui, ir kai nekilnojamuoju turtu užtikrinta pagrindinė paskolos suma išmokama tik sutartyje nurodyto įvykio ar įvykių atveju;
25. bendros nuosavybės kredito sutartis – kredito sutartis, pagal kurią gražintina pagrindinė paskolos suma grindžiama sutartimi nustatyta nekilnojamojo turto vertės pagrindinės paskolos sumos gražinimo arba gražinimo įmokų procentine dalimi mokėjimo metu;
26. siejimas – kredito sutarties siūlymas arba pardavimas pakete kartu su kitais skirtingais finansiniais produktais arba paslaugomis, kai vartotojas negali atskirai sudaryti kredito sutarties;
27. grupavimas – kredito sutarties siūlymas arba pardavimas pakete kartu su kitais atskirais finansiniais produktais arba paslaugomis, kai kredito sutartį taip pat galima su vartotoju sudaryti atskirai, tačiau nebūtinai tomis pačiomis sąlygomis nei siūloma sugrupuojant su papildomomis paslaugomis;
28. paskola užsienio valiuta – kredito sutartis, kai kreditas yra:
- a) išreikštas kita valiuta nei valiuta, kuria vartotojas gauna pajamas arba turi turto, iš kurių bus gražinamas kreditas, arba
- b) išreikštas kita valiuta nei valstybės narės, kurioje nuolat gyvena vartotojas, valiuta.

5 straipsnis

Kompetentingos valdžios institucijos

1. Valstybės narės paskiria nacionalines kompetentingas valdžios institucijas, įgaliotas užtikrinti šios direktyvos taikymą ir vykdymą, ir užtikrina, kad joms būtų suteikti tyrimo ir vykdymo užtikrinimo įgaliojimai bei tinkami išteklių, būtini veiksmingai ir efektyviai atlikti jų pareigas.

Pirmoje pastraipoje nurodytos valdžios institucijos yra viešosios valdžios institucijos arba įstaigos, pripažįstamos nacionalinės teisės aktais arba nacionalinės teisės aktais šiam tikslui aiškiai įgaliotų valdžios institucijų. Jos nėra kreditoriai, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos valdžios institucijos, visi kompetentingose valdžios institucijose dirbantys arba dirbę asmenys, taip pat kompetentingų valdžios institucijų nurodymu veikiantys auditoriai ir ekspertai būtų įpareigoti saugoti profesinę paslaptį. Jokia konfidenciali informacija, kurią jie gali gauti atlikdami savo pareigas, išskyrus informacijos suvestines arba apibendrintą informaciją, negali būti atskleista jokiam asmeniui arba institucijai; tai nedaro poveikio atvejams, kuriems taikoma baudžiamoji teisė arba ši direktyva. Vis dėlto tai netrukdo kompetentingoms valdžios institucijoms keistis konfidencialia informacija arba ją perduoti pagal nacionalinę bei Sąjungos teisę.

3. Valstybės narės užtikrina, kad institucijos, paskirtos kompetentingomis užtikrinti šios direktyvos 9, 29, 32, 33, 34 ir 35 straipsnių taikymą ir vykdymą, būtų viena ar kelios iš toliau išvardytų:

- a) kompetentingos valdžios institucijos, kaip apibrėžta Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 4 straipsnio 2 dalyje;
- b) valdžios institucijos, kurios nėra a punkte nurodytos kompetentingos valdžios institucijos, jei nacionaliniuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose reikalaujama, kad tos valdžios institucijos, kai būtina, bendradarbiautų su a punkte nurodytomis kompetentingomis valdžios institucijomis siekdamas vykdyti savo pareigas pagal šią direktyvą, be kita ko, bendradarbiavimo su Europos priežiūros institucija (Europos bankininkystės institucija) (toliau – EBI), kaip reikalaujama pagal šią direktyvą, tikslais.

4. Valstybės narės informuoja Komisiją ir EBI apie kompetentingų valdžios institucijų paskyrimą bei bet kokius susijusius pakeitimus, nurodydamos atitinkamų pareigų paskirstymą tarp skirtingų kompetentingų valdžios institucijų. Pirmas toks pranešimas pateikiamas kuo greičiau ir ne vėliau kaip 2016 m. kovo 21 d.

5. Kompetentingos valdžios institucijos naudojasi savo įgaliojimais pagal nacionalinę teisę:

- a) tiesiogiai pačios arba prižiūrimos teisminių institucijų arba
- b) kreipdamosi į teismus, kurie turi kompetenciją priimti reikiamą sprendimą, įskaitant, kai tinkama, pateikdamos apeliaciją, jei prašymas priimti reikiamą sprendimą yra nesėkmingas, išskyrus dėl 9, 29, 32, 33, 34 ir 35 straipsnių.

6. Kai valstybių narių teritorijose yra daugiau nei viena kompetentinga valdžios institucija, valstybės narės užtikrina, kad tų institucijų atitinkamos pareigos būtų aiškiai apibrėžtos ir kad jos glaudžiai bendradarbiautų tam, kad galėtų veiksmingai atlikti savo atitinkamas pareigas.

7. Komisija bent kartą per metus skelbia kompetentingų valdžios institucijų sąrašą *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir jį nuolat atnaujina savo interneto svetainėje.

2 SKYRIUS

FINANSINIS ŠVIETIMAS

6 straipsnis

Vartotojų finansinis švietimas

1. Valstybės narės skatina priemones, kuriomis remiamas vartotojų švietimas apie atsakingą skolinimąsi ir skolų valdymą, visų pirma hipotekos kredito sutarčių atveju. Turi būti teikiama aiški ir bendro pobūdžio informacija apie kreditų teikimo procesą siekiant padėti vartotojams, ypač tiems, kurie hipotekos kreditą ima pirmą kartą. Taip pat būtina informacija apie pagalbą, kurią tos vartotojų organizacijos ir nacionalinės valdžios institucijos gali suteikti vartotojams.

2. Komisija skelbia valstybėse narėse vartotojams teikiamo finansinio švietimo įvertinimą ir nurodo geriausios praktikos pavyzdžius, kurie galėtų būti plėtojami toliau siekiant didinti finansinį vartotojų informuotumą.

3 SKYRIUS

KREDITORIAMS, KREDITO TARPININKAMS IR PASKIRTIESIEMS ATSTOVAMS TAIKYTINOS SĄLYGOS

7 straipsnis

Verslo etikos pareigų vykdymas teikiant kreditą vartotojams

1. Valstybės narės reikalauja, kad rengdami kredito gaminius arba sudarydami, tarpininkaudami arba teikdami su kreditu susijusias konsultacines paslaugas ir, kai taikoma, papildomas paslaugas vartotojams arba vykdydami kredito sutartį, kreditoriai, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai veiktų garbingai,

sąžiningai, skaidriai ir profesionaliai, atsižvelgdami į vartotojų teises ir interesus. Sudarymo, tarpininkavimo ar konsultacinių ir, kai tinkama, papildomų su kreditu susijusių paslaugų teikimo veikla vykdoma remiantis informacija apie vartotojo aplinkybes bei visus konkrečius poreikius, apie kuriuos praneša vartotojas, ir pagrįstomis prielaidomis dėl su vartotojo padėtimi susijusios rizikos kredito sutarties galiojimo laikotarpiu. Kiek tai susiję su tokių konsultacinių paslaugų teikimo veikla, papildomai ji turi būti grindžiama informacija, kurios reikalaujama pagal 22 straipsnio 3 dalies a punktą.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai mokėtų atlyginimą savo darbuotojams ir kredito tarpininkams, o kredito tarpininkai mokėtų atlyginimą savo darbuotojams ir paskirtiesiems atstovams tokiu būdu, kad tai netrukdytų jiems vykdyti 1 dalyje nustatytos pareigos.

3. Valstybės narės užtikrina, kad nustatydami ir taikydami atlyginimų politiką darbuotojams, atsakingiems už kreditingumo vertinimą, kreditoriai laikytųsi toliau nurodytų principų tokiu būdu ir mastu, kuris atitinka jų įstaigos dydį, vidaus organizaciją bei jų veiklos pobūdį, apimtį ir sudėtingumą:

- a) atlyginimų politika dera su patikimu ir veiksmingu rizikos valdymu ir skatina tokią valdymą, bet neskatina prisiimti rizikos, kuri viršytų kreditoriaus priimtinos rizikos lygį;
- b) atlyginimų politika dera su kreditoriaus verslo strategija, tikslais, vertybėmis ir ilgalaikiais interesais ir apima priemones, skirtas išvengti interesų konfliktų, visų pirma nustatant, kad atlyginimas nepriklauso nuo patvirtintų paraiškų skaičiaus ar santykinės dalies.

4. Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai kreditoriai, kredito tarpininkai ar paskirtieji atstovai teikia konsultacines paslaugas, atlyginimų šioje veikloje dalyvaujantiems darbuotojams struktūra neturėtų įtakos jų gebėjimui veikti taip, kad vartotojo interesai būtų tenkinami geriausiu būdu, ir visų pirma nepriklausytų nuo pardavimo planų. Kad pasiektų tą tikslą, valstybės narės gali papildomai uždrausti kreditoriams mokėti komisinius kredito tarpininkams.

5. Valstybės narės gali uždrausti vartotojo mokėjimus kreditoriui ar kredito tarpininkui prieš sudarant kredito sutartį arba nustatyti tokių mokėjimų apribojimus.

8 straipsnis

Pareiga nemokamai teikti informaciją vartotojams

Valstybės narės užtikrina, kad kai vartotojui teikiama informacija laikantis šioje direktyvoje nustatytų reikalavimų, tokią informaciją vartotojas gautų nemokamai.

9 straipsnis

Žinių ir gebėjimų reikalavimai darbuotojams

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai, kredito tarpininkai ir paskirtieji atstovai reikalautų, jog jų darbuotojai turėtų tinkamo lygio žinių ir gebėjimų, susijusių su kredito sutarčių rengimu, siūlymu ar sudarymu arba 4 straipsnio 5 punkte nustatytos kredito tarpininkavimo veiklos vykdymu ar konsultacinių paslaugų teikimu, ir jas atnaujintų. Kai kredito sutarties sudarymas apima papildomą paslaugą, reikalaujama turėti tinkamų žinių ir gebėjimų, susijusių su ta papildoma paslauga.

2. Išskyrus 3 dalyje nurodytas aplinkybes, buveinės valstybės narės nustato būtiniausias žinių ir gebėjimų reikalavimus kreditorių, kredito tarpininkų ir paskirtųjų atstovų darbuotojams pagal III priede nustatytus principus.

3. Kai kreditorius ar kredito tarpininkas teikia savo paslaugas vienos ar daugiau valstybių narių teritorijoje:

- i) per filialą – priimančioji valstybė narė atsako už filialo darbuotojams taikytiną būtiniausių žinių ir gebėjimų reikalavimų nustatymą;
- ii) naudodamasis laisve teikti paslaugas – buveinės valstybė narė atsako už darbuotojams taikytiną būtiniausių žinių ir gebėjimų reikalavimų nustatymą pagal III priedą, vis dėlto priimančioji valstybė narė gali nustatyti būtiniausias žinių ir gebėjimų reikalavimus dėl tų reikalavimų, kurie nurodyti III priedo 1 dalies b, c, e ir f punktuose.

4. Valstybės narės užtikrina, kad kompetentingos valdžios institucijos vykdytų 1 dalies reikalavimų laikymosi priežiūrą ir kad kompetentingos valdžios institucijos turėtų įgaliojimus reikalauti, jog kreditoriai, kredito tarpininkai ir paskirtieji atstovai pateiktų tokius įrodymus, kurie, kompetentingos valdžios institucijos nuomone, yra reikalingi tokiai priežiūrai užtikrinti.

5. Kad būtų vykdoma veiksminga kreditorių ir kredito tarpininkų, kurie teikia savo paslaugas kitų valstybių narių teritorijoje naudodamiesi laisve teikti paslaugas, priežiūra, priimančiosios ir buveinės valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos glaudžiai bendradarbiauja, siekdamos užtikrinti veiksmingą priimančiosios valstybės narės būtiniausių žinių ir gebėjimų reikalavimų laikymosi priežiūrą ir vykdymo užtikrinimą. Tuo tikslu jos gali perduoti užduotis ir pareigas viena kitai.

4 SKYRIUS

INFORMAVIMAS IR PRAKTIKA PRIEŠ SUDARANT KREDITO SUTARTĮ

10 straipsnis

Bendrosios reklamai ir rinkodarai taikytinos nuostatos

Nedarant poveikio Direktyvai 2005/29/EB, valstybės narės reikalauja, kad visi reklaminiai ir rinkodaros pranešimai, susiję su kredito sutartimis, būtų teisingi, aiškūs ir neklaidinantys. Visų pirma draudžiama vartoti formuliuotes, dėl kurių vartotojas gali turėti nepagrįstų lūkesčių dėl kredito prieinamumo arba kainos.

11 straipsnis

Standartinė informacija, kuri turi būti nurodyta reklamoje

1. Valstybės narės užtikrina, kad kredito sutarčių reklamoje, kurioje nurodoma palūkanų norma arba su kredito kaina vartotojui susiję skaičiai, būtų pateikiama standartinė informacija pagal šį straipsnį.

Valstybės narės gali nustatyti, kad pirma pastraipa netaikoma tais atvejais, kai nacionalinėje teisėje reikalaujama, kad reklamoje apie kredito sutartis, kurioje nenurodomos palūkanos arba su kredito kaina vartotojui susiję skaičiai, kaip apibrėžta pirmoje pastraipoje, būtų nurodyta BKKMN.

2. Standartinėje informacijoje aiškiai, glaustai ir gerai matomu būdu nurodoma:

- a) kreditoriaus arba, kai taikoma, kredito tarpininko arba paskirtojo atstovo tapatybę;
- b) kai taikoma, kad kredito sutartis bus užtikrinta hipoteka arba kita panašia valstybėje narėje įprastai naudojama garantija gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu arba su gyvenamosios paskirties nekilnojamoju turtu susijusia teise;
- c) kredito palūkanų norma, nurodant, ar ji yra fiksuotoji, kintamoji arba jų derinys, kartu su duomenimis apie visus mokesčius, įtrauktus į bendrą kredito kainą vartotojui;
- d) bendra kredito suma;
- e) BKKMN, kuri reklamoje nurodoma bent tokiu pačiu gerai matomu būdu kaip ir bet kuri palūkanų norma;
- f) kai taikoma – kredito sutarties trukmė;
- g) kai taikoma – dalinių įmokų suma;

- h) kai taikoma – bendra vartotojo mokama suma;
- i) kai taikoma – dalinių įmokų skaičius;
- j) kai taikoma – įspėjimas, kad galimi valiutos kurso svyravimai gali turėti įtakos vartotojo mokamai sumai.

3. 2 dalyje išvardyta informacija, išskyrus jos a, b ar i punktuose išvardytą informaciją, nurodoma pateikiant tipinį pavyzdį ir ji turi visiškai atitikti tą pavyzdį. Valstybės narės patvirtina tipinio pavyzdžio nustatymo kriterijus.

4. Jei sutarties dėl papildomos paslaugos, ypač draudimo, sudarymas yra privalomas kreditui gauti arba jam gauti pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas, ir tos paslaugos kainos negalima nustatyti iš anksto, kartu su BKKMN aiškiai, glaustai ir gerai matomu būdu nurodoma pareiga sudaryti tą sutartį.

5. 2 ir 4 dalyse nurodyta informacija turi būti atitinkamai lengvai įskaitoma arba aiškiai girdima, priklausomai nuo reklamai naudojamų laikmenos.

6. Valstybės narės gali reikalauti pateikti glaustą ir proporcingą įspėjimą dėl su kredito sutartimis susijusios būdingos rizikos. Jos nedelsdamos praneša apie tuos reikalavimus Komisijai.

7. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis Direktyvai 2005/29/EB.

12 straipsnis

Siejimas ir grupavimas

1. Valstybės narės leidžia vykdyti grupavimą, bet draudžia vykdyti siejimą.
2. Nepaisant 1 dalies, valstybės narės gali nustatyti, kad kreditoriai gali reikalauti, jog vartotojas, vartotojo šeimos narys arba artimas giminaitis:
- a) atidarytų arba išlaikytų mokėjimo arba taupomąją sąskaitą, kai vienintelis tokios sąskaitos tikslas yra kaupti kapitalą siekiant grąžinti kreditą, aptarnauti kreditą arba sutelkti lėšas kreditui gauti arba suteikti papildomą garantiją kreditoriui mokėjimo įsipareigojimų nevykdymo atveju;
- b) įsigytų arba saugotų investicinį produktą arba privatų pensijos produktą, kai toks produktas, kuris visų pirma teikia pajamas investuotojui išėjus į pensiją, taip pat suteikia papildomą garantiją kreditoriui įsipareigojimų nevykdymo atveju arba yra skirtas kaupti kapitalą siekiant grąžinti kreditą, aptarnauti kreditą arba sutelkti lėšas kreditui gauti;

- c) tam, kad gautų kreditą, sudarytų atskirą kredito sutartį kartu su bendros nuosavybės kredito sutartimi.

3. Nepaisant 1 dalies, valstybės narės gali leisti vykdyti siejimą, kai kreditorius gali savo kompetentingai valdžios institucijai įrodyti, kad susieti produktai arba produktų kategorijos, siūlomi panašiomis sąlygomis vieni kitų atžvilgiu, kurių negalima įsigyti atskirai, suteikia akivaizdžios naudos vartotojams, deramai atsižvelgiant į atitinkamų siūlomų produktų prieinamumą ir kainas rinkoje. Ši dalis taikoma tik naujiems produktams, kuriais prekiaujama po 2014 m. kovo 20 d.

4. Valstybės narės gali leisti kreditoriams reikalauti, kad vartotojas turėtų atitinkamą su kredito sutartimi susijusį draudimo liudijimą. Tokiais atvejais valstybės narės užtikrina, kad kreditorius priimtų draudimo liudijimą iš kito tiekėjo nei to, kuriam jis teikia pirmenybę, jeigu toks liudijimas suteikia lygiavertes garantijas, kokias pasiūlė kreditoriaus pasiūlytas teikėjas.

13 straipsnis

Bendro pobūdžio informacija

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai arba, kai taikoma, susietieji kredito tarpininkai arba jų paskirtieji atstovai visuomet aiškiai ir suprantamai teiktų bendro pobūdžio informaciją apie kredito sutartis popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje ar elektronine forma. Be to, valstybės narės gali nustatyti, kad nesusietieji kredito tarpininkai teiktų bendro pobūdžio informaciją.

Tokioje bendro pobūdžio informacijoje pateikiami bent šie duomenys:

- a) informacijos teikėjo tapatybė ir geografinis adresas;
- b) tikslai, kuriems gali būti naudojamas kreditas;
- c) garantijos formos, įskaitant, kai taikoma, galimybę įkeisti kitoje valstybėje narėje esantį turtą;
- d) galima kredito sutarčių trukmė;
- e) siūlomos kredito palūkanų normos rūšys, nurodant, ar ji yra fiksuotoji, kintamoji arba jų derinys, ir pateikiant trumpą fiksuotosios ir kintamosios palūkanų normos aprašymą, įskaitant susijusias pasekmes vartotojui;
- f) jei paskolos teikiamos užsienio valiuta – nurodoma užsienio valiuta arba valiutos, įskaitant pasekmių vartotojui, jei kreditas išreikštas užsienio valiuta, paaiškinimą;

- g) tipinis bendros kredito sumos, bendros kredito kainos vartotojui, bendros vartotojo mokamos sumos ir BKKMN pavyzdys;
- h) nurodomos galimos kitos su kredito sutartimi susijusios apmokėtinės išlaidos, neįtrauktos į bendrą kredito kainą vartotojui;
- i) įvairios galimybės grąžinti kreditą kreditoriui (įskaitant reguliarių grąžinimo dalinių įmokų skaičių, periodiškumą ir sumą);
- j) kai taikoma, aiškus ir glaustas teiginys, kad kredito sutarties sąlygų vykdymas neužtikrina, jog visos kredito sumos bus grąžintos pagal kredito sutartį;
- k) su išankstiniu grąžinimu tiesiogiai susijusių sąlygų aprašymas;
- l) ar būtinas turto vertinimas ir, kai taikoma, kas yra atsakingas užtikrinti, kad vertinimas būtų atliktas, ir ar vartotojas turės su tuo susijusių išlaidų;
- m) nurodomos papildomos paslaugos, kurias vartotojas privalo pirkti kreditui gauti arba jam gauti pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas, ir, kai taikoma, paaiškinimas, kad papildomas paslaugas galima pirkti iš paslaugų teikėjo, kuris nėra kreditorius, ir
- n) bendro pobūdžio išspėjimas dėl galimų su kredito sutartimis susijusių išpareigojimų neįvykdymo pasekmių.

2. Valstybės narės gali įpareigoti kreditorius pateikti kitokių rūšių perspėjimus, kurie aktualūs atitinkamoje valstybėje narėje. Jos nedelsdamos praneša apie tuos reikalavimus Komisijai.

14 straipsnis

Ikisutartinė informacija

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas teiktų vartotojui jam pritaikytą informaciją, reikalingą palyginti rinkoje esančius kreditus, įvertinti jų pasekmes ir priimti informacija pagrįstą sprendimą ar sudaryti kredito sutartį:

- a) nedelsdamas po to, kai vartotojas pagal 20 straipsnį pateikė reikiamą informaciją apie savo poreikius, finansinę padėtį ir pageidavimus, ir
- b) likus pakankamai laiko iki tol, kol kredito sutartis arba pasiūlymas vartotojui tampa įpareigojančiu.

2. 1 dalyje nurodyta pritaikyta informacija popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje pateikiama naudojant II priede nustatytą ESIL.

3. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojui pateikiant kreditorių įpareigojantį pasiūlymą, jis būtų pateikiamas popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje ir prie jo būtų pridedamas ESIL, kai:

- a) ESIL nebuvo vartotojui pateiktas anksčiau arba
- b) pasiūlymo ypatybės skiriasi nuo informacijos, nurodytos anksčiau pateiktame ESIL.

4. Valstybės narės gali nustatyti, kad prieš pateikiant kreditorių įpareigojantį pasiūlymą būtų privaloma pateikti ESIL. Kai valstybė narė taip nustato, ji reikalauja, kad vėl pateikti ESIL būtų reikalaujama tik tuo atveju, kai laikomasi 3 dalies b punkto.

5. Valstybės narės, kurios anksčiau nei 2014 m. kovo 20 d. įdiegė informacijos lapą, atitinkantį lygiavertčius informacijos teikimo reikalavimus tiems, kurie nustatyti II priede, šio straipsnio tikslais gali toliau jį naudoti iki 2019 m. kovo 21 d.

6. Valstybės narės nustato ne mažiau kaip septynių dienų laikotarpį, per kurį vartotojas turės pakankamai laiko palyginti pasiūlymus, įvertinti jų pasekmes ir priimti informacija pagrįstą sprendimą.

Valstybės narės nustato, kad pirmoje pastraipoje nurodytas laikotarpis yra arba apsvaistymo laikotarpis prieš sudarant kredito sutartį, arba laikotarpis, skirtas pasinaudoti teise atsiskyti sutarties po kredito sutarties sudarymo ar abiejų galimybių derinys.

Kai valstybė narė nustato, kad minėtas laikotarpis yra apsvaistymo laikotarpis prieš sudarant kredito sutartį:

- a) pasiūlymas yra įpareigojantis kreditoriui apsvaistymo laikotarpiu ir
- b) vartotojas gali priimti pasiūlymą bet kuriuo apsvaistymo laikotarpio metu.

Valstybės narės gali nustatyti, kad vartotojai negali priimti pasiūlymo per laikotarpį, neviršijantį pirmųjų 10 apsvaistymo laikotarpio dienų.

Kai pasiūlymui taikytina skolinimosi norma arba kitos išlaidos nustatomos remiantis pagrindinių obligacijų arba kitų ilgalaikių finansavimo priemonių pardavimo rezultatais, valstybės narės gali nustatyti, kad skolinimosi norma arba kitos išlaidos gali skirtis nuo nurodytųjų pasiūlyme pagal pagrindinių obligacijų arba kitų ilgalaikių finansavimo priemonių vertę.

Kai vartotojas turi teisę atsisakyti sutarties pagal šios dalies antrą pastraipą, Direktyvos 2002/65/EB 6 straipsnis netaikomas.

7. Laikoma, kad vartotojui ESIL pateikęs kreditorius ir, kai taikoma, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas įvykdė reikalavimus dėl informacijos teikimo vartotojui prieš nuotolinės sutarties sudarymą, kaip nustatyta Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 1 dalyje, ir laikoma, kad jie įvykdė tos direktyvos 5 straipsnio 1 dalies reikalavimus tik tuo atveju, jeigu prieš sutarties sudarymą jie pateikė bent ESIL.

8. Valstybės narės nedaro kitų pakeitimų ESIL pavyzdyje, išskyrus, kai tai numatyta II priede. Visa papildoma informacija, kurią kreditorius arba, kai taikoma, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas pagal nacionalinę teisę gali arba privalo pateikti vartotojui, pateikiama atskirame dokumente, kuris gali būti pridėtas prie ESIL.

9. Komisijai pagal 40 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiama II priedo A dalyje pateikta standartinė formuluotė arba jo B dalyje pateiktos instrukcijos, atsižvelgiant į poreikį pateikti informaciją ir išpėjimus apie naujus produktus, kurie nebuvo parduodami anksčiau nei 2014 m. kovo 20 d. Vis dėlto tokiais deleguotaisiais aktais neturi būti keičiama ESIL struktūra arba formatas.

10. Kai informacija teikiama pasitelkiant balso telefoniją, kaip nurodyta Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 3 dalyje, pagrindinių finansinės paslaugos, kuri bus teikiama, ypatybių apibūdinimas pagal tos direktyvos 3 straipsnio 3 dalies b punkto antrą įtrauką apima bent dalykus, nurodytus šios direktyvos II priedo A dalies 3–6 skirsniuose.

11. Valstybės narės užtikrina, kad bent tuo atveju, kai netaikoma teisė atsisakyti sutarties, kreditorius arba, kai taikoma, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas kreditorių įpareigojančio pasiūlymo pateikimo metu vartotojui pateiktų kredito sutarties projekto kopiją. Kai teisė atsisakyti sutarties taikoma, valstybės narės užtikrina, kad kreditorius arba, kai taikoma, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas kreditorių įpareigojančio pasiūlymo pateikimo metu vartotojui pasiūlytų pateikti kredito sutarties projekto kopiją.

15 straipsnis

Informavimo reikalavimai kredito tarpininkams ir paskirtiesiems atstovams

1. Valstybės narės užtikrina, kad likus pakankamai laiko iki bet kurios iš 4 straipsnio 5 punkte nustatytos tarpininkavimo veiklos atlikimo, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje pateikia vartotojui bent šią informaciją:

- a) kredito tarpininko tapatybę ir geografinį adresą;
- b) registrą, kuriame jis įregistruotas, kai taikoma, registracijos numerį ir tokios registracijos patikrinimo būdą;
- c) ar kredito tarpininkas yra susietas tik su vienu ar keliais kreditoriais arba dirba tik vienam ar keliems kreditoriams. Kai kredito tarpininkas yra susietas tik su vienu arba keliais kreditoriais arba dirba tik vienam arba keliems kreditoriams, jis nurodo kreditoriaus (-ių), kurio (-ių) vardu jis veikia, pavadinimą (-us). Kredito tarpininkas gali pateikti informaciją, kad jis yra nepriklausomas, jeigu jis vykdo sąlygas, nustatytas pagal 22 straipsnio 4 dalį;
- d) ar kredito tarpininkas siūlo konsultacines paslaugas;
- e) kai taikoma, mokesčių, kurių vartotojas moka kredito tarpininkui už jo paslaugas, arba jeigu to neįmanoma padaryti, mokesčio apskaičiavimo metodą;
- f) procedūras, pagal kurias vartotojai arba kiti suinteresuotieji asmenys gali pateikti vidaus skundus dėl kredito tarpininkų veiksmų, ir prireikus neteisminio skundų nagrinėjimo ir teisių gynimo priemones;
- g) kai taikoma, esamus komisinius arba kitas paskatas, kuriuos kreditoriai arba trečiosios šalys moka kredito tarpininkui už su kredito sutartimi susijusias jų paslaugas, ir, jei žinoma, jų sumą. Kai informacijos pateikimo metu suma nežinoma, kredito tarpininkas informuoja vartotoją, kad faktinė suma bus nurodyta ESIL vėlesniame etape.

2. Kredito tarpininkai, kurie nėra susietieji, bet kurie gauna komisinius iš vieno ar kelių kreditorių, vartotojui paprašius, pateikia informaciją apie įvairius komisinių, kuriuos moka įvairūs kreditoriai, teikiantys vartotojams siūlomas kredito sutartis, dydžius. Vartotojas informuojamas, kad jis turi teisę prašyti tokios informacijos.

3. Kai kredito tarpininkas ima mokesčių iš vartotojo ir papildomai gauna komisinius iš kreditoriaus arba trečiosios šalies, kredito tarpininkas vartotojui paaiškina, ar komisiniai bus iš dalies arba visiškai išskaičiuoti iš mokesčio.

4. Valstybės narės užtikrina, kad apie vartotojo kredito tarpininkui už jo paslaugas mokamą mokesčių, kai jis taikomas, kredito tarpininkas praneštų kreditoriui, kad būtų apskaičiuota BKKMN.

5. Valstybės narės reikalauja, kad kredito tarpininkai užtikrintų, jog susisiekdamas arba prieš pradėdamas tartis su vartotoju jų paskirtasis atstovas suteiktų vartotojui ne tik šiame straipsnyje reikalaujamą informaciją, bet ir nurodytų savo veiklos įgaliojimus bei kredito tarpininką, kuriam jis atstovauja.

16 straipsnis

Tinkami paaiškinimai

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai ir, kai taikoma, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai vartotojui pateiktų tinkamus paaiškinimus apie siūlomas kredito sutartis ir papildomas paslaugas, kad vartotojas galėtų įvertinti, ar siūlomos kredito sutartys ir papildomos paslaugos yra pritaikytos jo poreikiams ir finansinei padėčiai.

Paaiškinimuose, kai taikoma, nurodoma visų pirma ši informacija:

- a) ikisutartinė informacija, kuri turi būti teikiama:
  - i) kreditorių atveju pagal 14 straipsnį;
  - ii) kredito tarpininkų arba paskirtųjų atstovų atveju pagal 14 ir 15 straipsnius;
- b) pagrindinės siūlomų produktų ypatybės;
- c) konkretus poveikis, kurį siūlomi produktai gali sukelti vartotojui, be kita ko, jo mokėjimo išpareigojimų neįvykdymo pasekmės ir
- d) kai papildomos paslaugos grupuojamos su kredito sutartimi, ar kiekvieną sugrupuoto paketo sudedamąją dalį galima atskirai nutraukti ir tokio nutraukimo pasekmės vartotojui.

2. Valstybės narės gali pritaikyti 1 dalyje nurodytų paaiškinimų teikimo būdą ir apimtį bei reikalavimus dėl jų teikiančių subjektų pagal konkrečias aplinkybes, kuriomis siūloma kredito sutartis, asmenis, kuriems ji siūloma, ir siūlomo kredito pobūdį.

5 SKYRIUS

BENDROS KREDITO KAINOS METINĖ NORMA

17 straipsnis

BKKMN skaičiavimas

1. BKKMN apskaičiuojama pagal I priede pateikiamą matematinę formulę.

2. Specialios sąskaitos atidarymo ir išlaikymo, mokėjimo priemonių naudojimo operacijoms vykdyti ir lėšoms išmokėti iš tos sąskaitos ir kitos su mokėjimo operacijomis susijusios išlaidos įskaičiuojamos į bendrą kredito kainą vartotojui, kai atidaryti arba išlaikyti sąskaitą yra privaloma kreditui gauti arba jam gauti pagal skelbiamas nuostatas ir sąlygas.

3. BKKMN apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito sutartis galios sutartą laikotarpį ir kad kreditorius bei vartotojas vykdys savo išpareigojimus pagal kredito sutartyje nustatytas sąlygas ir terminus.

4. Tais atvejais, kai į kredito sutartis įtrauktos sąlygos, pagal kurias leidžiami kredito palūkanų normos ir, kai taikoma, mokesčių, įskaičiuojamų į BKKMN, pokyčiai, kurių negalima kiekybiškai įvertinti apskaičiavimo metu, BKKMN apskaičiuojama remiantis prielaida, kad kredito palūkanų norma ir kiti mokesčiai išliks tokie pat kaip ir sutarties sudarymo metu.

5. Kredito sutarčių, kuriose ne mažiau kaip penkerių metų pradiniam galiojimo laikotarpiui nustatoma fiksuotoji kredito palūkanų norma, o to laikotarpio pabaigoje deramasi dėl kredito palūkanų normos siekiant nustatyti naują kredito palūkanų normą tolesniam konkrečiam laikotarpiui, atveju papildoma paaiškinamoji BKKMN, pateikiama ESIL, apima tik pradinį fiksuotosios palūkanų normos galiojimo laikotarpį ir yra apskaičiuojama darant prielaidą, kad fiksuotosios kredito palūkanų normos galiojimo laikotarpio pabaigoje grąžinama negrąžinta pagrindinė paskolos suma.

6. Jeigu pagal kredito sutartį leidžiama keisti kredito palūkanų normą, valstybės narės užtikrina, kad vartotojas bent pateikiant ESIL būtų informuotas apie galimą pakeitimų poveikį mokėtinoms sumoms ir BKKMN. Tai daroma pateikiant vartotojui papildomą BKKMN, kurioje atsispindi galima rizika, susijusi su dideliu kredito palūkanų normos padidėjimu. Jeigu kredito palūkanų norma neribojama, ši informacija pateikiama kartu su išpėjimu, kad bendra kredito kaina vartotojui, atspindima BKKMN, gali pasikeisti. Ši nuostata netaikoma kredito sutartims, kuriose kredito palūkanų norma yra nustatoma ne mažiau kaip penkerių metų pradiniam galiojimo laikotarpiui, kuriam pasibaigus deramasi dėl kredito palūkanų normos siekiant nustatyti naują fiksuotąją kredito palūkanų normą tolesniam konkrečiam laikotarpiui, ir kurių atveju ESIL yra pateikiama papildoma paaiškinamoji BKKMN.

7. Kai taikoma, apskaičiuojant BKKMN naudojamas I priede nustatytais papildomomis prielaidomis.

8. Komisijai pagal 40 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus siekiant iš dalies keisti pastabas arba atnaujinti prielaidas, naudojamas BKKMN apskaičiuoti, nustatytas I priede, visų pirma jei šiame straipsnyje ir I priede nustatytų pastabų arba prielaidų nepakanka BKKMN vienodai apskaičiuoti arba tos pastabos ir prielaidos nebeatitinka komercinės padėties rinkoje.

6 SKYRIUS

KREDITINGUMO VERTINIMAS

18 straipsnis

Pareiga įvertinti vartotojo kreditingumą

1. Valstybės narės užtikrina, kad prieš sudarant kredito sutartį kreditorius atliktų išsamų vartotojo kreditingumo vertinimą. Atliekant tą vertinimą tinkamai atsižvelgiama į veiksnius, kurie svarbūs tikrinant, ar vartotojas galės įvykdyti savo įsipareigojimus pagal kredito sutartį.
2. Valstybės narės užtikrina, kad procedūros ir informacija, kuriomis grindžiamas vertinimas, būtų nustatytos, pagrįstos dokumentais ir išlaikytos.
3. Tačiau kreditingumo vertinimas neturi būti grindžiamas vien tik tuo, kad gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vertė viršija kredito sumą, arba prielaida, kad gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vertė didės, išskyrus atvejus, kai kredito sutarties tikslas – statyti arba renovuoti gyvenamosios paskirties nekilnojamąjį turą.
4. Valstybės narės užtikrina, kad jeigu kreditorius sudaro kredito sutartį su vartotoju, kreditorius po to kredito sutarties neatsisakytų arba nekeistų vartotojo nenaudai remdamasis tuo, kad kreditingumo vertinimas buvo netinkamai atliktas. Ši dalis netaikoma, jeigu įrodoma, kad vartotojas sąmoningai nuslėpė arba suklastojė informaciją, kaip apibrėžta 20 straipsnyje.
5. Valstybės narės užtikrina, kad:
  - a) kreditorius suteiktų vartotojui kreditą tik tuo atveju, jei kreditingumo vertinimo rezultatai rodo, jog pagal kredito sutartį prisiimti įsipareigojimai, tikėtina, bus įvykdyti taip, kaip reikalaujama pagal tą sutartį;
  - b) vadovaudamasis Direktyvos 95/46/EB 10 straipsniu, kreditorius iš anksto praneštų vartotojui, kad bus tikrinama duomenų bazė;
  - c) jei paraiška gauti kreditą atmetama, kreditorius nedelsdamas vartotojui praneštų apie jos atmetimą ir, kai taikoma, kad sprendimas priimamas remiantis automatine duomenų analize. Jeigu paraiška atmesta remiantis duomenų bazės patikrinimo rezultatais, kreditorius vartotojui praneša tokio patikrinimo rezultatus ir duomenis apie duomenų bazę, kurioje atliktas patikrinimas.
6. Valstybės narės užtikrina, kad prieš bet kokią žymų bendros kredito sumos padidinimą po kredito sutarties sudarymo vartotojo kreditingumas būtų iš naujo įvertintas remiantis

atnaujinta informacija, išskyrus atvejus, kai toks papildomas kreditas buvo numatytas ir į jį atsižvelgta pradiniam kreditingumo įvertinime.

7. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis Direktyvai 95/46/EB.

19 straipsnis

Turto vertinimas

1. Valstybės narės užtikrina, kad hipotekos paskolų teikimo tikslais jų teritorijoje būtų parengti patikimi gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto vertinimo standartai. Valstybės narės reikalauja, kad kreditoriai užtikrintų, kad tie standartai būtų taikomi jiems atliekant turto vertinimą arba kad jie imtųsi atsakingų veiksmų užtikrinti, kad tie standartai būtų taikomi, kai vertinimą atlieka trečioji šalis. Jeigu nacionalinės valdžios institucijos yra atsakingos už turto vertinimus atliekančių nepriklausomų vertintojų veiklos reguliavimą, jos užtikrina, kad jie laikytųsi galiojančių nacionalinių taisyklių.
2. Valstybės narės užtikrina, kad turto vertinimus atliekantys vidaus ir išorės vertintojai turėtų tinkamą profesinę kvalifikaciją ir būtų pakankamai nepriklausomi nuo kreditų garantavimo proceso, kad jie galėtų pateikti nešališką ir objektyvų vertinimą, kuris turi būti pagrįstas dokumentais, pateiktais patvariojoje laikmenoje, ir kurio duomenis kreditorius turi įregistruoti.

20 straipsnis

Vartotojo informacijos pateikimas ir tikrinimas

1. 18 straipsnyje nurodytas kreditingumo vertinimas atliekamas remiantis informacija apie vartotojo pajamas bei išlaidas ir kitas finansines bei ekonomines aplinkybes, kuri yra reikalinga, pakankama ir proporcinga. Kreditorius gauna informaciją iš atitinkamų vidaus arba išorės šaltinių, įskaitant vartotoją, ir įskaitant informaciją, pateiktą kredito tarpininkui arba paskirtajam atstovui paraiškos kreditui gauti pateikimo metu. Informacija turi būti tinkamai patikrinama, be kita ko, prireikus remiantis nešališkai patikrinamais dokumentais.
2. Valstybės narės užtikrina, kad kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai atitinkamam kreditoriui tiksliai pateiktų iš vartotojo gautą reikiamą informaciją, kad būtų galima atlikti kreditingumo vertinimą.
3. Valstybės narės užtikrina, kad kreditoriai ikisutartiniu laikotarpiu aiškiai ir paprastai nurodytą reikiamą informaciją ir nešališkai patikrinamus įrodymus, kuriuos vartotojas turi pateikti, bei laikotarpį, per kurį vartotojas turi pateikti informaciją. Toks prašymas pateikti informaciją turi būti proporcingas ir jame prašoma tik informacijos, kuri reikalinga tinkamam kreditingumo vertinimui atlikti. Valstybės narės leidžia kreditoriams prireikus prašyti paaiškinti informaciją, gautą pagal tą prašymą, kad būtų galima atlikti kreditingumo vertinimą.

Valstybės narės neleidžia kreditoriui nutraukti kredito sutarties remiantis tuo, kad prieš sudarant kredito sutartį vartotojo pateikta informacija buvo neišsami.

Antra pastraipa netrukdo valstybėms narėms leisti kreditoriui nutraukti kredito sutartį, jeigu įrodoma, kad vartotojas sąmoningai nuslėpė arba suklastojo informaciją.

4. Valstybės narės nustato priemones, kuriomis būtų užtikrinta, kad vartotojai žinotų, jog būtina pateikti teisingą informaciją gavus 3 dalies pirmoje pastraipoje nurodytą prašymą, ir kad tokia informacija būtų tiek išsami, kiek reikia tinkamam kreditavimo vertinimui atlikti. Kreditorius, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas perspėja vartotoją, kad jeigu kreditorius negali atlikti kreditavimo vertinimo, nes vartotojas nusprendžia nepateikti informacijos, arba negali atlikti patikrinimo, reikalingo atlikti kreditavimo vertinimą, kreditas negali būti suteiktas. Tas įspėjimas gali būti teikiamas standartizuota forma.

5. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis Direktyvai 95/46/EB, visų pirma jos 6 straipsniui.

7 SKYRIUS

PRIEIGA PRIE DUOMENŲ BAZIŲ

21 straipsnis

Prieiga prie duomenų bazių

1. Kiekviena valstybė narė visiems visų valstybių narių kreditoriams užtikrina prieigą prie duomenų bazių, naudojamų toje valstybėje narėje vartotojų kreditavimui įvertinti ir tik siekiant stebėti, ar vartotojai vykdo su kreditu susijusius įsipareigojimus kredito sutarties galiojimo laikotarpiu. Tokios prieigos sąlygos turi būti nediskriminuojančios.

2. 1 dalis taikoma ir duomenų bazėms, kurias administruoja privačios kredito įstaigos arba kredito informacijos teikimo įmonės, ir viešiesiems registrams.

3. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis Direktyvai 95/46/EB.

8 SKYRIUS

KONSULTACINĖS PASLAUGOS

22 straipsnis

Konsultacinių paslaugų standartai

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas konkretaus sandorio atžvilgiu aiškiai informuotų vartotoją, ar vartotojui yra arba gali būti teikiamos konsultacinės paslaugos.

2. Valstybės narės užtikrina, kad prieš teikdami konsultacines paslaugas arba, kai taikoma, prieš sudarant sutartį dėl konsultacinių paslaugų teikimo, kreditorius, kredito tarpininkas arba paskirtasis atstovas popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje vartotojui pateiktų šią informaciją:

- a) ar rekomendacija bus parengta remiantis tik jų pačių produktų grupės analize pagal 3 dalies b punktą ar įvairių visoje rinkoje siūlomų produktų grupės analize pagal 3 dalies c punktą, kad vartotojas galėtų suprasti, kuo remiantis parengta rekomendacija;
- b) kai taikoma, už konsultacines paslaugas vartotojo mokamą mokesť arba, jei informacijos pateikimo metu sumos nustatyti neįmanoma, taikomą sumos apskaičiavimo metodą.

Pirmos pastraipos a ir b punktuose nurodyta informacija vartotojui gali būti teikiama kaip papildoma ikisutartinė informacija.

3. Kai vartotojams teikiamos konsultacinės paslaugos, valstybės narės, be 7 ir 9 straipsniuose nustatytų reikalavimų, užtikrina, kad:

- a) kreditoriai, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai gautų reikiamą informaciją apie vartotojo asmeninę ir finansinę padėtį, pageidavimus ir tikslus, kad galėtų rekomenduoti tinkamas kredito sutartis. Toks vertinimas grindžiamas tuo momentu turima naujausia informacija ir jame atsižvelgiama į pagrįstas prielaidas apie vartotojo padėčiai gresiančią riziką siūlomos kredito sutarties galiojimo laikotarpiu;
- b) kreditoriai, susietieji kredito tarpininkai arba susietųjų kredito tarpininkų paskirtieji atstovai apsvaistytų galimybę pasiūlyti pakankamai daug kredito sutarčių savo produktų grupėje ir rekomenduotų tinkamą kredito sutartį arba kelias tinkamas kredito sutartis savo produktų grupėje pagal vartotojo poreikius, finansinę padėtį ir asmenines aplinkybes;
- c) nesusietieji kredito tarpininkai arba nesusietųjų kredito tarpininkų paskirtieji atstovai išanalizuotų pakankamai daug rinkoje siūlomų kredito sutarčių ir rekomenduotų rinkoje siūlomą tinkamą kredito sutartį arba kelias tinkamas kredito sutartis pagal vartotojo poreikius, finansinę padėtį ir asmenines aplinkybes;

d) kreditoriai, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai veiktų taip, kad vartotojo interesai būtų tenkinami geriausiu būdu:

- i) patys gaudami informaciją apie vartotojo poreikius ir aplinkybes ir
- ii) rekomenduodami tinkamas kredito sutartis pagal a, b ir c punktus ir

e) kreditoriai, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai pateiktų vartotojui popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje įrašytą pateiktą rekomendaciją.

4. Valstybės narės gali uždrausti vartoti terminus „konsultacija“ ir „konsultantas“ ar panašius terminus, kai konsultacines paslaugas vartotojams teikia kreditoriai, susietieji kredito tarpininkai arba susietųjų kredito tarpininkų paskirtieji atstovai.

Kai valstybės narės nedraudžia vartoti terminų „konsultacija“ ir „konsultantas“, jos nustato toliau nurodytas sąlygas konsultacines paslaugas teikiantiems kreditoriams, kredito tarpininkams arba paskirtiesiems atstovams dėl terminų „nepriklausoma konsultacija“ arba „nepriklausomas konsultantas“ vartojimo:

- a) kreditoriai, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai apsvarsto galimybę pasiūlyti pakankamai daug rinkoje siūlomų kredito sutarčių ir
- b) kreditoriams, kredito tarpininkams arba paskirtiesiems atstovams už tas konsultacines paslaugas neatlyginama.

Antros pastraipos b punktas taikomas tik kai pasiūlytų kreditorių skaičius yra mažesnis nei dauguma rinkoje.

Valstybės narės gali nustatyti griežtesnius reikalavimus kreditoriams, kredito tarpininkams arba paskirtiesiems atstovams dėl terminų „nepriklausoma konsultacija“ arba „nepriklausomas konsultantas“ vartojimo, įskaitant draudimą gauti iš kreditoriaus atlyginimą.

5. Valstybės narės gali numatyti pareigą kreditoriams, kredito tarpininkams ir paskirtiesiems atstovams perspėti vartotoją, kai, atsižvelgiant į vartotojo finansinę padėtį, dėl kredito sutarties gali kilti konkreti rizika vartotojui.

6. Valstybės narės užtikrina, kad konsultacines paslaugas teiktų tik kreditoriai, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai.

Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti pirmos pastraipos asmenims:

- a) vykdančioms 4 straipsnio 5 punkte nurodytą kredito tarpininkavimo veiklą arba teikiančioms konsultacines paslaugas, jei ta veikla vykdoma ar paslaugos teikiamos greta profesinės veiklos atsitiktiniais atvejais ir reguliuojama teisinių ar norminių nuostatų arba šios profesijos veiklą reglamentuojančio etikos kodekso, nedraudžiančių vykdyti tos veiklos ar teikti tų paslaugų;
- b) teikiančioms konsultacines paslaugas, susijusias su esamos skolos valdymu, kurie yra nemokumo specialistai, kai tą veiklą reguliuoja teisinės arba norminės nuostatos, arba teikiančioms viešąsias ar savanoriškas konsultacines paslaugas, kurios nėra teikiamos komerciniais tikslais, arba
- c) teikiančioms konsultacines paslaugas, kurie nėra kreditoriai, kredito tarpininkai arba paskirtieji atstovai, kai tokie asmenys įgalioja ir jų veiklą prižiūri kompetentingos valdžios institucijos remdamosi pagal šią direktyvą kredito tarpininkams taikomais reikalavimais.

Asmenys, besinaudojantys antroje pastraipoje numatyta netaikymo sąlyga, nesinaudoja 32 straipsnio 1 dalyje nurodyta teise teikti paslaugas visoje Sąjungos teritorijoje.

7. Šiuo straipsniu nedaromas poveikis 16 straipsniui ir valstybių narių kompetencijai užtikrinti, kad vartotojams būtų teikiamos paslaugos siekiant padėti jiems suprasti savo finansinius poreikius ir kurios rūšies produktai gali padėti tuos poreikius patenkinti.

9 SKYRIUS

PASKOLOS UŽSIENIO VALIUTA IR KINTAMOSIOS PALŪKANŲ NORMOS

23 straipsnis

Paskolos užsienio valiuta

1. Valstybės narės užtikrina, kad tuo atveju, kai kredito sutartis susijusi su paskola užsienio valiuta, kredito sutarties sudarymo metu veiktų tinkama reguliavimo sistema siekiant užtikrinti bent kad:

- a) vartotojas turėtų teisę kredito sutartį konvertuoti į kitą valiutą nustatytomis sąlygomis arba
- b) būtų įdiegtos kitos priemonės siekiant apriboti valiutos kurso riziką, kuri pagal kredito sutartį kyla vartotojui.

2. 1 dalies a punkte nurodyta kita valiuta yra:

24 straipsnis

Kintamosios kreditų palūkanų normos

Kai kredito sutartis sudaroma dėl kredito su kintamąja palūkanų norma, valstybės narės užtikrina, kad:

- a) valiuta, kuria vartotojas iš pradžių gauna pajamas arba turi turto, iš kurių bus grąžinamas kreditas, nurodyta tuo metu, kai buvo atliktas naujausias kreditavimo vertinimas dėl kredito sutarties, arba
- b) valstybės narės, kurioje vartotojas nuolat gyveno kredito sutarties sudarymo metu arba kurioje šiuo metu nuolat gyvena, valiuta.

- a) apskaičiuojant kredito palūkanų normą taikomi bet kurie indeksai arba orientacinės palūkanų normos būtų aiškūs, prieinami, objektyvūs ir juos galėtų patikrinti kredito sutarties šalys bei kompetentingos valdžios institucijos ir
- b) ankstesnius duomenis apie indeksus, naudojamus apskaičiuoti kredito palūkanų normas, išsaugotų arba šiuos indeksus skelbiančios įstaigos, arba kreditoriai.

Valstybės narės gali nustatyti, ar vartotojas gali naudotis abiem galimybėmis, nurodytomis pirmos pastraipos a ir b punktuose, ar tik viena iš jų, arba gali leisti kreditoriams nustatyti, ar vartotojas gali pasinaudoti abiem galimybėmis, nurodytomis pirmos pastraipos a ir b punktuose, ar tik viena iš jų.

10 SKYRIUS

PATIKIMAS KREDITO SUTARČIŲ IR SUSIJUSIŲ TEISIŲ TAIKYMAS

25 straipsnis

Išankstinis grąžinimas

3. Kai vartotojas turi teisę kredito sutartį konvertuoti į kitą valiutą pagal 1 dalies a punktą, valstybė narė užtikrina, kad valiutos kursas, pagal kurį atliekamas konvertavimas, būtų rinkos valiutos kursas, taikomas konvertavimo taikymo dieną, išskyrus, kai kredito sutartyje numatyta kitaip.

1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojas turėtų teisę savo išsipareigojimus pagal kredito sutartį visiškai arba iš dalies įvykdyti nepasibaigus tos sutarties galiojimui. Tokiais atvejais vartotojas turi teisę į bendros kredito kainos vartotojui sumažinimą, kurį sudarytų likusio sutarties trukmės laikotarpio palūkanos ir išlaidos.

4. Valstybės narės užtikrina, kad kai vartotojas yra paėmęs paskolą užsienio valiuta, kreditorius vartotoją reguliariai popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje pateiktų įspėjimą bent tuo atveju, kai vartotojo mokėtinos ir išlikusios negrąžintos paskolos sumos arba periodinių dalinių įmokų bendra vertė skiriasi daugiau nei 20 % nuo vertės, kuri būtų, jeigu būtų taikomas kredito sutarties valiutos ir valstybės narės valiutos keitimo kursas, taikytas kredito sutarties sudarymo metu. Įspėjime vartotojas informuojamas apie bendros vartotojo mokėtinos sumos padidėjimą, ir, kai taikoma, nurodoma teisė į konvertavimą į kitą valiutą bei konvertavimo sąlygos ir paaiškinamas bet kuris kitas taikytinas vartotojui kylančios valiutos kurso ribojimo mechanizmas.

2. Valstybės narės gali nustatyti, kad galimybei pasinaudoti 1 dalyje nurodyta teise taikomos tam tikros sąlygos. Tokios sąlygos gali apimti laiko apribojimus norint pasinaudoti šia teise, skirtingas sąlygas pagal kredito palūkanų normos rūšį, laiką, kada vartotojas naudojasi šia teise, ar su aplinkybėmis, kurioms esant galima pasinaudoti šia teise, susijusius apribojimus.

5. Valstybės narės gali išsamiau reguliuoti paskolas užsienio valiuta, su sąlyga, kad toks reguliavimas nebūtų taikomas atgaline data.

3. Valstybės narės gali nustatyti, kad kreditorius turi teisę į teisingą ir objektyvią kompensaciją, kai ji pagrįsta, už galimas išlaidas, tiesiogiai susijusias su išankstiniu kredito grąžinimu, bet netaiko vartotojui sankcijos. Tuo atžvilgiu kompensacija neturi viršyti kreditoriaus finansinių nuostolių. Atsižvelgiant į tas sąlygas valstybės narės gali nustatyti, kad kompensacija negali viršyti tam tikro lygio arba ją leidžiama taikyti tik tam tikro laikotarpio atžvilgiu.

6. Apie priemones, taikytinas pagal šį straipsnį, vartotojas informuojamas ESIL ir kredito sutartyje. Jeigu kredito sutartyje nėra nuostatos dėl valiutos kurso rizikos, kylančios vartotojui, kai valiutos kurso pokytis yra mažesnis nei 20 % valiutos kurso, ribojimo, ESIL pateikiamas paaiškinamasis pavyzdys, kokį poveikį gali turėti 20 % valiutos kurso pokytis.

4. Kai vartotojas siekia įvykdyti savo išsipareigojimus pagal kredito sutartį nepasibaigus sutarties galiojimui, gavęs prašymą kreditorius nedelsdamas popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje pateikia vartotojui informaciją, reikalingą šiai galimybei apvarstyti. Toje informacijoje nurodomos bent skaičiais išreikštos vartotojo išsipareigojimų įvykdymo nepasibaigus kredito sutarties galiojimui pasekmės vartotojui ir aiškiai nustatomos visos naudojamos prielaidos. Visos naudojamos prielaidos turi būti tinkamos ir pagrindžiamos.

5. Kai išankstinis grąžinimas atliekamas per laikotarpį, kuriam yra nustatyta fiksuotoji palūkanų norma, valstybės narės gali nustatyti, kad pasinaudoti 1 dalyje nurodyta teise būtų galima, jei vartotojas turi teisėtą interesą.

26 straipsnis

Lanksčios ir patikimos rinkos

1. Valstybės narės įdiegia tinkamus mechanizmus, kad užtikrintų galimybę kreditoriui arba jo vardu realizuoti garantija užtikrintą reikalavimą. Valstybės narės taip pat užtikrina, kad kreditoriai tinkamai registruotų duomenis apie nekilnojamąjį turtą, priimtą kaip garantija, taip pat apie susijusią taikytą hipotekos kreditų garantavimo strategiją.

2. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti tinkamą statistinę gyvenamosios paskirties turto rinkos stebėseną, be kita ko, rinkos priežiūros tikslais, prireikus skatinant konkrečių kainų indeksų, kurie gali būti vieši ar privatūs arba abiejų rūšių, rengimą ir naudojimą.

27 straipsnis

Informavimas apie kredito palūkanų normos pokyčius

1. Valstybės narės užtikrina, kad kreditorius vartotoją popieriuje arba kitoje patvariojoje laikmenoje informuotų apie kredito palūkanų normos pokyčius iki pokyčio įsigaliojimo. Informacijoje nurodoma bent įmokų, kurios turi būti atliekamos po naujos kredito palūkanų normos įsigaliojimo, suma ir, jei keičiasi įmokų skaičius ir periodiškumas, atitinkami duomenys apie tokį pasikeitimą.

2. Vis dėlto valstybės narės gali leisti šalims kredito sutartyje susitarti, kad 1 dalyje nurodyta informacija vartotojui būtų teikiama periodiškai, kai kredito palūkanų normos pokytis siejamas su orientacinės normos pokyčiu, o naujoji orientacinė norma viešai paskelbiama tinkamomis priemonėmis, ir informaciją apie naująją orientacinę normą galima gauti kreditoriaus patalpose ir ji vartotojui asmeniškai pranešama kartu su naujų periodinių dalinių įmokų suma.

3. Kreditoriai gali toliau periodiškai informuoti vartotojus, kai kredito palūkanų normos pokytis nesiejamas su orientacinės normos pokyčiu, jeigu tai leidžiama pagal nacionalinę teisę anksčiau nei 2014 m. kovo 20 d.

4. Jeigu kredito palūkanų normos pokyčiai nustatomi aukcione kapitalo rinkose ir todėl kreditorius negali informuoti vartotojo apie jokių pasikeitimą iki pokyčio įsigaliojimo, kreditorius likus pakankamai laiko iki aukciono popieriuje arba kitoje

patvariojoje laikmenoje informuoja vartotoją apie būsimą procedūrą ir nurodo, kokį poveikį tai gali turėti kredito palūkanų normai.

28 straipsnis

Įsiskolinimai ir teisės naudotis turtu atėmimas

1. Valstybės patvirtina priemonės, kuriomis kreditoriai skatinami prieš pradėdant teisės naudotis turtu atėmimo procedūrą demonstruoti pakantumą.

2. Valstybės narės reikalauja, kad tuo atveju, kai kreditorius gali vartotojui nustatyti ir taikyti mokesčius, susijusius su išpareigojimų neįvykdymu, tie mokesčiai būtų ne didesni, nei būtina kompensuoti kreditoriui dėl išpareigojimų neįvykdymo jo patirtas išlaidas.

3. Valstybės narės gali leisti kreditoriams išpareigojimų neįvykdymo atveju nustatyti papildomus mokesčius vartotojui. Tuo atveju valstybės narės nustato tokių mokesčių ribas.

4. Valstybės narės nekliaudo kredito sutarties šalims aiškiai susitarti, kad norint grąžinti kreditą pakanka kreditoriui grąžinti arba perduoti garantiją arba pardavus garantiją gautas pajamas.

5. Jeigu už nekilnojamąjį turtą gauta suma turi įtakos vartotojo grąžintinai sumai, valstybės narės nustato procedūras arba priemones, kad būtų suteikta galimybė gauti geriausią įmanomą kainą už nekilnojamąjį turtą, kuriuo naudotis atimta teisė.

Tais atvejais, kai užbaigus teisės naudotis turtu atėmimo procedūrą lieka negrąžinta skola, valstybės narės užtikrina, kad būtų nustatytos priemonės sudaryti palankesnes sąlygas grąžinti skolą, kad būtų apsaugoti vartotojai.

11 SKYRIUS

KREDITO TARPININKŲ IR PASKIRTŲJŲ ATSTOVŲ STEIGIMO IR PRIEŽIŪROS REIKALAVIMAI

29 straipsnis

Kredito tarpininkų įgaliojimas

1. Kad kredito tarpininkai galėtų vykdyti visą arba dalį 4 straipsnio 5 punkte nustatytą kredito tarpininkavimo veiklą arba teikti konsultacines paslaugas juos tinkamai įgalioja jų buveinės valstybės narės kompetentinga valdžios institucija. Kai pagal 31 straipsnį valstybė narė leidžia skirti paskirtuosius atstovus, pagal šį straipsnį tokio paskirtojo atstovo neturi reikėti įgalioti kredito tarpininku.

2. Valstybės narės užtikrina, kad kredito tarpininkai būtų įgalioti, kai jie įvykdė ne tik 9 straipsnyje numatytus reikalavimus, bet ir bent toliau nurodytus profesinius reikalavimus:

- a) Kredito tarpininkai apsidraudžia profesinės civilinės atsakomybės draudimu, galiojančiu teritorijose, kuriose jie teikia paslaugas, arba pasirūpina kuria nors kita panašia garantija nuo atsakomybės už profesinį aplaidumą. Tačiau susietųjų kredito tarpininkų atveju buveinės valstybė narė gali nustatyti, kad tokį draudimą arba panašią garantiją gali suteikti kreditorius, suteikęs kredito tarpininkui įgaliojimus veikti.

Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti ir prireikus iš dalies keisti techninius reguliavimo standartus, kuriais nustatoma šio punkto pirmoje pastraipoje nurodyto profesinės civilinės atsakomybės draudimo arba panašios garantijos minimali pinigine suma. Tie techniniai reguliavimo standartai priimami vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 10–14 straipsniais.

Ne vėliau kaip 2014 m. rugsėjo 21 d. EBI parengia techninių reguliavimo standartų, kuriais nustatoma šio punkto pirmoje pastraipoje nurodyto profesinės civilinės atsakomybės draudimo arba panašios garantijos minimali pinigine suma, projektus, kurie pateikiami Komisijai. Pirmą kartą ne vėliau kaip 2018 m. kovo 21 d., o vėliau kas dvejus metus EBI peržiūri ir prireikus parengia techninių reguliavimo standartų, kuriais iš dalies keičiama šio punkto pirmoje pastraipoje nurodyto profesinės civilinės atsakomybės draudimo arba panašios garantijos minimali pinigine suma, projektus, kurie pateikiami Komisijai.

- b) Kaip kredito tarpininkas įsisteigęs fizinis asmuo, kaip juridinis asmuo įsisteigusio kredito tarpininko valdybos nariai arba kredito tarpininko, kuris yra juridinis asmuo, bet neturi valdybos, ir įstaigoje lygiavertės užduotis vykdančys fiziniai asmenys turi turėti gerą reputaciją. Būtiniausi reikalavimai – neturėti teistumo arba jokio kito teistumui pagal nacionalinius įstatymus prilyginamo įrašo dėl sunkios nusikalstamos veikos, susijusios su nusikaltimais nuosavybei arba kitais nusikaltimais, susijusiais su finansine veikla, ir neturi būti anksčiau paskelbti bankrutavusiais, išskyrus tuos atvejus, kai jie buvo reabilituoti pagal nacionalinę teisę.
- c) Kaip kredito tarpininkas įsisteigęs fizinis asmuo, kaip juridinis asmuo įsisteigusio kredito tarpininko valdybos nariai arba kredito tarpininko, kuris yra juridinis asmuo, bet neturi valdybos, ir lygiavertės užduotis vykdančys fiziniai asmenys turi turėti tinkamo lygio žinių ir gebėjimų kredito sutarčių srityje. Buveinės valstybė narė tinkamą žinių ir gebėjimų lygį nustato vadovaudamasi III priede nustatytais principais.

3. Valstybės narės užtikrina, kad nustatyti kriterijai, kad kredito tarpininkai arba kreditorių darbuotojai atitiktų profesinius reikalavimus, būtų skelbiami.

4. Valstybės narės užtikrina, kad visi įgaliotieji kredito tarpininkai, įsisteigę kaip fiziniai arba juridiniai asmenys, būtų įtraukti į jų buveinės valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos registrą. Valstybės narės užtikrina, kad kredito tarpininkų registras būtų nuolat atnaujinamas ir viešai skelbiamas internete.

Kredito tarpininkų registre nurodoma bent ši informacija:

- a) vadovybei priklausančių asmenų, kurie atsako už tarpininkavimo veiklą, vardai ir pavardės. Valstybės narės gali reikalauti, kad būtų registruojami visi fiziniai asmenys, tiesiogiai dirbantys su klientais įmonėje, kuri užsiima kredito tarpininkavimo veikla;
- b) valstybės narės, kuriose kredito tarpininkas vykdo veiklą pagal įsisteigimo laisvės arba laisvės teikti paslaugas taisyklės ir apie kurią kredito tarpininkas informavo buveinės valstybės narės kompetentingą valdžios instituciją pagal 32 straipsnio 3 dalį;
- c) ar kredito tarpininkas yra susietasis ar ne.

Valstybės narės, kurios nusprendžia pačios pasinaudoti 30 straipsnyje nurodyta galimybe, užtikrina, kad registre būtų nurodytas kreditorius, kurio vardu veikia susietasis kredito tarpininkas.

Valstybės narės, kurios nusprendžia pačios pasinaudoti 31 straipsnyje nurodyta galimybe, užtikrina, kad registre būtų nurodytas kredito tarpininkas arba susietojo kredito tarpininko paskirtojo atstovo atveju – kreditorius, kurio vardu veikia paskirtasis atstovas.

5. Valstybės narės užtikrina, kad:

- a) kiekvienas kredito tarpininkas, kuris yra juridinis asmuo, savo pagrindinę buveinę turėtų toje pačioje valstybėje narėje, kurioje yra jo registruotoji būstinė, jeigu pagal savo nacionalinę teisę jis turi registruotąją būstinę;
- b) kiekvienas kredito tarpininkas, kuris nėra juridinis asmuo, arba kiekvienas kredito tarpininkas, kuris yra juridinis asmuo, tačiau pagal savo nacionalinę teisę neturi registruotosios būstinės, savo pagrindinę buveinę turėtų toje valstybėje narėje, kurioje jis faktiškai vykdo savo pagrindinę veiklą.

6. Kiekviena valstybė narė įsteigia vieną bendrą informacinį centrą, kuris sudarytų galimybes visuomenei greitai ir lengvai gauti nacionaliniame registre elektroniniu būdu kaupiamą ir nuolat atnaujinamą informaciją. Šiuose informaciniuose centruose turi būti teikiama kiekvienos valstybės narės kompetentingų valdžios institucijų identifikavimo informacija.

EBI savo interneto svetainėje skelbia nuorodas arba saitus į tą informacinį centrą.

7. Buveinės valstybės narės užtikrina, kad visi įgaliotieji kredito tarpininkai ir paskirtieji atstovai nuolat vykdytų 2 dalyje nustatytus reikalavimus. Šia dalimi nedaromas poveikis 30 ir 31 straipsniams.

8. Valstybės narės gali nuspręsti netaikyti šio straipsnio asmenims, vykdančiams 4 straipsnio 5 punkte nustatytą kredito tarpininkavimo veiklą, jei ta veikla vykdoma greta profesinės veiklos atsitiktiniais atvejais ir reguliuojama teisinių ar norminių nuostatų arba šios profesijos veiklą reglamentuojančio etikos kodekso, nedraudžiančių vykdyti tos veiklos.

9. Šis straipsnis netaikomas kredito įstaigoms, kurioms suteiktas leidimas pagal Direktyvą 2013/36/ES, arba kitoms finansų įstaigoms, kurioms pagal nacionalinę teisę taikoma lygiavertė leidimų išdavimo ir priežiūros tvarka.

30 straipsnis

Tik su vienu kreditoriumi susieti kredito tarpininkai

1. Nedarant poveikio 31 straipsnio 1 daliai, valstybės narės gali leisti, kad susietuosius kredito tarpininkus, kurie nurodyti 4 straipsnio 7 punkto a papunktyje, kompetentingos valdžios institucijos įgaliotų per kreditorius, kurio vieno vardu veikia susietasis kredito tarpininkas.

Tokiais atvejais kreditorius lieka visiškai ir besąlygiškai atsakingas už visus susietojo kredito tarpininko, veikiančio kreditoriaus vardu, veiksmus ar neveikimą šia direktyva reguliuojamose srityse. Valstybės narės reikalauja, kad kreditorius užtikrintų, kad tie susietieji kredito tarpininkai vykdytų bent 29 straipsnio 2 dalyje nustatytus profesinius reikalavimus.

2. Nedarant poveikio 34 straipsniui, kreditoriai stebi 4 straipsnio 7 punkto a papunktyje nurodytų susietųjų kredito tarpininkų veiklą, siekiant užtikrinti, kad jie nuolat laikytųsi šios direktyvos reikalavimų. Visų pirma kreditorius yra atsakingas už susietojo kredito tarpininko ir jo darbuotojų žinių ir gebėjimų reikalavimų vykdymo stebėseną.

31 straipsnis

Paskirtieji atstovai

1. Valstybės narės gali nuspręsti leisti kredito tarpininkui skirti paskirtuosius atstovus.

Kai paskirtąjį atstovą paskyrė 4 straipsnio 7 punkto a papunktyje nurodytas susietasis kredito tarpininkas, kreditorius tebėra visiškai ir besąlygiškai atsakingas už visus paskirtojo atstovo, veikiančio to susietojo kredito tarpininko vardu, veiksmus ar neveikimą šia direktyva reguliuojamose srityse. Kitais atvejais kredito tarpininkas tebėra visiškai ir besąlygiškai atsakingas už visus paskirtojo atstovo, veikiančio kredito tarpininko vardu, veiksmus ar neveikimą šia direktyva reguliuojamose srityse.

2. Kredito tarpininkai užtikrina, kad jų paskirtieji atstovai vykdytų bent 29 straipsnio 2 dalyje nustatytus reikalavimus. Tačiau buveinės valstybė narė gali nustatyti, kad profesinės civilinės atsakomybės draudimą arba panašią garantiją gali suteikti kredito tarpininkas, kurio vardu paskirtasis atstovas yra įgaliotas veikti.

3. Nedarant poveikio 34 straipsniui, kredito tarpininkai stebi savo paskirtųjų atstovų veiklą, siekiant užtikrinti, kad jie visiškai laikytųsi šios direktyvos reikalavimų. Visų pirma kredito tarpininkai yra atsakingi už paskirtųjų atstovų ir jų darbuotojų žinių ir gebėjimų reikalavimų laikymosi stebėseną.

4. Valstybės narės, kurios nusprendžia leisti kredito tarpininkui paskirti paskirtuosius atstovus, sukuria viešąjį registrą, kuriame pateikiama bent 29 straipsnio 4 dalyje nurodyta informacija. Paskirtieji atstovai registruojami valstybės narės, kurioje jie yra įsteigti, viešajame registre. Tas registras nuolat atnaujinamas. Visuomenė su juo gali susipažinti internete.

32 straipsnis

Kredito tarpininkų įsisteigimo laisvė ir laisvė teikti paslaugas

1. Kredito tarpininko įgaliojimas, suteiktas jo buveinės valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos, kaip nustatyta 29 straipsnio 1 dalyje, galioja visoje Sąjungos teritorijoje, nereikalaujant papildomo priimančiųjų valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų įgaliojimo vykdyti veiklą ir teikti paslaugas, kurioms suteiktas tas įgaliojimas, jei įgaliojimas apima veiklą, kurią kredito tarpininkas ketina vykdyti priimančiose valstybėse narėse. Tačiau kredito tarpininkai negali vartotojams teikti savo paslaugų, susijusių su kredito sutartimis, kurias siūlo ne kredito įstaigos, valstybėje narėje, kurioje tokios ne kredito įstaigos neturi leidimo vykdyti veiklą.

2. Valstybėse narėse paskirti paskirtieji atstovai, kurie pasinaudoja galimybe pagal 31 straipsnį, negali vykdyti dalies arba visos 4 straipsnio 5 punkte nustatytos kredito tarpininkavimo veiklos ar teikti konsultacinių paslaugų valstybėse narėse, kuriose tokie paskirtieji atstovai neturi leidimo veikti.

3. Įgaliotieji kredito tarpininkai, kurie ketina pirmą kartą vykdyti veiklą vienoje ar daugiau valstybėse narėse naudodamiesi laisve teikti paslaugas ar įsteigdami filialą, apie tai informuoja savo buveinės valstybės narės kompetentingas valdžios institucijas.

Gavusios tokią informaciją, per vieną mėnesį tos kompetentingos valdžios institucijos apie kredito tarpininko ketinimą praneša atitinkamų priimančiųjų valstybių narių kompetentingoms valdžios institucijoms ir tuo pačiu metu apie tą pranešimą informuoja atitinkamą kredito tarpininką. Jos praneša atitinkamų priimančiųjų valstybių narių kompetentingoms valdžios institucijoms apie kreditorius, su kuriais yra susietas kredito tarpininkas, ir ar kreditorius prisiima visišką ir besąlygišką atsakomybę už kredito tarpininko veiklą. Priimančioji valstybė narė naudoja informaciją, gauta iš buveinės valstybės narės, kad įvestų reikiamą informaciją į savo registrą.

Kredito tarpininkas veiklą gali pradėti praėjus vienam mėnesiui nuo tos dienos, kurią jį buveinės valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos jį informavo apie antroje pastraipoje nurodytą pranešimą.

4. Prieš kredito tarpininko filialui pradant savo veiklą arba per du mėnesius nuo to laiko, kai buvo gautas 3 dalies antroje pastraipoje nurodytas pranešimas, priimančiosios valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos kredito tarpininko priežiūros tikslais pagal 34 straipsnį parengia ir, jei būtina, kredito tarpininkai nurodo sąlygas, kuriomis Sąjungos teisėje nesuderintose srityse ši veikla turi būti vykdoma priimančiojoje valstybėje narėje.

33 straipsnis

Kredito tarpininkų įgaliojimo atšaukimas

1. Buveinės valstybės narės kompetentinga valdžios institucija gali atšaukti kredito tarpininkui pagal 29 straipsnį suteiktą įgaliojimą tais atvejais, kai toks kredito tarpininkas:

- a) aiškiai atsisako įgaliojimo arba per pastaruosius šešis mėnesius nevykdė 4 straipsnio 5 dalyje nustatytos kredito tarpininkavimo veiklos ir neteikė konsultacinių paslaugų, išskyrus atvejus, kai atitinkama valstybė narė numatė, kad tokiais atvejais įgaliojimas netenka galios;
- b) įgaliojimą gavo pateikęs klaidingą arba klaidinančią informaciją ar pasinaudojęs kitomis netinkamomis priemonėmis;

c) nebeatitinka reikalavimų, pagal kuriuos buvo suteiktas įgaliojimas;

d) priskiriamas vienam iš atvejų, kuriais pagal nacionalinę teisę į šios direktyvos taikymo sritį nepatenkančių klausimų atžvilgiu numatytas įgaliojimo atšaukimas;

e) rimtai ir sistemingai pažeidinėjo pagal šią direktyvą priimtas nuostatas, reglamentuojančias kredito tarpininkų veiklos sąlygas.

2. Tais atvejais, kai kredito tarpininko įgaliojimą buveinės valstybės narės kompetentinga valdžios institucija atšaukia, pastaroji apie tokį atšaukimą kuo greičiau ir ne vėliau kaip per 14 dienų bet kokiomis tinkamomis priemonėmis praneša priimančiųjų valstybių narių kompetentingoms valdžios institucijoms.

3. Valstybės narės užtikrina, kad kredito tarpininkai, kurių įgaliojimas atšauktas, būtų nepagrįstai nedelsiant išbraukti iš registro.

34 straipsnis

Kredito tarpininkų ir paskirtųjų atstovų priežiūra

1. Valstybės narės užtikrina, kad kredito tarpininkų vykdomą veiklą prižiūrėtų buveinės valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos.

Buveinės valstybės narės numato, kad susietieji kredito tarpininkai turi būti prižiūrimi tiesiogiai arba atliekant kreditoriaus, kurio vardu jie veikia, priežiūrą, kai kreditorius yra kredito įstaiga, kuriai suteiktas leidimas pagal Direktyvą 2013/36/ES, ar kita finansų įstaiga, kuriai pagal nacionalinę teisę taikoma lygiavertė leidimų išdavimo ir priežiūros tvarka. Vis dėlto kai susietasis kredito tarpininkas teikia paslaugas kitoje valstybėje narėje nei buveinės valstybė narė, tuomet susietasis kredito tarpininkas yra tiesiogiai prižiūrimas.

Buveinės valstybės narės, kurios leidžia kredito tarpininkams paskirti atstovus pagal 31 straipsnį, užtikrina, kad tokie paskirtieji atstovai būtų prižiūrimi tiesiogiai arba atliekant kredito tarpininko, kurio vardu jis veikia, priežiūrą.

2. Valstybės (-ių) narės (-ių), kurioje (-iose) kredito tarpininkas turi filialą, kompetentingos valdžios institucijos atsako už tai, kad būtų užtikrinta, jog paslaugos, kurias kredito tarpininkas teikia jos teritorijoje, atitiktų 7 straipsnio 1 dalyje, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 22 ir 39 straipsniuose ir pagal šiuos straipsnius patvirtintose priemonėse nustatytas pareigas.

Tais atvejais, kai priimančiosios valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos nustato, kad jos teritorijoje filialą turintis kredito tarpininkas pažeidžia toje valstybėje narėje vadovaujantis šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalimi ir 8, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 20, 22 ir 39 straipsniais priimtas priemones, šios institucijos reikalauja, kad atitinkamas kredito tarpininkas pažeidimą nutrauktų.

Jeigu atitinkamas kredito tarpininkas nesiima reikiamų veiksmų, priimančiosios valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos imasi visų tinkamų veiksmų siekdamos užtikrinti, kad atitinkamas kredito tarpininkas pažeidinėjimą nutrauktų. Buveinės valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms pranešama apie tų veiksmų pobūdį.

Jeigu, nepaisant veiksmų, kurių ėmėsi priimančioji valstybė narė, kredito tarpininkas ir toliau pažeidinėja priimančiojoje valstybėje narėje galiojančias priemones, nurodytas pirmoje pastraipoje, priimančioji valstybė narė, pranešusi apie tai buveinės valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms, gali imtis tinkamų veiksmų, kad užkirstų kelią kitiems pažeidimams arba už juos nubaustų ir, jei būtina, neleistų kredito tarpininkui inicijuoti kitų operacijų jos teritorijoje. Apie tokius veiksmus nepagrįstai nedelsiant pranešama Komisijai.

Kai buveinės valstybės narės kompetentinga valdžios institucija nepritaria tokiems veiksams, kurių ėmėsi priimančioji valstybė narė, ji gali perduoti klausimą EBI ir prašyti jos pagalbos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 19 straipsnį. Tokiu atveju EBI gali imtis veiksmų pagal tuo straipsniu jai suteiktus įgaliojimus.

3. Valstybių narių, kuriose veikia filialas, kompetentingos valdžios institucijos turi teisę tikrinti filialo taikomą tvarką ir reikalauti atlikti tokius pakeitimus, kurie būtina reikalingi 2 dalyje nurodytoms filialo pareigoms atlikti, ir sudaryti sąlygas buveinės valstybės narės kompetentingos valdžios institucijoms užtikrinti, kad būtų vykdomos pareigos pagal 7 straipsnio 2, 3 ir 4 dalis bei priemones, patvirtintos pagal tą straipsnio dalį ir taikomos filialo teikiamoms paslaugoms.

4. Kai priimančiosios valstybės narės kompetentinga valdžios institucija turi akivaizdžių ir pagrįstų priežasčių daryti išvadą, kad, naudodamasis laisve teikti paslaugas, kredito tarpininkas, vykdamas savo veiklą jos teritorijoje, pažeidžia iš pagal šią direktyvą patvirtintų priemonių išplaukiančias pareigas, arba kad kredito tarpininkas, turintis jos teritorijoje filialą, pažeidžia pagal šią direktyvą priimtose priemonėse įtvirtintas pareigas, išskyrus nurodytąsias 2 dalyje, ji apie šią išvadą praneša buveinės valstybės narės kompetentingai valdžios institucijai, kuri imasi tinkamų veiksmų.

Kai buveinės valstybės narės kompetentinga valdžios institucija per vieną mėnesį nuo tada, kai ji padarė minėtą išvadą, nesiima jokių veiksmų, arba tais atvejais, kai, nepaisant veiksmų, kurių

ėmėsi buveinės valstybės narės kompetentinga valdžios institucija, kredito tarpininkas ir toliau vykdo veiklą akivaizdžiai kenkdamas priimančiosios valstybės narės vartotojų interesams arba tinkamam rinkų veikimui, priimančiosios valstybės narės kompetentinga valdžios institucija:

- a) informavusi buveinės valstybės narės kompetentingą valdžios instituciją, imasi visų tinkamų veiksmų, reikalingų vartotojams apsaugoti ir tinkamam rinkų veikimui užtikrinti, be kita ko, neleidama pažeidimus darančiam kredito tarpininkui inicijuoti jokių tolesnių operacijų jos teritorijoje. Apie tokius veiksmus nepagrįstai nedelsiant pranešama Komisijai ir EBI;
- b) gali perduoti klausimą EBI ir prašyti jos pagalbos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 19 straipsnį. Tokiu atveju EBI gali imtis veiksmų pagal tuo straipsniu jai suteiktus įgaliojimus.

5. Valstybės narės nustato, kad kitoje valstybėje narėje įgaliotam kredito tarpininkui įsteigus filialą jos teritorijoje, buveinės valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos, vykdydamos savo pareigas ir pranešusios apie tai priimančiosios valstybės narės kompetentingoms valdžios institucijoms, gali tame filiale atlikti patikras vietoje.

6. Šiame straipsnyje nustatytas užduočių paskirstymas tarp valstybių narių nedaro poveikio valstybių narių kompetencijai srityse, kurioms ši direktyva netaikoma, laikantis Sąjungos teisės aktuose nustatytų pareigų.

12 SKYRIUS

NE KREDITO ĮSTAIGŲ ĮGALIOJIMAS IR PRIEŽIŪRA

35 straipsnis

Ne kredito įstaigų įgaliojimas ir priežiūra

Valstybės narės užtikrina, kad ne kredito įstaigoms kompetentinga valdžios institucija taikytų tinkamą įgaliojimo procesą, įskaitant ne kredito įstaigos įtraukimą į registrą, taip pat priežiūros tvarką.

13 SKYRIUS

SKIRTINGŲ VALSTYBIŲ NARIŲ KOMPETENTINGŲ VALDŽIOS INSTITUCIJŲ BENDRADARBIAVIMAS

36 straipsnis

Pareiga bendradarbiauti

1. Skirtingų valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos tarpusavyje bendradarbiauja, kai to reikia vykdamas šioje direktyvoje nustatytas pareigas, naudodamosi šioje direktyvoje arba nacionalinėje teisėje nustatytais savo įgaliojimais.

Kompetentingos valdžios institucijos teikia pagalbą kitų valstybių narių kompetentingoms valdžios institucijoms. Visų pirma, jos keičiasi informacija ir bendradarbiauja vykdydamos tyrimus ar priežiūros veiklą.

Siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas bendradarbiavimui, ypač keitimuisi informacija, ir jį paspartinti, šios direktyvos tikslais valstybės narės vieną kompetentingą valdžios instituciją paskiria kontaktiniu centru. Valstybės narės praneša Komisijai ir kitoms valstybėms narėms institucijų, paskirtų pagal šią dalį gauti prašymus dėl keitimosi informacija ir dėl bendradarbiavimo, pavadinimus.

2. Valstybės narės imasi visų būtinų administracinių ir organizacinių priemonių, siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas 1 dalyje numatytos pagalbos teikimui.

3. Šios direktyvos tikslais kontaktiniais centrais pagal 1 dalį paskirtos valstybių narių kompetentingos valdžios institucijos nepagrįstai nedelsdamos suteikia viena kitai informaciją, būtiną, kad pagal 5 straipsnį paskirtos kompetentingos valdžios institucijos galėtų atlikti pagal šią direktyvą priimtose priemonėse numatytas pareigas.

Kompetentingos valdžios institucijos keisdamosi informacija su kitomis kompetentingomis valdžios institucijomis pagal šią direktyvą, perduodamos informaciją gali nurodyti, kad tos informacijos negalima atskleisti nesant aiškaus jų sutikimo, todėl tokia informacija gali būti keičiamasi tik tokiais tikslais, kuriais tos institucijos davė sutikimą.

Kontaktiniu centru paskirta kompetentinga valdžios institucija gautą informaciją gali perduoti kitoms kompetentingoms valdžios institucijoms, tačiau šios informacijos kitoms įstaigoms arba fiziniams ar juridiniams asmenims ji neperduoda neturėdama aiškaus ją atskleidusių kompetentingų valdžios institucijų sutikimo ir tik tokiais tikslais, kuriais tos institucijos davė sutikimą, išskyrus tinkamai pagrįstas aplinkybes, kuriomis jis nedelsdamas apie tai praneša informaciją pateikusiam kontaktiniam centrui.

4. Kompetentinga valdžios institucija gali atsisakyti vykdyti prašymą bendradarbiauti atliekant tyrimą ar priežiūrą arba keistis informacija, kaip numatyta 3 dalyje, tik tais atvejais, kai:

a) toks tyrimas, patikra vietoje, priežiūra arba keitimasis informacija gali pakenkti pašymą gavusios valstybės narės suverenitetui, saugumui ar viešajai tvarkai;

b) prašymą gavusios valstybės narės institucijose jau pradėtas teismo procesas dėl tų pačių veiksmų ir tų pačių asmenų atžvilgiu;

c) prašymą gavusioje valstybėje narėje jau priimtas galutinis teismo sprendimas dėl tų pačių asmenų ir tų pačių veiksmų.

Tokio atsisakymo atveju kompetentinga valdžios institucija atitinkamai apie tai praneša prašymą pateikusiai kompetentingai valdžios institucijai, pateikdama kuo išsamesnę informaciją.

37 straipsnis

Atskirų valstybių narių kompetentingų valdžios institucijų nesutarimų sprendimas

Kompetentingos valdžios institucijos gali perduoti klausimą EBI, kai prašymas dėl bendradarbiavimo, ypač dėl keitimosi informacija, atmetamas arba į jį neatsižvelgiama per pagrįstą laikotarpį, ir prašyti EBI pagalbos pagal Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 19 straipsnį. Tokiais atvejais EBI gali imtis veiksmų pagal tuo straipsniu jai suteiktus įgaliojimus ir visi EBI pagal tą straipsnį priimti privalomi sprendimai yra privalomi atitinkamoms kompetentingoms valdžios institucijoms neatsižvelgiant į tai, ar tos kompetentingos institucijos yra EBI narės.

14 SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

38 straipsnis

Sankcijos

1. Valstybės narės nustato taisykles dėl sankcijų, taikytinų už nacionalinių nuostatų, priimtų remiantis šia direktyva, pažeidimus, ir imasi visų jų įgyvendinimui užtikrinti būtinų priemonių. Tos sankcijos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.

2. Valstybės narės nustato, kad kompetentinga valdžios institucija gali viešai paskelbti apie administracines sankcijas, kurios bus paskirtos už priemonių, priimtų perkeliant šią direktyvą į nacionalinę teisę, pažeidimą, nebent toks viešas paskelbimas galėtų sukelti rimtą grėsmę finansų rinkoms arba pernelyg pakenkti susijusioms šalims.

39 straipsnis

Ginčų sprendimo mechanizmai

1. Valstybės narės užtikrina, kad prireikus naudojantis esamomis įstaigomis būtų nustatytos tinkamos ir veiksmingos skundų pateikimo ir teisių gynimo procedūros dėl su kredito sutartimis susijusių ginčų tarp vartotojų ir kreditorių, kredito tarpininkų ir paskirtųjų tarpininkų sprendimo neteismine tvarka. Valstybės narės užtikrina, kad tokios procedūros būtų taikomos kreditoriams ir kredito tarpininkams bei apimtų paskirtųjų atstovų veiklą.

2. Valstybės narės reikalauja, kad įstaigos, atsakingos už vartotojų ginčų sprendimą neteisimine tvarka, bendradarbiautų, jog būtų galima spręsti tarpvalstybinius ginčus dėl kredito sutarčių.

40 straipsnis

Igaliojimų delegavimas

1. Igaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

2. 14 straipsnio 9 dalyje ir 17 straipsnio 8 dalyje nurodyti igaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami neribotam laikotarpiui nuo 2014 m. kovo 20 d.

3. Europos Parlamentas ir Taryba gali bet kada atšaukti 14 straipsnio 9 dalyje ir 17 straipsnio 8 dalyje nurodytus deleguotuosius igaliojimus. Sprendimu dėl igaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti igaliojimai. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų teisėtumui.

4. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama tuo pačiu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.

5. Pagal 14 straipsnio 9 dalį ir 17 straipsnio 8 dalį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tik tuo atveju, jeigu per tris mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas trimis mėnesiais.

41 straipsnis

Privalomas šios direktyvos pobūdis

Valstybės narės užtikrina, kad:

- a) vartotojai negalėtų atsisakyti teisių, kurios jiems suteikiamos pagal nacionalinę teisę, kuria perkeliama ši direktyva;
- b) priemonių, kurias jos priima perkeldamos šią direktyvą į nacionalinę teisę, laikymosi negalėtų būti išvengiama, jeigu dėl to vartotojai galėtų netekti šia direktyva suteikiamos apsaugos dėl to, kaip suformuluojamos sutarčių nuostatos, visų pirma dėl kredito sutarčių, kurioms taikoma ši direktyva, įtraukimo į kredito sutartis, kurių pobūdis arba tikslas suteiktų galimybę išvengti tų priemonių taikymo.

42 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės ne vėliau kaip 2016 m. kovo 21 d. priima ir paskelbia įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Jos nedelsdamos pateikia Komisijai tų teisės aktų nuostatų tekstą.

2. 1 dalyje nurodytas nuostatas valstybės narės taiko nuo 2016 m. kovo 21 d.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

3. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų pagrindinių nuostatų tekstus.

43 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Ši direktyva netaikoma kredito sutartims, sudarytoms anksčiau nei 2016 m. kovo 21 d.

2. Kredito tarpininkai, kurie anksčiau nei 2016 m. kovo 21 d. jau vykdo 4 straipsnio 5 punkte nustatytą kredito tarpininkavimo veiklą ir kurie pagal buveinės valstybės narės, kuri perkelia šią direktyvą į nacionalinę teisę, nacionalinėje teisėje nustatytas sąlygas dar nebuvo įgalioti, gali toliau vykdyti šią veiklą laikydamiesi nacionalinės teisės iki 2017 m. kovo 21 d. Jeigu kredito tarpininkas remiasi šia nukrypti leidžiančia nuostata, jis gali vykdyti veiklą tik savo buveinės valstybėje narėje, išskyrus atvejus, jei jis taip pat atitinka būtinus teisinius priimančiųjų valstybių narių reikalavimus.

3. Kreditoriai, kredito tarpininkai ir paskirtieji atstovai, vykdantys šioje direktyvoje reguliuojamą veiklą anksčiau nei 2014 m. kovo 20 d. turi įvykdyti nacionalinės teisės reikalavimus dėl 9 straipsnio perkėlimo į nacionalinę teisę ne vėliau kaip 2017 m. kovo 21 d.

44 straipsnis

Nuostata dėl peržiūros

Komisija ne vėliau kaip 2019 m. kovo 21 d. atlieka šios direktyvos peržiūrą. Per peržiūrą vertinamas nuostatų dėl vartotojų ir vidaus rinkos veiksmingumas ir tinkamumas.

Peržiūra apima šiuos aspektus:

- a) naudojimosi ESIL ir vartotojų supratimo bei pasitenkinimo įvertinimą;

- b) kitos atskleidžiamos ikisutartinės informacijos analizė;
- c) kredito tarpininkų ir kreditorių vykdomos tarpvalstybinės veiklos analizė;
- d) ne kredito įstaigų, siūlančių kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, rinkos raidos analizė;
- e) papildomų priemonių, įskaitant ne kredito įstaigų, siūlančių kredito sutartis dėl gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto, pasą, poreikio įvertinimą;
- f) poreikio nustatyti papildomas teises ir pareigas, susijusias su kredito sutarčių posutartiniu laikotarpiu, nagrinėjimą;
- g) įvertinimą, ar šios direktyvos taikymo sritis tebėra tinkama, atsižvelgiant į jos poveikį kitoms, pakaitinėms kredito formoms;
- h) įvertinimą, ar reikia papildomų priemonių siekiant užtikrinti gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto užtikrintų kredito sutarčių atsekamumą;
- i) gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto kainų tendencijų duomenų prieinamumo įvertinimą ir įvertinimą, kiek šiuos duomenis galima palyginti;
- j) įvertinimą, ar tebėra tinkama taikyti Direktyvą 2008/48/EB neužtikrintiems kreditams, kai kredito paskirtis yra gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto renovavimas, kai bendra kredito suma viršija didžiausios sumos ribą, nurodytą tos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies c punkte;
- k) įvertinimą, ar skelbimo apie sankcijas tvarka pagal 38 straipsnio 2 dalį yra užtikrinamas pakankamas skaidrumas;
- l) 11 straipsnio 6 dalyje ir 13 straipsnio 2 dalyje nurodytų įspėjimų proporcingumo ir papildomo įspėjimų apie riziką suderinimo galimybių įvertinimą.

45 straipsnis

Papildomos iniciatyvos dėl atsakingo skolinimo ir skolinimosi

Ne vėliau kaip 2019 m. kovo 21 d. Komisija pateikia išsamią ataskaitą, kurioje įvertinamos privataus tiesiogiai su kreditu

veikla susijusio pernelyg didelio išiskolinimo bendros problemos. Ji taip pat išnagrinėja poreikį prižiūrėti kredito registrus ir galimybę plėtoti lankstesnes ir patikimesnes rinkas. Su ta ataskaita prirėikus pateikiami pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.

46 straipsnis

Direktyvos 2008/48/EB pakeitimas

Direktyvos 2008/48/EB 2 straipsnyje įterpiama ši dalis:

„2a. Nepaisant 2 dalies c punkto, ši direktyva taip pat taikoma neužtikrintoms kredito sutartims, kurių paskirtis yra gyvenamosios paskirties nekilnojamojo turto renovavimas, kai bendra kredito suma viršija 75 000 EUR.“

47 straipsnis

Direktyvos 2013/36/ES dalinis keitimas

Į Direktyvą 2013/36/ES įterpiamas šis straipsnis:

„54a straipsnis

53 ir 54 straipsniais nedaromas poveikis tyrimų įgaliojimams, kurie Europos Parlamentui suteikiami pagal SESV 226 straipsnį.“

48 straipsnis

Reglamento (ES) Nr. 1093/2010 dalinis keitimas

Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 iš dalies keičiamas taip:

1. 13 straipsnio 1 dalies antra pastraipa pakeičiama taip:

„Jei Komisija priima techninį reguliavimo standartą, kuris yra tapatus Institucijos pateiktam techninio reguliavimo standarto projektui, laikotarpis, per kurį Europos Parlamentas ir Taryba gali pareikšti prieštaravimus, yra vienas mėnuo po pranešimo dienos. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva tas laikotarpis pratęsiamas pradiniu vieno mėnesio laikotarpiu ir gali būti pratęsiamas papildomu vieno mėnesio laikotarpiu.“

2. 17 straipsnio 2 dalies antra pastraipa pakeičiama taip:

„Nedarant poveikio 35 straipsnyje nustatytiems įgaliojimams, kompetentinga institucija nedelsdama pateikia Institucijai visą informaciją, kuri, Institucijos nuomone, yra būtina šiam tyrimui atlikti, įskaitant informaciją, kaip 1 straipsnio 2 dalyje nurodyti aktai yra taikomi laikantis Sąjungos teisės.“

49 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

50 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre 2014 m. vasario 4 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
M. SCHULZ

Tarybos vardu
Pirmininkas
E. VENIZELOS

I PRIEDAS

BENDROS KREDITO KAINOS METINĖS NORMOS (BKKMN) SKAIČIAVIMAS

I. Pagrindinė lygtis, kuria išreiškiamas išmokėtų lėšų ir grąžinimo įmokų bei mokesčių lygiavertiškumas.

Pagrindine lygtimi, pagal kurią nustatoma bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN), sulyginama kiekvienų metų bendra dabartinė išmokėtų lėšų ir bendra dabartinė grąžinimo įmokų ir mokesčių įmokų vertė, t. y.:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-t_k} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-s_l}$$

kur:

- X BKKMN,
- m paskutinio lėšų išmokėjimo eilės numeris,
- k lėšų išmokėjimo eilės numeris, todėl $1 \leq k \leq m$,
- C_k lėšų išmokėjimo k suma,
- t_k intervalas, išreiškiamas metais ir metų dalimis, nuo pirmo lėšų išmokėjimo dienos iki kiekvieno kito lėšų išmokėjimo dienos, taigi $t_1 = 0$,
- m' paskutinės grąžinimo įmokos ar mokesčių įmokos eilės numeris,
- l grąžinimo įmokos arba mokesčių įmokos eilės numeris,
- D_l grąžinimo įmokos arba mokesčių įmokos suma,
- s_l intervalas, išreiškiamas metais ir metų dalimis, nuo pirmo lėšų išmokėjimo dienos iki kiekvienos grąžinimo įmokos arba mokesčių įmokos dienos.

Pastabos:

- a) Abiejų sutarties šalių skirtingu metu sumokėtos sumos nebūtinai turi būti vienodo dydžio ir nebūtinai turi būti mokamos vienodais intervalais.
- b) Pradžios data yra pirmo lėšų išmokėjimo data.
- c) Apskaičiuojant naudojami laiko intervalai tarp datų išreiškiami metais arba metų dalimis. Remiamasi prielaida, kad metus sudaro 365 dienos (arba 366 dienos keliamaisiais metais), 52 savaitės arba 12 vienodos trukmės mėnesių. Remiamasi prielaida, kad vienodos trukmės mėnesį sudaro 30,41666 dienos (t. y. 365/12), neatsižvelgiant į tai, ar metai keliamieji.

Jei apskaičiuojant naudojami laiko intervalai tarp datų negali būti išreiškiami sveikuoju savaitių, mėnesių ar metų skaičiumi, laiko intervalai išreiškiami sveikuoju vieno iš tų laikotarpių skaičiumi kartu su dienų skaičiumi. Jei naudojamos dienos:

- i) skaičiuojama kiekviena diena, įskaitant savaitgalius ir šventines dienas;
  - ii) vienodo ilgio laikotarpiai ir po to dienos skaičiuojami atgaline tvarka iki pradinio lėšų išmokėjimo datos;
  - iii) laikotarpio trukmė dienomis apskaičiuojama neįskaitant pirmos dienos ir įskaitant paskutinę dieną ir išreikiama metais, šį laikotarpį padalijant iš visų metų dienų skaičiaus (365 arba 366 dienų), skaičiuojant atgaline tvarka nuo paskutinės dienos iki tos pačios praėjusių metų dienos.
- d) Skaičiavimo rezultatas išreiškiamas bent dešimtosios dalies po kablelio tikslumu. Jeigu skaitmuo, einantis po dešimtosios dalies, yra lygus 5 arba yra didesnis, prieš jį esantis tos dešimtosios dalies skaitmuo padidinamas vienetu.

- e) Lygtį galima perrašyti naudojant vieną sumą ir srautų (A_k) sąvoką; šie srautai bus teigiami arba neigiami, kitaip tariant, sumokėti arba gauti laikotarpiais nuo 1 iki n , kurie išreiškiami metais, t. y.:

$$S = \sum_{k=1}^n A_k (1 + X)^{-kt},$$

S yra dabartinis srautų balansas. Jeigu tikslas yra išlaikyti srautų lygiavertiškumą, ši vertė bus lygi nuliui.

II. Papildomos prielaidos, skirtos BKKMN apskaičiuoti:

- a) jeigu kredito sutartyje vartotojui suteikiama teisė į laisvą lėšų išmokėjimą, laikoma, kad bendra kredito suma išmokėtina iš karto ir visa;
- b) jeigu kredito sutartyje numatomi skirtingi lėšų išmokėjimo būdai su skirtingais mokesčiais arba kredito palūkanų normomis, laikoma, kad bendra kredito suma išmokėtina taikant didžiausius mokesčius ir kredito palūkanų normas, kurios taikomos daugiausia naudojamam lėšų išmokėjimo mechanizmui pagal šios kategorijos kredito sutartį;
- c) jeigu kredito sutartyje vartotojui iš esmės suteikiama teisė į laisvą lėšų išmokėjimą, tačiau kartu su skirtingais lėšų išmokėjimo būdais taip pat numatomi kredito sumos ir laikotarpio apribojimai, laikoma, kad kredito suma išmokėtina anksčiausią kredito sutartyje numatytą datą laikantis minėtų apribojimų, taikomų lėšų išmokėjimui;
- d) jei ribotam laikotarpiui ar sumai siūlomos skirtingos skolinimosi normos ir mokesčiai, laikoma, kad didžiausia skolinimosi norma ir mokesčiai yra visos kredito sutarties galiojimo trukmės skolinimosi norma ir mokesčiai;
- e) kredito sutarčių, kurių pradiniam laikotarpiui nustatoma fiksuotoji kredito palūkanų norma, o to laikotarpio pabaigoje nustatoma nauja kredito palūkanų norma, kuri vėliau periodiškai koreguojama taikant sutartą rodiklį arba vidinę orientacinę normą, atveju BKKMN apskaičiuojama darant prielaidą, kad fiksuotosios kredito palūkanų normos galiojimo laikotarpio pabaigoje kredito palūkanų norma yra tokia pati kaip ir tuo metu, kai, remiantis sutarto rodiklio verte ar vidine orientacine norma tuo metu, apskaičiuojama BKKMN, bet ne mažesnė nei fiksuotoji kredito palūkanų norma;
- f) jeigu dėl kreditui taikytinos viršutinės ribos dar nesutarėta, laikoma, kad viršutinė riba yra 170 000 EUR. Kredito sutarčių, kurių paskirtis nėra įgyti arba išlaikyti teisę į nekilnojamąjį turtą arba žemę, kitais nei neapibrėžtųjų įsipareigojimų ar garantijų atvejais, lėšų poreikvojimo, atidėto debeto kortelių ar kredito kortelių atžvilgiu laikoma, kad ši viršutinė riba yra 1 500 EUR;
- g) kredito sutarčių, kitais nei lėšų poreikvojimo, trumpalaikių paskolų, bendros nuosavybės kredito sutarčių, neapibrėžtųjų įsipareigojimų ar garantijų ir neterminuotų kredito sutarčių atvejais, kaip nustatyta i, j, k, l ir m punktuose pateiktose prielaidose:
  - i) jeigu negalima nustatyti pagrindinės paskolos sumos grąžinimo datos ar sumos, kurią vartotojas turi mokėti, laikoma, kad grąžinimo įmoka sumokama anksčiausią kredito sutartyje numatytą datą ir grąžinama mažiausia kredito sutartyje numatyta suma;
  - ii) jeigu negalima nustatyti intervalo tarp pradinio lėšų išmokėjimo datos ir pirmosios įmokos, kurią turi sumokėti vartotojas, datos, laikoma, kad intervalas yra trumpiausias naudojamas intervalas;
- h) jei, remiantis kredito sutartimi arba g, i, j, k, l ir m punktuose pateiktomis prielaidomis, negalima nustatyti įmokos, kurią vartotojas turi mokėti, datos ar sumos, laikoma, kad įmoka mokama iki kreditoriaus nurodytų datų bei jo nustatytais sąlygomis, o kai jos nežinomos:
  - i) palūkanų mokesčiai mokami kartu su pagrindinės paskolos sumos grąžinimo įmokomis;
  - ii) kaip atskira suma apskaičiuoti ne palūkanų mokesčiai sumokami kredito sutarties sudarymo dieną;
  - iii) kaip keletas įmokų apskaičiuoti nepalūkanų mokesčiai mokami reguliariais intervalais, pradedant nuo pirmosios pagrindinės paskolos sumos grąžinimo įmokos dienos; jeigu tokių įmokų sumos nėra žinomos, laikoma, kad jos yra vienodo dydžio;
  - iv) galutine įmoka padengiamas pagrindinės paskolos sumos, palūkanų ir kitų mokesčių, jeigu jų yra, likutis;

- i) kredito su galimybe pereinoti sąskaitos lėšas atveju laikoma, kad bendra kredito suma turi būti visiškai išmokėta per visą kredito sutarties trukmę. Jeigu kredito su galimybe pereinoti sąskaitos lėšas trukmė nėra žinoma, BKKMN apskaičiuojama darant prielaidą, kad kredito trukmė yra trys mėnesiai;
- j) trumpalaikės paskolos atveju laikoma, kad bendra kredito suma turi būti visiškai išmokėta per visą kredito sutarties trukmę. Jeigu kredito sutarties trukmė nėra žinoma, BKKMN apskaičiuojama darant prielaidą, kad kredito trukmė yra 12 mėnesių;
- k) neterminuotos kredito, išskyrus kreditą su galimybe pereinoti sąskaitos lėšas ir trumpalaikę paskolą, sutarties atveju laikoma, kad:
- i) kredito sutarčių, kurių paskirtis – įgyti arba išlaikyti nuosavybės teises į nekilnojamąjį turtą, atveju kreditas suteikiamas 20 metų laikotarpiui, skaičiuojant nuo pradinio lėšų išmokėjimo, ir kad galutine vartotojo įmoka padengiamas pagrindinės paskolos sumos, palūkanų ir kitų mokesčių, jeigu jų yra, likutis; kredito sutarčių, kurių paskirtis nėra įgyti arba išlaikyti nuosavybės teises į nekilnojamąjį turtą arba kurių lėšos yra išmokamos naudojant atidėto debeto korteles ar kredito korteles, atveju šis laikotarpis yra vieneri metai;
- ii) pagrindinę paskolos sumą vartotojas grąžina mokėdamas vienodas mėnesines įmokas, pradedamas mokėti praėjus vienam mėnesiui nuo pradinio lėšų išmokėjimo dienos. Tačiau tais atvejais, kai pagrindinė paskolos suma turi būti visiškai grąžinta sumokant tik vieną įmoką per kiekvieną mokėjimo laikotarpį, laikoma, kad lėšos vėliau išmokamos ir vartotojas visą pagrindinę paskolos sumą grąžina per vienerius metus. Palūkanos ir kiti mokesčiai taikomi atsižvelgiant į minėtą lėšų išmokėjimą ir pagrindinės paskolos sumos grąžinimo įmokas bei į kredito sutarties nuostatas.
- Taikant šį punktą, neterminuota kredito sutartis laikoma neterminuotos trukmės kredito, įskaitant kreditą, kuris turi būti visiškai grąžintas per nustatytą laikotarpį arba jam pasibaigus, tačiau jį grąžinus lėšos gali būti vėl išmokėtos, sutartimi;
- l) neapibrėžtųjų įsipareigojimų arba garantijų atveju laikoma, kad bendra kredito suma turi būti visiškai išmokėta sumokant vieną sumą ankstesnę iš šių datų:
- a) vėliausią pagal kredito sutartį, kuri yra galimas neapibrėžtojo įsipareigojimo arba garantijos pagrindas, leidžiamą lėšų išmokėjimo datą arba
- b) kredito sutarties atnaujinimo atveju – pradinio laikotarpio pabaigoje, prieš atnaujinant sutartį;
- m) bendros nuosavybės kredito sutarčių atveju:
- i) laikoma, kad vartotojų įmokos sumokėtos vėliausią pagal kredito sutartį leidžiamą datą ar datas;
- ii) laikoma, kad nekilnojamojo turto, kuriuo užtikrinama bendros nuosavybės kredito sutartis, vertės procentinis padidėjimas ir sutartyje nurodyto infliacijos indekso dydis yra procentinis dydis, lygus didesniajam esamam centrinio banko tiksliniam infliacijos lygiui arba infliacijos lygiui valstybėje narėje, kurioje nekilnojamas turtas yra kredito sutarties sudarymo metu, arba 0 %, jei tie procentiniai dydžiai yra neigiami.

II PRIEDAS

EUROPOS STANDARTINIS INFORMACIJOS LAPAS (ESIL)

A DALIS

Šio pavyzdžio tekstas pateikiamas Europos standartiniame informacijos lape. Nuorodos laužtiniuose skliaustuose pakeičiamos atitinkama informacija. Instrukcijos kreditoriui arba, kai taikoma, kredito tarpininkui, kaip užpildyti ESIL, pateikti B dalyje.

Kai yra žodžiai „kai taikoma“, kreditorius pateikia reikiamą informaciją, jei informacija yra svarbi kredito sutarčiai. Jei informacija yra nesvarbi, kreditorius išbraukia šią informaciją ar visą skirsnį (pvz., tais atvejais, kai skirsnis netaikomas). Tais atvejais, kai išbraukiamas visas skirsnis, ESIL dalių numeracija atitinkamai pakeičiama.

Toliau nurodyta informacija pateikiama viename dokumente. Naudojamas šriftas turi būti aiškiai įskaitomas. Informacijos elementams paryškinti naudojamas pusjuodis šriftas, kitos spalvos fonas arba didesnės raidės. Visi taikomi išpėjimai apie riziką paryškunami.

ESIL pavyzdys

(Įvadas)
<p>Šis dokumentas parengtas [kam, vartotojo vardas, pavardė] [dabartinė data].</p> <p>Šis dokumentas parengtas remiantis informacija, kurią mums pateikėte, ir atsižvelgiant į esamas sąlygas finansų rinkoje.</p> <p>Toliau pateikta informacija galioja [galiojimo data], (kai taikoma) išskyrus palūkanų normą ir kitas išlaidas. Po tos dienos informacija gali keistis pagal rinkos sąlygas.</p> <p>(Kai taikoma) Šis dokumentas neįpareigoja kreditoriaus [kreditoriaus pavadinimas] suteikti paskolą.</p>
1. Skolintojas
<p>[Pavadinimas]</p> <p>[Telefono numeris]</p> <p>[Geografinis adresas]</p> <p>(Neprivaloma) [E. pašto adresas]</p> <p>(Neprivaloma) [Fakso numeris]</p> <p>(Neprivaloma) [Interneto svetainės adresas]</p> <p>(Neprivaloma) [Kontaktinis asmuo / centras]</p> <p>(Kai taikoma, informacija, ar suteikiamos ir konsultacinės paslaugos:) [(vertinę Jūsų poreikius ir padėti, rekomenduojame jums paimti šį kreditą. / Nerekomenduojame Jums paimti šio konkretaus kredito. Vis dėlto atsižvelgdami į Jūsų atsakymus į kai kuriuos klausimus, suteikiame Jums informaciją apie šį kreditą, kad galėtumėte patys pasirinkti.)]</p>
2. (Kai taikoma) Kredito tarpininkas
<p>[Pavadinimas]</p> <p>[Telefono numeris]</p> <p>[Geografinis adresas]</p>

<p>(Neprivaloma) [E. pašto adresas]</p> <p>(Neprivaloma) [Fakso numeris]</p> <p>(Neprivaloma) [Interneto svetainės adresas]</p> <p>(Neprivaloma) [Kontaktinis asmuo / centras]</p> <p>(Kai taikoma, [informacija, ar suteikiamos ir konsultacinės paslaugos]) [(Ivertinę Jūsų poreikius ir padėti rekomenduojame jums paimti šį kreditą. / Nerekomenduojame Jums paimti šio konkretaus kredito. Vis dėlto atsižvelgdami į Jūsų atsakymus į kai kuriuos klausimus, suteikiame Jums informaciją apie šį kreditą, kad galėtumėte patys pasirinkti.)]</p> <p>[Atlyginimas]</p>
<p>3. Pagrindiniai paskolos ypatumai</p>
<p>Suteikiamos paskolos suma ir valiuta: [vertė] [valiuta]</p> <p>(Kai taikoma) Ši paskola suteikiama ne [nacionalinė skolininko valiuta].</p> <p>(Kai taikoma) Jūsų paskolos vertė, išreikšta [nacionalinė skolininko valiuta], gali pasikeisti.</p> <p>(Kai taikoma) Pavyzdžiui, jeigu [nacionalinė skolininko valiuta] vertė sumažėtų 20 % palyginti su [kredito valiuta], Jūsų paskolos vertė padidėtų iki [įrašyti sumą nacionaline skolininko valiuta]. Tačiau padidėti gali ir daugiau, jeigu [nacionalinė skolininko valiuta] vertė sumažės daugiau kaip 20 %.</p> <p>(Kai taikoma) Didžiausia Jūsų paskolos vertė bus [įrašyti sumą nacionaline skolininko valiuta]. (Kai taikoma) Jeigu Jūsų kredito suma pasieks [įrašyti sumą nacionaline skolininko valiuta], Jūs gausite išpėjimą. (Kai taikoma) Jūs turėsite galimybę [nurodyti teisę iš naujo derėtis dėl paskolos užsienio valiuta sąlygų arba teisę konvertuoti paskolos valiutą į [atitinkama valiuta].</p> <p>Paskolos trukmė: [trukmė]</p> <p>[Paskolos rūšis]</p> <p>[Taikomos palūkanų normos rūšis]</p> <p>Visa grąžintina suma</p> <p>Tai reiškia, kad turėsite sumokėti [suma] už kiekvieną pasiskolintą [valiutos vienetą].</p> <p>(Kai taikoma) Šios paskolos sutarties galiojimo laikotarpiu [laikotarpio dalį] mokėsite tik palūkanas. Kredito termino pabaigoje Jūs vis dar būsite skolingas [įrašyti paskolos, pagal kurios sutartį mokamos tik palūkanos, sumą].</p> <p>(Kai taikoma) Turto vertė, į kurią atsižvelgiama rengiant šį informacijos lapą: [įrašyti sumą]</p> <p>(Kai taikoma) Didžiausia galima paskolos suma pagal turto vertę [įrašyti koeficientą] arba mažiausia turto vertė, kurios reikia pavyzdyje nurodytai sumai pasiskolinti [įrašyti sumą].</p> <p>(Kai taikoma) [Garantija]</p>
<p>4. Palūkanų norma ir kitos išlaidos</p>
<p>Bendros kredito kainos metinė norma (BKKMN) yra bendra paskolos kaina, išreikšta metiniu procentiniu dydžiu. BKKMN nurodoma, kad jums būtų lengviau palyginti skirtingus pasiūlymus.</p> <p>Jūsų paskolai taikoma BKKMN yra [BKKMN].</p>

<p>Ją sudaro:</p> <p>Palūkanų norma [vertė procentais arba, kai taikoma, nurodoma orientacinė norma ir procentinis kreditoriaus maržos dydis]</p> <p>[Kiti BKKMN komponentai]</p> <p>Vienkartinės išlaidos</p> <p>(Kai taikoma) Jūs turėsite sumokėti mokestį šiai paskolai užregistruoti. [Įrašyti mokesčio sumą, jei žinoma, arba skaičiavimo būdą.]</p> <p>Periodinės išlaidos</p> <p>(Kai taikoma) Ši BKKMN apskaičiuojama remiantis prielaidomis dėl palūkanų normos.</p> <p>(Kai taikoma) Kadangi Jūsų paskola [Jūsų paskolos dalis] yra kintamosios palūkanų normos paskola, faktinė BKKMN gali skirtis nuo šios BKKMN, jeigu pasikeičia Jūsų paskolos palūkanų norma. Pavyzdžiui, jeigu palūkanų norma padidėtų iki [B dalyje aprašytas scenarijus], BKKMN galėtų padidėti iki [įrašyti paaiškinamąjį BKKMN pagal tą scenarijų].</p> <p>(Kai taikoma) Atkreipkite dėmesį į tai, kad ši BKKMN apskaičiuojama remiantis prielaida, kad palūkanų norma per visą sutarties trukmę išliks tokio lygio, koks nustatytas pradiniam laikotarpiui.</p> <p>(Kai taikoma) Toliau nurodytos išlaidos skolintojui nėra žinomos, todėl į BKKMN jos neįtrauktos: [Išlaidos]</p> <p>(Kai taikoma) Jūs turėsite sumokėti mokestį šiai paskolai užregistruoti.</p> <p>Įsitikinkite, ar žinote apie visus kitus mokesčius ir išlaidas, susijusius su Jūsų paskola.</p>
<p>5. Įmokų periodiškumas ir skaičius</p>
<p>Grąžinimo įmokų periodiškumas: [periodiškumas]</p> <p>[Įmokų skaičius] [skaičius]</p>
<p>6. Kiekvienos dalinės įmokos suma</p>
<p>[suma] [valiuta]</p> <p>Jūsų pajamos gali keistis. Pagalvokite, ar tuo atveju, jeigu Jūsų pajamos sumažėtų, vis dar galėtumėte mokėti [periodiškumas] grąžinimo dalines įmokas.</p> <p>(Kai taikoma) Kadangi šios paskolos sutarties trukmės laikotarpiu [laikotarpio dalį] mokėsite tik palūkanas, jums reikės atskirai pasirūpinti, kaip grąžinti [įrašyti paskolos, pagal kurios sutartį mokamos tik palūkanos, sumą] – kurią vis dar būsite skolingas suėjus kredito terminui. Nepamirškite pridėti papildomų mokėjimų, kuriuos turėsite atlikti, kad sumokėtumėte čia nurodytą dalinės įmokos sumą.</p> <p>(Kai taikoma) Šios paskolos [šios paskolos dalies] palūkanų norma gali keistis. Tai reiškia, kad Jūsų dalinių įmokų suma gali padidėti arba sumažėti. Pavyzdžiui, jeigu palūkanų norma padidėtų iki [B dalyje aprašytas scenarijus], Jūsų įmokos gali padidėti iki [įrašyti dalinės įmokos sumą pagal scenarijų].</p> <p>(Kai taikoma) Jūsų mokėtinos sumos vertė, išreikšta [nacionalinė skolininko valiuta], gali keistis kiekvieną [dalinės įmokos periodiškumas]. (Kai taikoma) Jūsų įmokos gali padidėti iki [įrašyti didžiausią sumą nacionaline skolininko valiuta] kiekvieną [įrašyti laikotarpį]. (Kai taikoma) Pavyzdžiui, jeigu [nacionalinė skolininko valiuta] vertė sumažėtų 20 % palyginti su [kredito valiuta], Jūs turėtumėte papildomai mokėti [įrašyti sumą nacionaline skolininko valiuta] kiekvieną [įrašyti laikotarpį]. Jūsų įmokos gali padidėti dar labiau.</p> <p>(Kai taikoma) Valiutos kursas, kuriuo remiamasi konvertuojant Jūsų grąžinimo įmoką [kredito valiuta] į [nacionalinė skolininko valiuta] bus [data] [valiutos kursą skelbiančios įstaigos pavadinimas] paskelbtas kursas, arba jis bus [data] apskaičiuojamas pagal [įrašyti lyginamojo standarto ar skaičiavimo metodo pavadinimą].</p>

(Kai taikoma) [Informacija apie susietuosius taupymo produktus, atidėtu palūkanų mokėjimu grindžiamas paskolas]
7. (Kai taikoma) Paaškinamoji grąžinimo įmokų lentelė
<p>Šioje lentelėje nurodytos įmokos, kurias reikės mokėti kas [periodiškumas].</p> <p>Šios dalinės įmokos (skiltis [atitinkamas Nr.]) yra mokėtinų palūkanų suma (skiltis [atitinkamas Nr.]), kai taikoma, sumokėta pagrindinė paskolos suma (skiltis [atitinkamas Nr.]) ir, kai taikoma, kitos išlaidos (skiltis [atitinkamas Nr.]). (Kai taikoma) Kitoje išlaidų skiltyje nurodytos išlaidos yra susijusios su [išlaidų sąrašas]. Negrąžinta pagrindinė paskolos suma (skiltis [atitinkamas Nr.]) – likusi negrąžinta paskolos dalis po kiekvienos dalinės įmokos.</p> <p>[Lentelė]</p>
8. Papildomos pareigos
<p>Kad galėtų pasinaudoti šiame dokumente apibūdintomis skolinimo sąlygomis, paskolos gavėjas privalo vykdyti šias pareigas.</p> <p>[Pareigos]</p> <p>(Kai taikoma) Atkreipkite dėmesį į tai, kad nevykdant šių pareigų šiame dokumente apibūdintos skolinimo sąlygos (įskaitant palūkanų normą) gali keistis.</p> <p>(Kai taikoma) Prašome atkreipti dėmesį į tai, kokios galimos pasekmės, jei vėlesniame etape nebeteikiamos tam tikros su paskola susijusios papildomos paslaugos:</p> <p>[Pasekmės]</p>
9. Išankstinis grąžinimas
<p>Turite galimybę šią paskolą, visą arba dalimis, grąžinti anksčiau.</p> <p>(Kai taikoma) [Sąlygos]</p> <p>(Kai taikoma) Sutarties pabaigos mokestis: [įrašyti sumą arba, jei neįmanoma, nurodyti skaičiavimo metodą]</p> <p>(Kai taikoma) Jeigu nuspręstumėte šią paskolą grąžinti anksčiau, prašome susisiekti su mumis, kad sužinotumėte konkretų sutarties pabaigos mokestį, galiojantį tuo metu.</p>
10. Lanksčios sutarčių ypatybės
<p>(Kai taikoma) [Informacija apie perkeliamumą (subrogaciją)] Jūs galite perleisti paskolą kitam [skolintojui] [arba] [turtui]. [įrašyti sąlygas]</p> <p>(Kai taikoma) Jūs galite perleisti paskolą kitam [skolintojui] [arba] [turtui].</p> <p>(Kai taikoma) Papildomi ypatumai: [įrašyti B dalyje išvardytų papildomų ypatumų paaškinimą ir (neprivaloma) kitų skolininko siūlomų, į kredito sutartį įtraukiamų ypatumų, nepaminėtų ankstesniuose skirsniuose, paaškinimą].</p>
11. Kitos skolininko teisės
<p>(Kai taikoma) Nuo [apsvarstymo laikotarpio pradžios laikas] Jūs galite [apsvarstymo laikotarpio trukmė] svarstyti, ar priimti atsakomybę imti šią paskolą. (Kai taikoma) Kai iš skolintojo gaunate kredito sutartį, galite jos nepriimti iki [apsvarstymo laikotarpio trukmė].</p> <p>(Kai taikoma) Po [laikas, kai prasideda sutarties atsisakymo laikotarpis] [sutarties atsisakymo laikotarpio ilgis] galite pasinaudoti savo teise atsisakyti sutarties. [sąlygos] [įrašyti procedūrą].</p>

<p>(Kai taikoma) Jeigu per tą laikotarpį perkate arba parduodate turtą, susijusį su šia kredito sutartimi, galite netekti savo teisės atsisakyti sutarties.</p> <p>(Kai taikoma) Jeigu nuspręstumėte pasinaudoti teise atsisakyti [kredito sutarties], prašom patikslinti, ar jums tebebus privalomos Jūsų kitos su paskola susijusios pareigos [įskaitant [8 skirsnyje nurodytas] su paskola susijusias papildomas paslaugas].</p>
12. Skundai
<p>Jeigu turite skundą, prašom kreiptis į [nurodyti vidaus kontaktinį centrą ir informacijos apie procedūrą teikėją].</p> <p>(Kai taikoma) Ilgiausia skundo nagrinėjimo trukmė [trukmė]</p> <p>(Kai taikoma) [Jeigu Jūsų netenkina mūsų pasiūlytas skundo sprendimo būdas,] galite taip pat kreiptis į: [rašyti išorės įstaigos, į kurią galima kreiptis neteisminio ginčų sprendimo ir teisių gynimo klausimais, pavadinimą] (kai taikoma) arba galite kreiptis į FIN-NET informacijos apie atitinkamą įstaigą Jūsų šalyje.</p>
13. Pasekmės paskolos gavėjui su paskola susijusių įsipareigojimų nevykdymo atveju
<p>[Įsipareigojimų nevykdymo rūšys]</p> <p>[Finansinės ir (arba) teisinės pasekmės]</p> <p>Jeigu Jums kiltų sunkumų mokant [periodines] įmokas, nedelsdami su mumis susisiekitė, kad ieškotume galimų sprendimų.</p> <p>(Kai taikoma) Jeigu nemokėsite įmokų, kraštutiniu atveju jūsų namai gali būti perimti.</p>
(Kai taikoma) 14. Papildoma informacija
<p>(Kai taikoma) [Nurodoma kredito sutarčiai taikoma teisė].</p> <p>(Jeigu skoliniojas ketina naudoti kitą nei ESIL kalbą) Informacija ir sutarties sąlygos bus išdėstytos [kalba]. Kredito sutarties galiojimo laikotarpiu, jums sutikus, mes ketiname siųsti pranešimus [kalba / kalbomis].</p> <p>[Rašyti pareiškimą dėl teisės atitinkamai gauti kredito sutarties projektą arba pasiūlymą jį pateikti.]</p>
15. Priežiūros institucija
<p>Skolinioją prižiūri [priežiūros institucijos (-ų) pavadinimas (-ai) ir interneto svetainės adresas (-ai)]</p> <p>(Kai taikoma) Šį kredito tarpininką prižiūri [priežiūros institucijos pavadinimas ir interneto svetainės adresas].</p>

B DALIS

ESIL pildymo instrukcijos

Pildant ESIL laikomasi bent šių instrukcijų. Vis dėlto valstybės narės gali patikslinti ar nustatyti išsamesnes ESIL pildymo instrukcijas.

Skirsnis „Įvadas“

- Galiojimo data yra tinkamai paryškinama. Šiame skirsnyje „galiojimo data“ reiškia laikotarpį, per kurį ESIL pateikta informacija, pavyzdžiui, skolinimosi norma, liks nepakeista ir taikoma, jei kreditorius nuspręstų per šį laikotarpį suteikti kreditą. Tais atvejais, kai taikoma skolinimosi norma ir kitos išlaidos priklauso nuo pagrindinių obligacijų pardavimo rezultatų, skolinimosi norma ir kitos išlaidos gali skirtis nuo nurodytųjų. Tik tokiomis aplinkybėmis yra nurodoma, kad galiojimo data nebegalioja skolinimosi normai ir kitoms išlaidoms pridodant žodžius: „išskyrus palūkanų normą ir kitas išlaidas“.

„1 skirsnis. Skolintojas“

1. Kreditoriaus pavadinimas, telefono numeris ir geografinis adresas yra kontaktinė informacija, kurią vartotojas gali naudoti būsimam susirašinėjimui.
2. Neprivaloma nurodyti e. pašto adreso, fakso numerio, interneto svetainės adreso ir kontaktnio asmens / centro.
3. Pagal Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnį, jei siūlomas nuotolinis sandoris, kreditorius nurodo, kai taikoma, vartotojo gyvenamosios vietos valstybėje narėje įsisteigusio savo atstovo pavadinimą ir geografinį adresą. Nurodyti kredito teikėjo atstovo telefono numerį, e. pašto adresą ir tinklalapio adresą nėra privaloma.
4. Jeigu 2 skirsnis netaikomas, kreditorius, naudodamas A dalyje pateiktą formuluotę, informuoja vartotoją, ar teikiamos konsultacinės paslaugos ir koku pagrindu jos teikiamos.

(Kai taikoma) „2 skirsnis. Kredito tarpininkas“

Jeigu kredito tarpininkas vartotojui teikia informaciją apie produktą, tas tarpininkas pateikia ir šią informaciją:

1. Kredito tarpininko pavadinimas, telefono numeris ir geografinis adresas – kontaktinė informacija, kurią vartotojas gali naudoti būsimam susirašinėjimui.
2. Neprivaloma nurodyti e. pašto adreso, fakso numerio, interneto svetainės adreso ir kontaktnio asmens / centro.
3. Kreditoriaus tarpininkas, naudodamas A dalyje pateiktas formuluotes, informuoja vartotoją, ar teikiamos konsultacinės paslaugos ir koku pagrindu jos yra teikiamos.
4. Paaškinimas, kaip mokamas atlyginimas kredito tarpininkui. Jeigu gaunami komisiniai iš kreditoriaus, tai yra suma ir, kai skiriasi nuo 1 skirsnyje nurodyto pavadinimo, nurodomas kreditoriaus pavadinimas.

„3 skirsnis. Pagrindiniai paskolos ypatumai“

1. Šiame skirsnyje aiškiai paaškinami pagrindiniai kredito ypatumai, be kita ko, vertė ir valiuta ir galima rizika, susijusi su skolinimosi norma, įskaitant kreditus, nurodytus 8 punkte, ir amortizavimo struktūrą.
2. Jeigu kredito valiuta skiriasi nuo vartotojo nacionalinės valiutos, kreditorius nurodo, kad vartotojui bus reguliariai teikiami išpėjimai bent kai valiutos kursas pakis daugiau nei 20 %, kai taikoma, nurodoma teisė konvertuoti kredito sutarties valiutą arba vartotojo galimybė iš naujo derėtis dėl vartotojui nustatytų sąlygų ir kitų nuostatų, kad būtų sumažintas valiutos kurso poveikis šioms sąlygoms ir nuostatoms. Kai kredito sutartyje yra nuostata dėl valiutos kurso rizikos ribojimo, kreditorius nurodo didžiausią sumą, kurią vartotojas turi grąžinti. Kai kredito sutartyje nėra nuostatos dėl valiutos kurso rizikos, kylančios vartotojui, kai valiutos kurso pokytis yra mažesnis nei 20 % ribojimo, kreditorius kaip pavyzdį nurodo, kokį poveikį kredito vertei turės vartotojo nacionalinės valiutos vertės sumažėjimas 20 % kredito valiutos atžvilgiu.
3. Kredito trukmė išreiškiama metais arba mėnesiais, atsižvelgiant į tai, kas tinkamiausia. Tais atvejais, kai kredito trukmė sutarties galiojimo laikotarpiu gali keistis, kreditorius paaškina, kada ir kokiomis sąlygomis taip gali atsitikti. Jei kreditas yra neterminuotas, pavyzdžiui, užtikrintosios kredito kortelės atveju, kreditorius tai aiškiai nurodo.
4. Aiškiai nurodoma kredito rūšis (pvz., kreditas, būsto paskola, užtikrintoji kredito kortelė). Kredito rūšies aprašyme aiškiai nurodoma, kaip grąžinama pagrindinė paskolos suma ir palūkanos per kredito sutarties galiojimo laikotarpį (t. y. amortizavimo struktūra), aiškiai nurodant, ar kredito sutartis pagrįsta pagrindinės paskolos sumos grąžinimu ar vien palūkanų mokėjimu, ar apima abu būdus.
5. Jeigu kredito sutarties galiojimo laikotarpiu ar laikotarpio dalį mokamos tik palūkanos, tai turi būti aiškiai nurodyta šio skirsnio pabaigoje, naudojant A dalyje pateiktas formuluotes.
6. Šiame skirsnyje paaškinama, ar kredito palūkanų norma yra fiksuotoji, ar kintamoji, ir, kai taikoma, laikotarpiai, per kuriuos ji liks fiksuotoji; vėlesnių koregavimų periodiškumas ir ar yra skolinimosi normos dydžio kintamumo ribos, pavyzdžiui, viršutinės arba apatinės.

Paaškinama formulė, kuri naudojama koreguojant kredito palūkanų normą ir skirtingas jos sudedamąsias dalis (pavyzdžiui, orientacinę normą, palūkanų normų skirtumą). Kreditorius nurodo, pavyzdžiui, pateikdamas interneto svetainės adresą, kur galima gauti daugiau informacijos apie formulėje naudojamus indeksus ir normas, pavyzdžiui, EURIBOR arba centrinio banko orientacinę normą.

7. Jeigu skirtingomis aplinkybėmis taikomos skirtingos kredito palūkanų normos, pateikiama informacija apie visas taikomas normas.
8. „Visa grąžintina suma“ atitinka bendrą vartotojo mokamą sumą. Ji nurodoma kaip suma, gauta prie kredito sumos pridėdant bendrą kredito kainą vartotojui. Jei kredito palūkanų norma sutarties trukmei nėra fiksuotoji, pabrėžiama, kad ši suma yra paaiškinamoji ir gali keistis, ypač atsižvelgiant į kredito palūkanų normos pokyčius.
9. Jei kreditas bus užtikrintas turto hipoteka, kita panašia garantija arba su nekilnojamoju turtu susijusia teise, kreditorius į tai atkreipia vartotojo dėmesį. Kai taikoma, kreditorius nurodo, kokia yra numanoma nekilnojamojo turto ar kitos garantijos, naudojamos šiam informacijos lapui parengti, vertė.
10. Kai taikoma, kreditorius nurodo arba:
  - a) „didžiausią galimą paskolos sumą pagal turto vertę“ nurodydamas paskolos ir vertės santykį. Be šio santykio, taip pat absoliučiąja verte pateikiamas didžiausios sumos, kurią galima pasiskolinti pagal konkrečią turto vertę, pavyzdys arba
  - b) „kreditoriaus reikalaujamą mažiausią turto vertę pavyzdyje nurodytai sumai pasiskolinti“.
11. Jeigu kreditai yra sudėtiniai (pvz., vienu metu dalis su fiksuotomis, dalis su kintamosiomis palūkanų normomis), šis faktas nurodomas nurodant kredito rūšį ir apie kiekvieną kredito dalį pateikiama reikiama informacija.

„4 skirsnis. Palūkanų norma ir kitos išlaidos“

1. Nuoroda į „palūkanų normą“ yra nuoroda į kredito palūkanų normą ar normas.
2. Skolinimosi norma nurodoma kaip procentinė vertė. Jeigu skolinimosi norma yra kintamoji ir pagrįsta orientacine norma, kreditorius gali nurodyti skolinimosi normą, nurodydamas orientacinę normą ir kreditoriaus palūkanų normų skirtumo procentinį dydį. Tačiau kreditorius nurodo orientacinės normos vertę, galiojančią ESIL pateikimo dieną.

Kai skolinimosi norma yra kintamoji, informacija apima: a) prielaidas, naudojamas apskaičiuojant BKKMN; b) jei tinkama, taikomas viršutines ir žemutines ribas ir c) išpėjimą, kad kintamumas gali daryti poveikį faktiniam BKKMN lygiui. Siekiant atkreipti vartotojo dėmesį išpėjimo tekstas pateikiamas didesniu šriftu ir turi būti aiškiai matomas pagrindiniame ESIL tekste. Kartu su šiuo išpėjimu turėtų būti pateiktas BKKMN paaiškinamasis pavyzdys. Kai kredito palūkanų normai nustatyta viršutinė riba, pavyzdyje daroma prielaida, kad kredito palūkanų riba atsiradus pirmai galimybei padidėja iki aukščiausio lygio, kaip nustatyta kredito sutartyje. Jeigu aukščiausia riba nenustatyta, pavyzdyje paaiškinama BKKMN esant didžiausiai kredito palūkanų normai bent per pastaruosius 20 metų, arba, jeigu turima pagrindžiančių duomenų apie trumpesnio nei 20 metų laikotarpio kredito palūkanų normos apskaičiavimą, – per ilgiausią laikotarpį, apie kurį turima duomenų, remiantis išorinės orientacinės normos, naudojamos, kai taikoma, apskaičiuojant palūkanų normą, didžiausia verte arba, jeigu kreditorius nenaudoja išorinės orientacinės normos, kompetentingos institucijos ar EBI nustatytos atskaitinės normos didžiausia verte. Tokie reikalavimai netaikomi kredito sutartims, pagal kurias kredito palūkanų norma yra fiksuota konkrečių pradinį kelių metų laikotarpį, o vėliau kreditoriaus ir vartotojo derybų pagrindu gali būti nustatyta fiksuota palūkanų norma tolesniam laikotarpiui. Kredito sutarčių, pagal kurias kredito palūkanų norma yra fiksuota konkrečių pradinį kelių metų laikotarpį, o vėliau kreditoriaus ir vartotojo derybų pagrindu gali būti nustatyta fiksuota palūkanų norma tolesniam laikotarpiui, atveju informacija apima išpėjimą, kad BKKMN yra apskaičiuojama remiantis pradinio laikotarpio kredito palūkanų norma. Su išpėjimu pateikiama papildoma paaiškinamoji BKKMN, apskaičiuota pagal 17 straipsnio 4 dalį. Jeigu kreditai yra sudėtiniai (pvz., vienu metu dalis su fiksuotomis, dalis su kintamosiomis palūkanų normomis), ši informacija pateikiama apie kiekvieną kredito dalį.

3. Skirsnyje „kitos BKKMN dalys“ išvardijamos visos kitos į BKKMN įtrauktos išlaidos, įskaitant vienkartinės išlaidas, pavyzdžiui, administravimo mokesčius, reguliarias išlaidas, pavyzdžiui, metinius administravimo mokesčius. Kreditorius išvardija visas išlaidas pagal kategorijas (vienkartinės išlaidos; išlaidos, mokamos reguliariai ir įtrauktos į dalines įmokas; išlaidos, mokamos reguliariai, tačiau neįtrauktos į dalines įmokas), nurodydamas jų sumą, kam jas reikia sumokėti ir kada. Tai neturi apimti išlaidų, patirtų dėl sutartinių įsipareigojimų nesilaikymo. Jei suma nėra žinoma, kreditorius, jei įmanoma, nurodo sumą, o jei neįmanoma, nurodo, kaip suma bus apskaičiuojama, ir patikslina, kad pateikta suma yra tik orientacinė. Jeigu tam tikros išlaidos nėra įtrauktos į BKKMN dėl to, kad jos nežinomos kreditoriui, tai aiškiai nurodoma.

Jeigu vartotojas pranešė kreditoriui apie vieną ar daugiau jo pageidaujamo kredito aspektų, pavyzdžiui, kredito sutarties trukmę ir bendrą kredito sumą, kreditorius, jei įmanoma, įtraukia tuos aspektus; jeigu kredito sutartyje numatomi skirtingi lėšų išmokėjimo būdai su skirtingais mokesčiais ar kredito palūkanų normomis, ir kreditorius remiasi I priedo II dalyje pateiktomis prielaidomis, jis nurodo, kad dėl kitų lėšų išmokėjimo mechanizmų šios rūšies kredito sutartyje BKKMN gali padidėti. Jeigu BKKMN apskaičiuoti naudojamos lėšų išmokėjimui taikomos sąlygos, kreditorius aiškiai nurodo mokesčius, susijusius su kitais lėšų išmokėjimo mechanizmais, kurie nebūtinai yra tokie patys, kaip BKKMN apskaičiuoti naudojami mechanizmai.

4. Jeigu už hipotekos registravimą turi būti mokamas mokestis arba pateikiama panašios vertės garantija, tas faktas nurodomas šiame skirsnyje kartu nurodant sumą, jei žinoma, arba, jeigu tai neįmanoma, nurodant sumos apskaičiavimo pagrindą. Jeigu mokesčiai žinomi ir įtraukti į BKKMN, esamas mokestis ir suma nurodomi skiltyje „Vienkartinės išlaidos“. Jeigu mokesčiai kreditoriui nežinomi ir todėl neįtraukti į BKKMN, esamas mokestis aiškiai nurodomas išlaidų, kurios nežinomos kreditoriui, sąrašė. Bet kuriuo atveju atitinkamose dalyse naudojamos A dalyje nurodytos standartinės formuluotės.

„5 skirsnis. Įmokų periodiškumas ir skaičius“

1. Jei įmokos mokamos reguliariai, nurodomas įmokų periodiškumas (pvz., kas mėnesį). Jei įmokos bus mokamos nereguliariai, tai aiškiai paaiškinama vartotojui.
2. Nurodomas per visą kredito sutarties trukmę sumokamų įmokų skaičius.

„6 skirsnis. Kiekvienos dalinės įmokos suma“

1. Kredito valiuta ir dalinių įmokų valiuta aiškiai nurodomos.
2. Jei dalinių įmokų suma kredito sutarties galiojimo laikotarpiu gali keistis, kreditorius nurodo laikotarpį, per kurį pradinė dalinės įmokos suma nesikeis, taip pat kada ir kaip dažnai po to ji keisis.
3. Jeigu kredito sutarties galiojimo laikotarpiu ar dalį laikotarpio mokamos tik palūkanos, tai turi būti aiškiai nurodyta šio skirsnio pabaigoje, naudojant A dalyje pateiktas formuluotes.

Jeigu tam, kad būtų suteikta hipoteka ar kitu panašiu turtu užtikrintas kreditas, pagal kurio sutartį mokamos tik palūkanos, yra nustatytas reikalavimas vartotojui įsigyti susietąjį taupymo produktą, nurodoma pagal šį produktą mokėtinų įmokų suma ir periodiškumas.

4. Kai skolinimosi norma yra kintamoji, informacijoje pateikiamas pareiškimas nurodant šį faktą, naudojant A dalyje pateiktas formuluotes, ir pateikiamas didžiausios dalinės įmokos sumos pavyzdys. Kai nustatyta viršutinė riba, pavyzdyje pateikiama iki viršutinės ribos padidėjusios skolinimosi normos dydžiu pagrįsta dalinių įmokų suma. Kai viršutinės ribos nėra, blogiausio atvejo scenarijuje nurodomas dalinių įmokų lygis pagal aukščiausią kredito palūkanų normos lygį per pastaruosius 20 metų arba, jeigu turima pagrindžiančių duomenų apie trumpesnio nei 20 metų laikotarpio kredito palūkanų normos apskaičiavimą, – per ilgiausią laikotarpį, apie kurį turima tokių duomenų, remiantis išorinės orientacinės normos, naudojamos, kai taikoma, apskaičiuojant palūkanų normą, didžiausia verte arba, jeigu kreditorius nenaudoja išorinės orientacinės normos, kompetentingos institucijos ar EBI nustatytos atskaitinės normos didžiausia verte. Tokie reikalavimai pateikti paaiškinamąjį pavyzdį netaikomi kredito sutartims, pagal kurias kredito palūkanų norma yra fiksuota konkrečiam pradiniam kelių metų laikotarpiui, o vėliau kreditorius ir vartotojo derybų pagrindu gali būti nustatyta fiksuotoji palūkanų norma tolesniam laikotarpiui. Jeigu kreditai yra sudėtiniai (pvz., vienu metu dalis su fiksuotomis, dalis su kintamomis palūkanų normomis), ši informacija pateikiama apie kiekvieną kredito dalį ir bendrai.
5. (Kai taikoma) Kai kredito valiuta yra kita nei vartotojo nacionalinė valiuta arba kreditas indeksuojamas pagal kitą valiutą nei vartotojo nacionalinė valiuta, kreditorius, naudodamas A dalyje pateiktas formuluotes, pateikia ir pavyzdį skaičiais, kuriuo aiškiai parodoma, kokį poveikį atitinkamo valiutos kurso pokyčiai gali turėti dalinių įmokų dydžiui. Tas pavyzdys pagrindžiamas vartotojo nacionalinės valiutos vertės 20 % sumažėjimu, pateikiant gerai matomą pareiškimą, kad dalinės įmokos galėtų padidėti daugiau nei tame pavyzdyje nurodyta suma. Kai nustatoma viršutinė riba, kuria tas padidėjimas ribojamas, kad neviršytų 20 %, tuomet nurodomos didžiausio dydžio įmokos vartotojo valiuta, o pareiškimas, kad dalinės įmokos gali padidėti dar daugiau, nepateikiamas.
6. Kai kreditas visiškai ar iš dalies yra kintamosios palūkanų normos kreditas ir taikomas 3 punktas, pateikiamas 5 punkte nurodytas pavyzdys remiantis 1 punkte nurodyta dalinės įmokos suma.

7. Kai dalinių įmokų mokėjimui naudojama valiuta yra kita nei kredito valiuta arba jeigu kiekvienos dalinės įmokos suma, išreikšta vartotojo nacionaline valiuta, priklauso nuo atitinkamos sumos kita valiuta, šiame skirsnyje nurodoma data, kada apskaičiuojamas taikytinas valiutos kursas ir nurodomas arba valiutos kursas, arba pagrindas, kuriuo remiantis jis bus apskaičiuotas ir jo patikslinimo periodiškumas. Kai taikoma, tokioje nuorodoje pateikiamas institucijos, kuri skelbia valiutos kursą, pavadinimas.
8. Kai kreditas yra atidėtu palūkanų mokėjimu grindžiamas kreditas, pagal kurį mokėtinos palūkanos nėra visiškai gražinamos dalinėmis įmokomis, o pridedamos prie likusios bendros sumos, pateikiamas paaiškinimas: kaip ir kada atidėtos palūkanos pridedamos prie kredito kaip grynųjų pinigų suma; ir ką tai reiškia vartotojui negrąžintos skolos atžvilgiu.

„7 skirsnis. Paaiškinamoji grąžinimo įmokų lentelė“

1. Šis skirsnis įtraukiamas, jeigu kreditas yra atidėtu palūkanų mokėjimu grindžiamas kreditas, pagal kurį mokėtinos palūkanos nėra visiškai gražinamos dalinėmis įmokomis, o pridedamos prie bendros negrąžintos kredito sumos, arba pagal kurią kredito sutarties galiojimo kredito palūkanų norma yra nustatoma visai kredito sutarties trukmei. Valstybės narės gali nustatyti, kad kitais atvejais privaloma pateikti paaiškinamąją amortizavimo lentelę.

Kai vartotojas turi teisę gauti koreguotą amortizavimo lentelę, tai nurodoma kartu pateikiant sąlygas, kuriomis vartotojas gali naudotis šia teise.

2. Valstybės narės gali reikalauti, kad tais atvejais, kai skolinimosi norma kredito sutarties galiojimo laikotarpiu gali kisti, kreditorius nurodytų, kokį laikotarpį ši pradinė skolinimosi norma liks nepakitusi.
3. Šiame skirsnyje pateikiamoje lentelėje turi būti šios skiltys: „grąžinimo grafikas“ (pvz., 1 mėnuo, 2 mėnuo, 3 mėnuo), „dalinės įmokos suma“, „palūkanos vienai dalinei įmokai“, „kitos į dalinę įmoką įtrauktos išlaidos“ (kai taikoma), „daline įmoka grąžinta pagrindinė paskolos suma“ ir „negrąžinta pagrindinė paskolos suma po kiekvienos dalinės įmokos“.
4. Informacija dėl pirmųjų paskolos grąžinimo metų pateikiama pagal kiekvieną dalinę įmoką ir tarpinė suma nurodoma kiekvienoje skiltyje tų pirmųjų metų pabaigoje. Dėl tolesnių metų smulkesnę informaciją galima pateikti už kiekvienus metus. Lentelės pabaigoje pateikiama eilutė „Iš viso“, kurioje kiekvienoje skiltyje nurodoma bendra suma. Aiškiai nurodoma ir tiksliai formuluojama vartotojo mokėtina bendra kredito kaina (t. y. bendra suma skiltyje „dalinės įmokos suma“).
5. Jei skolinimosi norma gali būti koreguojama ir dalinės įmokos suma po kiekvieno koregavimo nėra žinoma, kreditorius amortizavimo lentelėje gali nurodyti tą pačią dalinės įmokos sumą visu kredito suteikimo laikotarpiu. Tokiu atveju kreditorius vartotojo dėmesį į tai atkreipia vizualiai atskirdamas žinomas ir numanomas sumas (pvz., skirtingu šriftu, rėmeliuose arba naudojant kitos spalvos foną). Be to, aiškiai įskaitomu tekstu paaiškinama, kuriais laikotarpiais lentelėje pateiktos sumos gali keistis ir kodėl.

„8 skirsnis. Papildomos pareigos“

1. Kreditorius šiame skirsnyje daro nuorodą į tokias pareigas, kaip antai pareiga apdrausti nekilnojamąjį turtą, įsigyti gyvybės draudimą, pareiga, kad darbo užmokestis būtų pervedamas į kreditoriaus sąskaitą, arba pirkti kitą produktą ar paslaugą. Kreditorius nurodo, kieno atžvilgiu ir iki kada reikia įvykdyti kiekvieną pareigą.
2. Kreditorius nurodo pareigos trukmę, pavyzdžiui, iki kredito sutarties pabaigos. Kreditorius kiekvienos pareigos atžvilgiu tiksliai nurodo, kokias į BKKMN neįtrauktas išlaidas vartotojas turi padengti.
3. Kreditorius nurodo, ar vartotojui privaloma naudotis papildomomis paslaugomis, kad gautų kreditą nurodytomis sąlygomis, ir jeigu privaloma, ar vartotojas privalo jas pirkti iš kreditoriaus pageidaujamo paslaugų teikėjo, ar jas galima pirkti iš vartotojo pasirinkto teikėjo. Jeigu tokia galimybė priklauso nuo to, ar papildomos paslaugos atitinka tam tikrus būtinausius reikalavimus, šie reikalavimai aprašomi šiame skirsnyje.

Jeigu kredito sutartis grupuojama su kitais produktais, kreditorius nurodo svarbiausias šių kitų produktų ypatybes ir aiškiai nurodo, ar vartotojas turi teisę nutraukti kredito sutartį arba susietus produktus atskirai, tokio nutraukimo sąlygas ir pasekmes ir, kai taikoma, galimas papildomų paslaugų, kurių reikalaujama pagal kredito sutartį, nutraukimo pasekmes.

„9 skirsnis. Išankstinis grąžinimas“

1. Kreditorius nurodo, kokiomis sąlygomis vartotojas gali anksčiau laiko grąžinti visą kreditą ar jo dalį.

2. Skirsnyje dėl sutarties pabaigos mokesčio kreditorius atkreipia vartotojo dėmesį į sutarties pabaigos mokesčių arba kitas išlaidas, kurias reikia padengti išankstinio grąžinimo atveju, kad būtų kompensuojamos išlaidos kreditoriui ir, jei įmanoma, nurodyti jų sumą. Jeigu kompensavimo suma priklausytų nuo kelių veiksnių, pavyzdžiui, grąžintos sumos arba išankstinio grąžinimo metu galiojančios palūkanų normos, kreditorius nurodo, kaip bus apskaičiuojama kompensacija, ir nurodo maksimalų galimą tokio mokesčio dydį arba, jei tai neįmanoma, pateikia paaiškinamąjį pavyzdį, kad parodytų vartotojui kompensacijos lygį įvairių scenarijų atveju.

„10 skirsnis. Lanksčios sutarčių ypatybės“

1. Kai taikoma, kreditorius paaiškina kredito perleidimo kitam kreditoriui ar nekilnojamajam turtui galimybę ir sąlygas.
2. (Kai taikoma) Papildomos ypatybės: jeigu produktui būdinga bent viena iš 5 punkte išvardytų ypatybių, šiame skirsnyje turi būti išvardytos šios ypatybės ir pateiktas trumpas paaiškinimas: aplinkybių, kuriomis vartotojas gali naudotis ypatybe; su ypatybe siejamų sąlygų; ar tai, kad ypatybė yra hipoteka ar panašia garantija užtikrinto kredito dalis, reiškia, kad vartotojas netenka įstatymu nustatytos ar kitos apsaugos, paprastai siejamos su ypatybe; kuri įmonė siūlo ypatybę (jei ne kreditorius).
3. Jei ypatybėje numatytas papildomas kreditas, šiame skirsnyje vartotojui turi būti paaiškinta: bendra kredito suma (įskaitant hipoteka arba panašia garantija užtikrintą kreditą); ar papildomas kreditas yra užtikrintas; kokios yra atitinkamos skolinimosi normos ir ar jis reglamentuojamas. Tokia papildoma kredito suma yra arba įtraukiama į pradinį kreditavimo vertinimą, arba, jeigu neįtraukiama, šiame skirsnyje aiškiai nurodoma, kad papildomos sumos suteikimas priklauso nuo vartotojo galimybių grąžinti kreditą papildomo įvertinimo rezultato.
4. Jei ypatybė susijusi su taupymo priemone, turi būti paaiškinta atitinkama palūkanų norma.
5. Galimos papildomos ypatybės yra: „permokos / nepriemokos“ [mokama daugiau arba mažiau nei įprastai pagal amortizavimo struktūrą reikalaujama dalinė įmoka]; „paskolos grąžinimo sustabdymas“ [laikotarpiai, kai iš vartotojo nereikalaujama įmokų]; „atgalinis skolinimas“ [galimybė vartotojui vėl skolintis lėšas, kurios jau buvo išmokėtos ir grąžintos]; „papildomas skolinimasis nereikalaujant naujo patvirtinimo“; „papildomas užtikrintas arba neužtikrintas skolinimasis“ [pagal 3 punktą]; „kredito kortelė“; „susieta einamoji sąskaita“ ir „susieta taupomoji sąskaita“.
6. Kreditorius gali įtraukti kitas, pirmesniuose skirsniuose nepaminėtas ypatybes, kurias kreditorius siūlo su kredito sutartimi.

„11 skirsnis. Kitos skolininko teisės“

1. Kreditorius paaiškina teisę (-es), pavyzdžiui, sutarties atsisakymo ar apsvarstymo ir, kai taikoma, kitas esamas teises, kaip antai perkeliamumo (įskaitant subrogaciją), nurodo konkrečias sąlygas, taikomas šiai (-oms) teisei (-ėms), procedūrą, kurios vartotojas turės laikytis, kad ja (jomis) pasinaudotų, *inter alia*, adresą, kuriuo reikia siųsti pranešimą dėl sutarties atsisakymo, ir atitinkamus mokesčius (kai taikoma).
2. Jeigu vartotojui nustatomas apsvarstymo laikotarpis ar taikoma teisė atsisakyti sutarties, tai aiškiai nurodoma.
3. Pagal Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnį, kai siūlomas nuotolinis sandoris, vartotojas informuojamas apie tai, kad galioja arba negalioja teisė atsisakyti sutarties.

„12 skirsnis. Skundai“

1. Šiame skirsnyje nurodomas vidaus kontaktinis centras [atitinkamo skyriaus pavadinimas] ir susisiekimo su juo skundo pateikimo tikslu būdas [geografinis adresas] arba [telefono numeris] arba [kontaktinis asmuo:] [kontaktiniai duomenys] ir saitas į atitinkamame interneto svetainės tinklalapyje pateiktą skundų nagrinėjimo procedūrą ar panašų informacijos šaltinį.
2. Jame nurodomas atitinkamos išorės įstaigos, į kurią galima kreiptis neteisminio ginčų sprendimo ir teisių gynimo klausimais, pavadinimas, o jeigu kreiptis į tą įstaigą galima su sąlyga, kad pirmiausia pasinaudojama vidaus skundų nagrinėjimo procedūra, tai nurodoma naudojant A dalyje pateiktas formuluotes.
3. Jeigu kredito sutartis sudaroma su vartotoju, kuris nuolat gyvena kitoje valstybėje narėje, kreditorius turi informuoti apie FIN-NET (http://ec.europa.eu/internal_market/fin-net/).

„13 skirsnis. Su kreditu susijusių įsipareigojimų nevykdymas: pasekmės skolininkui“

1. Kai vartotojo įsipareigojimų, susijusių su kreditu, nesilaikymas gali turėti finansinių ar teisinių pasekmių vartotojui, šiame skirsnyje kreditorius apibūdina pagrindinius skirtingus atvejus (pvz., mokėjimo vėlavimas ir (arba) įsipareigojimų neįvykdymas, 8 skirsnyje „Papildomos pareigos“ nustatytų pareigų nevykdymas) ir nurodo, kur galima gauti daugiau informacijos.
2. Kiekvienu šių atvejų kreditorius aiškia, lengvai suprantama kalba nurodo sankcijas ar pasekmes, kurios gali atsirasti. Informacija apie rimtas pasekmes turi būti paryškinta.
3. Kai vartotojui nevykdant įsipareigojimų kreditui užtikrinti naudojamas nekilnojamasis turtas gali būti grąžinamas arba perduodamas kreditoriui, šiame skirsnyje pateikiamas šį faktą nurodantis pareiškimas, naudojant A dalyje pateiktas formuluotes.

„14 skirsnis. Papildoma informacija“

1. Nuotolinės prekybos atveju šiame skirsnyje pateikiamos visos nuostatos, kuriomis nurodoma kredito sutarčiai taikoma teisė arba kompetentingas teismas.
2. Jeigu kreditorius kredito sutarties galiojimo laikotarpiu pranešimus vartotojui ketina siųsti kita kalba, nei ESIL kalba, šis faktas yra nurodomas ir nurodoma, kokia kalba bus naudojama pranešimams. Tai nedaro poveikio Direktyvos 2002/65/EB 3 straipsnio 1 dalies 3 punkto g papunkčiui.
3. Kreditorius arba kredito tarpininkas nurodo vartotojo teisę, kad jam būtų pateiktas kredito sutarties projekto egzempliorius ar atitinkamai pasiūlyta jį pateikti bent tada, kai pateikiamas kreditorių įpareigojantis pasiūlymas.

„15 skirsnis. Priežiūros institucija“

1. Nurodoma atitinkama priežiūros skolinimo ikisutartiniu laikotarpiu institucija ar institucijos.

—

III PRIEDAS

BŪTINIAUSI ŽINIŲ IR GEBĖJIMŲ REIKALAVIMAI

1. 9 straipsnyje nurodyti būtinausi žinių ir gebėjimų reikalavimai kreditorių, kredito tarpininkų ir paskirtųjų atstovų darbuotojams ir asmenims, dalyvaujantiems kredito tarpininkų ar paskirtųjų atstovų, nurodytų 29 straipsnio 2 dalies c punkte ir 31 straipsnio 2 dalyje, valdyme, turi apimti bent:
  - a) tinkamas žinias apie kredito produktus, kuriems taikomas 3 straipsnis, ir papildomas paslaugas, kurios paprastai siūlomos su tais produktais;
  - b) tinkamą su vartotojams skirtomis kredito sutartimis susijusių įstatymų išmanymą, visų pirma vartotojų apsaugos srityje;
  - c) tinkamas žinias apie nekilnojamojo turto įsigijimo procesą ir jo supratimą;
  - d) tinkamas žinias apie garantijos įvertinimą;
  - e) tinkamas žinias apie žemės registrų tvarkymą ir veikimą;
  - f) tinkamas žinias apie rinkas atitinkamoje valstybėje narėje;
  - g) deramą verslo etikos standartų supratimą;
  - h) tinkamas žinias apie vartotojo kreditingumo vertinimo procesą arba, kai taikoma, gebėjimus vartotojų kreditingumo vertinimo srityje;
  - i) deramą gebėjimų finansų ir ekonomikos srityse lygį.
2. Valstybės narės, nustatydamos būtinausius žinių ir gebėjimų reikalavimus, gali nustatyti skirtingų lygių ir rūšių reikalavimus kreditorių, kredito tarpininkų ar paskirtųjų atstovų darbuotojams ir kredito tarpininkų ar paskirtųjų atstovų vadovybei.
3. Valstybės narės nustato tinkamą žinių ir gebėjimų lygį remdamosi:
  - a) profesine kvalifikacija, pavyzdžiui, diplomais, kvalifikaciniais laipsniais, mokymais, gebėjimų patikrinimais, arba
  - b) profesine patirtimi, kuri gali būti apibrėžiama kaip mažiausias darbo kredito produktų kūrimo, platinimo ir tarpininkavimo srityse metų skaičius.

Po 2019 m. kovo 21 d. tinkamo žinių ir gebėjimų lygio nustatymas neturi būti pagrįstas vien pirmos pastraipos b punkte išvardytais metodais.
